

АНОТАЦІЯ

Долинюк С.М. Дослідження напрямів вдосконалення управління розвитком регіону, на прикладі Бродівської міської ради (Львівська обл., м. Броди, площа Ринок, 20) [Рукопис]: Комплексна дипломна робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 281/ Долинюк Софія Миколаївна; ТНТУ. — Тернопіль: [б. в.], 2019. — 136 с.

Магістерська робота: 136 с., 28 рис., 18 табл., 1 додаток, 84 літературних джерела.

Об'єкт дослідження – процес управління розвитком міста Броди.

Мета дослідження - формування теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо напрямів вдосконалення управління розвитком регіону на прикладі Бродівської міської ради.

Методи дослідження: методи аналізу, синтезу, порівняння, деталізації, системний підхід.

У роботі викладені шляхи вдосконалення управління розвитком регіону на прикладі Бродівської міської ради. Зокрема, внесено пропозиції щодо проведення опитування працівників досліджуваного органу місцевого самоврядування стосовно основних проблем професійної діяльності та напрямів їх вирішення, розроблено заходи щодо вдосконалення надання послуг громадянам з обмеженими фізичними можливостями (на виїзді), запропоновано заходи щодо облаштування у м. Броди місця відпочинку для дітей та молоді.

Внесені пропозиції можуть бути впроваджені у діяльність Бродівської міської ради.

Ключові слова: міська рада, розвиток регіону, проблеми розвитку регіону, опитування, публічні послуги.

ABSTRACTS

Dolinyuk S.M. Research of directions of improvement of management of regional development, on the example of Brody city council [Manuscript]: Complex diploma work for master's qualification in specialty 281 / Dolyniuk Sofiia Mykolaivna; TNTU. - Ternopil: [b]. 2019 - 136 p.

Diploma work: 136 p., 28 figs., 18 tables, 1 appendix, 84 references.

The Object of Investigation – the process of management of development of city Brody.

The Aim of the Work is to formulate theoretical approaches and to develop practical recommendations on directions of improvement of management of regional development on the example of Brody City Council.

Research methods: methods of analysis, synthesis, comparison, detailing, system approach.

The ways of improvement of management of development of the region by the example of Brody City Council are outlined in the work. In particular, proposals for conducting a survey of employees of the investigated local self-government body on the main problems of professional activity and directions of their solution were made, measures to improve the provision of services to citizens with disabilities were developed, and proposals for the establishment of recreation facilities for children and young people in Brody were made.

The proposals submitted can be implemented in the activities of Brody City Council.

Key words: city council, development of the region, problems of development of the region, public services.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ ...	9
1.1 Наукові засади управління розвитком регіону та роль процесу децентралізації у його забезпеченні	9
1.2 Стратегічні завдання регіонального розвитку	16
1.3 Зарубіжний досвід здійснення управління розвитком регіонів	22
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БРОДІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	29
2.1 Загальна характеристика Бродівської міської ради та дослідження організаційних засад її роботи	29
2.2 Аналіз фінансування поточних та перспективних потреб м. Броди через механізм міського бюджету	39
2.3 Аналіз діяльності Бродівської міської ради у галузі соціально-економічного, екологічного та культурно-духовного розвитку міста	48
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ НА ПРИКЛАДІ БРОДІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ	62
3.1 Пропозиції щодо проведення опитування працівників Бродівської міської ради стосовно основних проблем діяльності та напрямів їх вирішення	62
3.2 Заходи щодо вдосконалення надання послуг громадянам з обмеженими фізичними можливостями (на виїзді)	73
3.3 Пропозиції щодо облаштування у м. Броди місця відпочинку для дітей та молоді	78
РОЗДІЛ 4 СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА	85
4.1 Стан соціально-економічного та культурного розвитку м. Броди	85
4.2 Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність органів місцевого самоврядування в Україні	88

РОЗДІЛ 5 ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	91
5.1 Обґрунтування ефективності пропозицій щодо проведення опитування працівників Бродівської міської ради стосовно основних проблем діяльності та напрямів їх вирішення	91
5.2 Обґрунтування ефективності пропозиції щодо надання послуг громадянам з обмеженими фізичними можливостями на дому	94
5.3 Пропозиції щодо облаштування у м. Броди місця відпочинку для дітей та молоді	96
РОЗДІЛ 6 ОХОРОНА ПРАЦІ	99
6.1 Завдання в галузі охорони праці та загальний стан охорони праці у Бродівській районній раді	99
6.2 Аналіз організації охорони праці в Бродівській районній раді	100
6.3 Рекомендації з поліпшення охорони праці й пожежної безпеки та їх соціально-економічна ефективність	107
6.4 Застосування алгоритму класифікації надзвичайних ситуацій та порядку реагування на них суб'єктами господарювання	110
РОЗДІЛ 7 ЕКОЛОГІЯ	117
7.1 Склад органів управління природокористуванням та їх основні функції	117
7.2 Система управління природокористуванням у регіоні	122
ВИСНОВКИ.....	125
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	128
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. На даний час, в умовах реформування системи органів державного управління та становлення оновленої системи місцевого самоврядування, надзвичайно важливим є питання забезпечення потреб регіонального розвитку. Воно зумовлює необхідність формування нового мислення і нових поглядів на проблеми розвитку регіонів, які виступають об'єктами місцевого самоуправління. Як відомо, органи місцевого самоуправління у різних мікрорегіонах перебувають у досить нерівноцінних умовах, що зумовлено рядом причин, до яких можна віднести: різноманіття забезпечення регіону земельними, водними, лісовими та іншими природними ресурсами, стан їх використання та збереження, відмінності туристичного потенціалу різноманітність складу населення територій за чисельністю, віком, статтю, професіями, кваліфікацією тощо, неоднорідність громадської активності жителів різних громад та їх однодумності та ініціативності при вирішенні завдань розвитку регіону, наявність у регіонах великих та середніх підприємств, які здатні внести суттєвий вклад у наповнення місцевого бюджету, розвиток малого бізнесу, кількість підприємців - фізичних осіб, які є платниками податків до місцевого бюджету, можливостями залучення коштів інвесторів та кредиторів, різний склад органів місцевого самоврядування, їх компетенцій, досвіду та вміння вирішувати проблеми регіонального розвитку, залучати для цього інвестиції, відмінності в ефективності прийнятих управлінських рішень органів місцевого самоврядування, їх націленості на пошук оптимальних шляхів зростання соціально-економічного рівня розвитку територій та джерел їх забезпечення та інші.

Якщо забезпечення регіону наявними ресурсами змінити важко, то вдосконалення управління його розвитком є актуальним завданням, що потребує пошуку напрямів його вирішення у кожній територіальній громаді.

Метою магістерської роботи є формування теоретичних підходів і розробка практичних рекомендацій щодо напрямів вдосконалення управління розвитком регіону на прикладі Бродівської міської ради.

Для досягнення поставленої мети в магістерській роботі визначено ряд взаємопов'язаних **завдань**, основними з яких є:

- дослідити теоретичні засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері управління розвитком регіону;
- проаналізувати діяльність Бродівської міської ради у сфері забезпечення розвитку регіону;
- розробити рекомендації щодо шляхів вдосконалення управління розвитком регіону на прикладі Бродівської міської ради.

Об'єктом дослідження магістерської роботи є процес управління розвитком міста Броди, а **предметом** – напрями вдосконалення управління розвитком даного регіону, що здійснюється Бродівською міською радою.

Інформаційною базою дослідження є матеріали досліджень українських та зарубіжних дослідників у сфері місцевого самоврядування та розвитку регіонів, дані діяльності Бродівської міської ради, документи, що утворюють нормативно-правову базу діяльності органів місцевого самоврядування в Україні та інші інформаційні джерела.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано методи аналізу, синтезу, порівняння, деталізації, системний підхід до оцінки діяльності органів місцевого самоврядування у сфері управління розвитком регіонів та інші.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна дипломної магістерської роботи полягає у дослідженні теоретико-методичних засад, розробленні практичних рекомендацій та обґрунтуванні ефекту від заходів щодо вдосконалення управління розвитком регіону з боку Бродівської міської ради.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені заходи щодо напрямів вдосконалення Бродівською міською радою

діяльності у сфері управління розвитком міста можуть бути впроваджені у практичну діяльність досліджуваної міської ради, про що свідчить довідка про впровадження.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної магістерської роботи доповідались та отримали позитивну оцінку на Міжнародній науковій інтернет-конференції економічного спрямування «Світ економічної науки. Випуск 18» (28.11.2019).

Структура й обсяг дипломної магістерської роботи. Дипломна магістерська робота складається зі вступу, семи розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 136 сторінок комп'ютерного тексту, вона містить 18 таблиць і 28 рисунків, 1 додаток, список використаних джерел із 84 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

1.1 Наукові засади управління розвитком регіону та роль процесу децентралізації у його забезпеченні

На сьогоднішній день органи місцевого самоуправління у нашій країні здійснюють свою діяльність в умовах загострення багатьох економічних, соціальних, екологічних та інших проблем, що призводить до необхідності їх оперативного вирішення. Потреба недопущення кризових суспільних явищ, врахування процесів глобалізації економіки, що набувають все більшого розмаху, зумовлюють потребу розробки та використання новітніх механізмів розвитку регіонів. Територіальні громади повинні володіти адекватними інструментами реагування на швидкі зміни, які постійно відбуваються як у глобальному, так і національному та регіональному масштабах, що вимагає здійснення кардинальних прогресивних перетворень у самих громадах.

Сучасний стан розвитку окремих регіонів нашої країни відзначається значними диспропорціями в розвитку територій, проблемами залучення значних обсягів інвестицій, обмеженістю наявних ресурсів. Низка зовнішніх та внутрішніх викликів, що існують перед Україною на сучасному етапі розвитку, роблять необхідним розробку ефективної регіональної політики, що б відповідала актуальним потребам розвитку територій та їх громад, використовуючи при цьому найкращі вітчизняні та світові здобутки теоретичного та практичного характеру.

Як зазначають Ю. В. Ковбасюк, В. М. Вакуленко та М. К. Орлатий [1], у процесі формування і реалізації державної регіональної політики слід враховувати інтегрований підхід, який передбачатиме поєднання й узгодження трьох взаємопов'язаних та взаємозалежних складових комплексного виміру регіонального розвитку: галузево-секторального, територіально-просторового

та управлінського, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності регіонів, досягненню збалансованого територіального розвитку, успішному здійсненню комплексу започаткованих реформ та покращенню добробуту населення України.

Сучасний регіональний розвиток повинен бути оснований на створенні передумов, які сприятимуть реалізації внутрішнього потенціалу регіону. При цьому система регіонального управління повинна володіти інноваційним ресурсом, що забезпечуватиме здатність органів регіонального управління до розробки нових нестандартних ідей у сфері вирішення завдань регіонального розвитку. Інноваційний потенціал формується під впливом залучення новітніх управлінських технологій, ноу-хау, а насамперед - людських ресурсів, тому що інновація є результатом діяльності людей. Сучасний етап розвитку держави потребує виявлення та втілення внутрішнього потенціалу структур регіонального управління, націленого на зростання рівня конкурентоспроможності територій та покращення життя їх населення. Оптимізація структури регіонального управління при цьому розглядається як складова заходів, спрямованих на розв'язання проблеми задоволення потреб жителів громад, подолання негативних наслідків зовнішніх викликів та реалізації процесів децентралізації влади.

Питання управління регіонами та регіональним розвитком висвітлені у працях О. Амоша, Г. Атаманчука, С. Білої, З. Варналія, Я. Жаліла, В.Мамонової, В.Тертички, О.Алимова, В. Бакуменка, Т. Безверхнюк, П.Беленького, М. Долішнього, Я. Жовнірчика, Т. Іванової, Ю. Кальниша, Н.Нижник, І. Розпутенка, М. Тимчука та інших науковців.

Регіональна політика, націлена на розвиток територій, повинна бути основана на наявності внутрішнього потенціалу та тенденцій розвитку територій, виділенні та реалізації конкурентних переваг конкретного регіону, реалізації можливостей жителів території. Це робить необхідним розвиток різноманітних об'єктів соціальної та економічної інфраструктури, а налагодження ефективного співробітництва суб'єктів різних територій на

основі спільних цілей та завдань. Як свідчить досвід, успіх реформ та реалізації органами місцевого самоврядування програм та проектів перебуває у прямій залежності від рівня залучення до цих процесів жителів місцевих громад, їх консолідації та активності у вирішенні нагальних завдань регіону. Це, у свою чергу, впливає як на прийняття рішень органами місцевої влади, так і на їх реалізацію.

Основними принципами, на яких базується державна регіональна політика, виступають:

- конституційність та законність — відповідність Конституції та законам України, міжнародним договорам, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

- співробітництво — узгодження цілей, пріоритетів, завдань, заходів і дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, забезпечення взаємодії між ними під час формування та реалізації державної регіональної політики;

- паритетність — забезпечення рівних можливостей доступу об'єктів державної регіональної політики до ресурсів державної фінансової підтримки регіонального розвитку;

- відкритість — прозорість, прогнозованість, передбачуваність, послідовність діяльності органів державної влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування під час формування та реалізації державної регіональної політики;

- субсидіарність — децентралізація владних повноважень, їх передача іншим органам на найнижчий рівень управління, які можуть їх реалізувати найбільш ефективно;

- координація — взаємозв'язок та узгодженість довгострокових стратегій, планів та програм розвитку на державному, регіональному та місцевому рівні;

- єдність — зменшення соціально-економічних диспропорцій між окремими регіонами, забезпечення просторової, політичної, економічної, соціальної, гуманітарної цілісності України;

- історична спадкоємність — врахування та збереження позитивного досвіду розвитку регіонів;

- сталий розвиток — забезпечення невиснажливого, ощадного та ефективного використання енергетичних, матеріальних, природних та інших ресурсів для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь [2].

Розглянемо, як науковці розглядають питання регіонального розвитку. Так, Семенов В.Ф., Герасименко В.Г., Горбань Г.П. та Богадьорова Л.М. вважають, що регіональний розвиток - це, по-перше, переміщення (як по території, так і у часі) продуктивних сил регіону, потоків людей і матеріальних ресурсів, товарів, вантажів, послуг, капіталів, інформації, з'ясування системи зв'язків і відносин; по-друге, це режим функціонування регіональної економіки, який орієнтований на позитивну динаміку параметрів рівня і якості життя населення, забезпечену стійким, збалансованим відтворенням соціального, господарського, ресурсного й екологічного потенціалу території [3].

На думку Приходченко Т.А., регіональний розвиток – це процес соціальних, економічних, екологічних, гуманітарних та інших позитивних змін у регіонах; а державна регіональна політика традиційно розглядається як комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на розробку та реалізацію ефективних механізмів управління економічним, соціальним, культурним та екологічним розвитком регіональних систем на основі узгодження регіональних та державних інтересів, раціонального використання наявного на місцевому рівні обмеженого ресурсного потенціалу. У кожній із вищезазначених сфер регіональна політика конкретизує мету та напрями розвитку регіонів, ставить низку цільових завдань, реалізація яких передбачає:

- зміцнення соціально-економічних засад держави та збереження її цілісності; політичної, військової, економічної та соціальної безпеки, стабіль-

ності соціально-економічного розвитку;

- підвищення конкурентоспроможності регіонів та їх ресурсного потенціалу;

- забезпечення розвитку людських ресурсів на регіональному рівні національної економіки;

- формування розвинутого інституційного середовища для комплексного розвитку регіонів та успішного проведення структурних реформ на регіональному рівні;

- створення комфортного та безпечного середовища для кожної людини, незалежно від місця її проживання;

- забезпечення розвитку міжрегіональної співпраці (міжрегіональної кооперації, розвитку інтеграційних процесів на міжрегіональному рівні) тощо [4].

Те, наскільки ефективно буде здійснюватися регіональний розвиток, залежить від рівня регіонального менеджменту. Ряд науковців вважають, що управління регіональним розвитком - це управлінська діяльність, в якій об'єктом виступає територія, регіон, суб'єктом - органи місцевого самоврядування, а метою - досягнення високого рівня розвитку даного регіонального утворення у відповідності до Конституції, Законів, статутів територіальних громад, інших законодавчих актів України. Предметом управління регіональним розвитком є регіональна економіка й усі процеси, які її характеризують: суспільного відтворення на регіональному рівні, абстрагованого від міжрегіональних взаємодій; функціонування галузевих і міжгалузевих формувань на регіональному рівні, їхня взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування; становлення й розвитку ринкових відносин, реформ [3].

На думку Мазура А.Б., регіональний менеджмент - це сукупність принципів, методів управління ресурсами з метою досягнення максимальної ефективності і прибутковості [5]. Вважаємо, що таке визначення є недостатньо повним, оскільки управління регіонами передбачає досягнення не лише еконо-

мічних цілей, а й соціальних, екологічних, культурно-духовних та інших.

У якості вимірників економічного розвитку регіону може бути застосований певний перелік груп показників, які дають інформацію щодо: масштабів економіки регіону, його результативності, стану та відтворення основних засобів у регіоні; загальну оцінку освоєності регіону; самозабезпеченості регіону, рівня коопераційних зв'язків у регіоні, фінансових потоки в регіоні, рівня життя населення регіону. Для проведення оцінки економічного зростання регіонів можуть бути застосовані такі показники як валовий регіональний продукт, середній місячний дохід на душу населення, середня заробітна плата одного працюючого, середній розмір пенсії на душу населення; вартість основних фондів на одного жителя; сума інвестицій в основний капітал на душу населення, інвестиції в науково-дослідні розробки, оборот роздрібною торгівлі на душу населення, обсяг платних послуг на душу населення, грн.; чисельність економічно активного населення та інші [5].

У якості критеріїв розвитку регіону, крім економічних, можуть виступати також низка соціальних, екологічних та інших показників, зокрема: рівень освіти, зайнятість населення регіону, рівень його соціальної захищеності, показники стану довкілля та стану здоров'я населення, соціальна активність різних верств населення регіону тощо.

Як відомо, у нашій країні на даний час відбувається децентралізація влади, яка супроводжується необхідністю формування нового мислення управлінців та нових поглядів на розвиток регіонів, що є об'єктами місцевого самоуправління. Як зазначають науковці, децентралізація забезпечує ряд переваг: більш ефективне розміщення ресурсів у громадському секторі. Система, при якій рішення про розміщення ресурсів у суспільному секторі приймаються на регіональному і муніципальному рівні, робить суспільний вибір більш точним, дозволяючи враховувати місцеві особливості суспільних переваг; сприяє росту підзвітності органів державної влади в питаннях витрачання бюджетних коштів. При децентралізації зв'язок між сплаченими податками й отриманими суспільними благами і послугами виявляється більш

прямим і прозорим, оскільки податки стягуються там, де здійснюються бюджетні витрати; наявність власної податкової бази спонукає регіональну і місцеву владу вживати заходів для її розширення, тобто заохочувати розвиток регіональних і місцевих економік; наділення регіональної і місцевої влади правом самостійно розпоряджатися бюджетними коштами стимулює їх до скорочення необґрунтованих витрат у суспільному секторі [6].

Поняття «децентралізація влади в системі державного управління» відображає цілеспрямований процес, орієнтований на покращання державного управління, включає в себе переміщення від вищих до нижчих рівнів органів державної влади й місцевого самоврядування [7, с. 452].

Децентралізацію публічної влади також розуміють як процес перерозподілу владних повноважень та обсягів компетенції між центральним і місцевими рівнями організації публічної влади зі зміщенням акценту виконання на місцях у частині здійснення заздальгідь окреслених і гарантованих державою функцій. Децентралізація влади є ефективним знаряддям економічного розвитку, завдяки зусиллям незалежності місцевого самоврядування та підвищенню його активності, зміцненню демократії. Перевагами децентралізації є зміцнення демократичних процедур; захист прав людини та її свободи; підвищення ефективності органів місцевої влади завдяки передачі повноважень на місця; удосконалення соціально-економічного розвитку [8, с. 124].

Реформоване місцеве самоврядування має стати базисом для формування та функціонування громадянського суспільства. Саме децентралізація системи державної влади повинна сприяти подальшій демократизації суспільних відносин, тому що вона передбачає створення можливостей для розвитку всього державного простору на основі пріоритету повноважень територіальних громад як джерела муніципальної, незалежної від держави влади, що дасть змогу проводити демократизацію знизу догори [9, с. 38-39].

Повна децентралізація влади та формування самостійних і дієздатних територіальних громад, - процес тривалий і багатогранний. Україна перебуває

лише на початку цього шляху. Побудова місцевого самоврядування, спроможного ефективно вирішувати наші місцеві питання, залежить від роботи і свідомості громадян, адже центральна влада цього зробити не зможе. У процесі децентралізації має відбутися підвищення якості життя людини за рахунок створення умов для сталого розвитку територіальних громад як самостійних і дієздатних соціальних спільнот, члени яких матимуть можливість ефективно захищати власні права та інтереси шляхом участі у вирішенні питань місцевого значення саме з метою забезпечення необхідною кількістю та якістю соціальних і адміністративних послуг [8].

1.2 Стратегічні завдання регіонального розвитку

Стратегічним напрямом проведення інституційних перетворень у нашій країні є подальше удосконалення існуючої системи публічної влади, в тому числі на регіональному рівні, забезпечення її відповідності стандартам розвинутих європейських країн. Основною метою сучасного регіонального управління є вимога забезпечення стабільного розвитку регіонів.

При цьому регіональна політика на довгострокову перспективу повинна передбачати вирішення таких завдань:

- вирівнювання надмірних диспропорцій регіонального розвитку, передусім за соціальними показниками;
- дотримання принципів стабільного та збалансованого регіонального розвитку, гармонійної взаємодії держави та регіонів на основі активізації місцевої ініціативи, розвитку підприємництва, підвищення дієздатності місцевого самоврядування і місцевих громад;
- подальше поширення інструментів стимулювання розвитку регіонів;
- дотримання в процесі реалізації поточних завдань державної регіональної політики принципів стратегічного бачення розвитку регіонів, комплексного підходу до проблем просторового розвитку;
- стимулювання розвитку на регіональному рівні економічних “точок зростання” та посилення їх взаємозв'язків із периферією;

- залучення наявних місцевих матеріальних, фінансових і людських ресурсів;
- формування на регіональному рівні розвинутої інфраструктури, у тому числі транспортної, виробничої, інвестиційної, соціальної, комунікаційної, а також усунення перешкод на шляху залучення місцевої економіки до процесів регіональної та міжрегіональної кооперації;
- розвиток сучасних форм міжтериторіальної економічної інтеграції та кооперації для спільного освоєння ресурсів і комплексного розвитку територій, запровадження механізму укладання угод про співпрацю між регіонами;
- формування єдиного загальнонаціонального економічного простору для здійснення господарської та комунікативної політики, створення сприятливих умов для розвитку периферійних і віддалених територій;
- розвиток регіональних та міжрегіональних кластерів, індустріальних парків як основи реалізації інноваційно-інвестиційних структурних зрушень, створення нових робочих місць;
- створення на регіональному рівні ефективних господарських структур, орієнтованих на інтенсифікацію використання регіонального потенціалу;
- розширення участі громадськості у вирішенні питань розвитку територій, забезпечення відкритості інформації, налагодження прозорого моніторингу соціально-економічного розвитку територій;
- консолідацію зусиль і забезпечення відповідальності громадськості, влади та бізнесу у сфері реалізації проектів регіонального розвитку [1].

Удосконалення системи місцевого самоврядування повинне стати центральною ланкою реалізації внутрішньої політики держави, забезпечувати здійснення реформування територій, створювати умови для надання якісних послуг населенню, сприяти формуванню фундаменту для розвитку в інноваційному руслі як окремих регіонів, так і країни в цілому. У свою чергу, побудова вдосконаленої системи регіонального управління робить необхідним впровадження сучасних інструментів у діяльність органів місцевого самоврядування, що дозволить сконцентрувати свої зусилля на забезпеченні

завдань регіонального розвитку. Одним з таких важливих інструментів є використання стратегічного управління.

Стратегічне управління передбачає виділення істотного у всьому комплексі змін, бажаного і можливого становища організації, регіону чи територіальної громади у майбутньому. Варто зазначити, що застосування програмно-цільового методу планування соціально-економічного розвитку регіону має багато переваг: збалансоване поєднання потреб та інтересів усіх суб'єктів управління регіоном для забезпечення сталого розвитку; застосування системного підходу до визначення та групування основних цілей і завдань програм розвитку економіки та соціальної сфери регіону; концентрація обмежених матеріальних і фінансових ресурсів на вирішення особливо важливих питань соціально-економічного розвитку регіону [10].

Запровадження стратегії розвитку регіону відбувається в процесі розроблення та реалізації на її базі комплексу програмно-планових і нормативних документів, зокрема таких [11, с. 12-13]: плану заходів щодо реалізації стратегії, під час яких мали реалізовуватися визначені нею завдання, відповідальні організації, терміни виконання, орієнтовний обсяг фінансування, джерела фінансування та очікувані результати; щорічних програм соціально-економічного розвитку регіону, що розроблялись на основі стратегії та плану заходів щодо реалізації стратегії; цільових регіональних програм, що спрямовані на вирішення специфічних проблем регіональної економіки; стратегій розвитку внутрішніх територій регіону (та окремих міст, селищ, сіл), що визначають основні пріоритети та цілі розвитку територій в рамках реалізації загальних пріоритетів та завдань.

Основні завдання регіонального планування полягають у забезпеченні оптимального розвитку господарства регіонів в єдиному господарському комплексі держави; вдосконаленні, спеціалізації територій; установленні оптимальних пропорцій; ефективному використанні трудових і природних ресурсів та виробничих потужностей; раціоналізації розміщення продуктивних сил. Стратегічне планування регіонального розвитку включає такі стадії:

- розробка концепції регіонального розвитку;
- обґрунтування важливих пропорцій;
- формування системи цільових програм [12].

Основною метою стратегії соціально-економічного розвитку регіону є орієнтація на діяльність в напрямі стабілізації та підвищення якості життя населення на основі підвищення ефективності економіки і забезпечення додаткових надходжень в бюджети всіх рівнів за рахунок активізації інноваційних й інвестиційних процесів. Стратегія соціально-економічного розвитку регіону визначає зміст основних напрямів діяльності органів місцевого самоврядування:

- управління соціально-економічним розвитком;
- управління бюджетом і фінансами;
- управління економікою і підприємництвом;
- управління майном і землею;
- управління зовнішньоекономічною діяльністю;
- охорона навколишнього середовища [13].

Концепція соціально-економічного розвитку регіону — це цілеспрямований комплексний документ, який включає систему найважливішої політики розвитку регіону в стратегічній перспективі на основі необхідної і достатньої економічної самостійності (стратегічні пріоритети, цілі, пропорції і механізми). Цей документ визначає важливі структурні зміни в процесах соціально-економічного розвитку у формі важливих пріоритетів, цілей і забезпечує їх реалізацію за допомогою економічних і організаційно-правових механізмів. На основі концепції регіону формується стратегічна комплексна програма соціально-економічного розвитку, яка включає систему взаємопов'язаних цільових програм. Отже, процес формування стратегії соціально-економічного розвитку регіонів є одним із найважливіших напрямів діяльності виконавчих і законодавчих органів влади на всіх рівнях [13].

При розробці стратегії слід враховувати, що на розвиток регіону чинять вплив велика кількість різноманітних факторів. Зокрема, економічний розвиток відбувається під впливом факторів, наведених у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 - Фактори впливу на економічний розвиток регіону [5]

Види факторів	Зміст
1	2
Фактори макросередовища	
Політичні	Політична ситуація в країні, міжнародні зв'язки країни
Нормативно-правові	Наявність законодавчих актів та їх відповідність, податкове законодавство
Соціальні	Рівень безробіття в країні, соціальна політика країни, наявність кваліфікованих працівників в країні, рівень знань населення, рівень соціально забезпечення населення
Економічні	Обсяги виробництва в країні, зовнішньоторгівельний оборот країни, обсяг інвестицій в країні, інвестиційний імідж країни
Фінансові	Рівень інфляції, бюджетна політика держави, ціни на валютному ринку, розвиток фінансового ринку, рівень кредитування та кредитна політика
Фактори мезосередовища	
Соціальні	Рівень безробіття в регіоні, наявність кваліфікованих працівників, рівень розвитку соціальної інфраструктури в регіоні, рівень освіченості населення в регіоні, частка населення в регіоні, що перебуває за межею бідності
Економічні	Зовнішньоторгівельний оборот в регіоні, кількість підприємств в регіоні, обсяг виробництва в регіоні, рівень розвитку промисловості та сільського господарства в регіоні, рівень розвитку сфери послуг, інвестиційна активність регіону
Фінансові	Доходи та видатки місцевого бюджету, наявність банківських та небанківських фінансових інститутів в регіоні, доходи населення регіону, доходи та прибуток підприємств регіону
Ресурсні	Наявність природних ресурсів в регіоні, доступ до природних ресурсів
Екологічні	Екологічна ситуація в регіоні, наявність екологічно-небезпечних виробництв в регіоні

Продовження табл. 1.1

1	2
Науково-технічні	Інноваційна політика регіону, науково-дослідна робота, кількість підприємств в регіоні, що впроваджують інновації
Фактори мікросередовища	
Економічні	Обсяги виробництва окремими підприємствами, зовнішньоекономічна політика підприємств, інвестиційна діяльність окремих підприємств
Фінансові	Фінансовий стан підприємств, фінансова стабільність підприємств, платоспроможність підприємств, прибутковість підприємств
Виробничі	Специфіка виробництва підприємств, обсяг виробництва підприємств, асортимент продукції підприємств
Науково-технічні	Інноваційна діяльність окремих підприємств, науково-дослідна робота підприємств, рівень використання новітніх технологій на підприємстві

Небава М. І., Ткачук Л. М. вважають, що враховуючи сучасний стан регіонального розвитку та зовнішні чинники впливу, стратегічними пріоритетами регіональної політики України є:

- досягнення загальнонаціональної єдності та суспільного порозуміння в соціогуманітарному та суспільно-політичному середовищі регіонів України;
- пошук оптимальної моделі розподілу функцій і повноважень на різних рівнях влади;
- зміцнення матеріально-фінансових основ місцевого самоврядування та посилення соціального виміру бюджетної політики на місцевому рівні;
- становлення інноваційно-інвестиційної моделі розвитку як основи конкурентоспроможності регіонів України;
- модернізація виробничої та соціальної інфраструктури розвитку територій;
- використання нових ефективних форм взаємодії регіонів із зовнішнім середовищем [12].

1.3 Зарубіжний досвід управління розвитком регіонів

Для України актуальним є розробка ефективних механізмів управління соціально-економічним розвитком регіонів, пошук шляхів підвищення їх потенціалу та мінімізації негативних наслідків територіальних нерівномірностей розвитку. Наша країна при цьому може скористатися корисним для нашої держави зарубіжним досвідом втілення політики регіонального розвитку, якій відводиться значна увага.

Слід відмітити, що завдання, методи та механізми реалізації політики регіонального розвитку, які існують у різних країнах світу, досить суттєво відрізняються, оскільки кожна з них формується державою з врахуванням існуючої у них національної соціально-економічної та політичної моделі.

У розвинених країнах світу на даний час сформувалося кілька основних напрямів регіональної економічної політики. Завдання першого з них - традиційного, полягає в урівноваженні соціально-економічного розвитку окремих частин країни, що досягається шляхом стимулювання розвитку економік менш благополучних регіонів. Другий напрям являє собою регіональний аспект «галузевих політик» центрального уряду, спрямованих на вирішення різних галузевих завдань (структурна перебудова економіки країни, стимулювання розвитку високотехнологічних галузей та ін.), він має значний вплив на перспективу розвитку різних регіонів країни. Міжінституційний (третій) напрям політики центрального уряду для вирішення проблеми відносин між різними просторовими рівнями влади включає питання фінансових потоків від центру до місцевої і регіональної влади (незв'язані трансферти на поточні витрати). До четвертого напрямку належить інтеграційна політика, орієнтована на посилення горизонтальних економічних і соціальних зв'язків між регіонами країни або між сусідніми регіонами суміжних країн. Останніми роками активно розвивається новий напрям - інноваційна регіональна політика, спрямована на підвищення конкурентоспроможності економіки країни шляхом активізації інноваційних процесів у галузях, сконцентрованих в окремих регіонах [15].

Як зазначає у своїй праці Качний О.С., політика Європейського Союзу у сфері стимулювання регіонального та місцевого розвитку є однією з найтрадиційних і водночас найрозвиненіших сфер політики. Основними принципами регіональної політики в ЄС, на його думку, є:

- надання фінансової допомоги регіонам з яскраво вираженим відставанням в економічному розвитку;
- проведення погодженої політики між ЄС, національними урядами й місцевими органами влади під час підготовки планів регіонального розвитку, визначення стратегічних цілей структурної політики ЄС;
- визнання мультиплікаторної ролі інститутів ЄС, які стимулюють приватні капіталовкладення в слаборозвинуті регіони й надають ресурси тільки як доповнення до національних програм;
- виконання конкретних завдань на тому рівні (регіональному, національному, міждержавному), який є найбільш ефективним;
- тісна координація регіональної політики з іншими напрямками економічної політики ЄС; узгодження регіональної політики ЄС із макроекономічною соціальною політикою кожної із країн - членів Союзу;
- пряма взаємодія між державами ЄС у реалізації ними національної регіональної політики [16].

Давимука С.А. вважає, що основними принципами нової регіональної економічної політики у країнах Євросоюзу є:

- можливості для зростання на всій території, у всіх типах регіонів;
- орієнтація на заохочення ендогенних активів як джерела й основи регіонального розвитку, а не на екзогенні інвестиції і трансфери;
- перевага виявленню і використанню можливостей для зростання, а не для нейтралізації наслідків занепаду;
- можливості для зростання, що існують на всій території й в усіх типах регіонів, акцентування на зміцненні регіональної конкурентоспроможності;
- необхідність розроблення довгострокових стратегій, спрямованих на інтегроване локальне середовище;

- спирання на підхід «від низу до верху» і погоджене багаторівневе управління з активнішою роллю локальних і регіональних акторів, включаючи бізнес та інших учасників соціального партнерства;

- особлива увага таким «м'яким» чинникам розвитку, як: компетенції, інноваційна спрямованість бізнесу і державного сектору, міжфірмові мережеві взаємодії;

- нове розуміння і підходи до виміру економічного зростання з акцентом на якості людського капіталу і ширші соціальні та екологічні наслідки [17, с.78].

Іжа М. зазначає, що одним із найбільш важливих шляхів регіонального зростання в сучасній регіональній політиці ЄС визначено кластери, про що свідчить флагманська ініціатива «Промислова політика епохи глобалізації». Вважається, що кластери можуть стати мостом до сучасної промислової політики та полегшити перехід до регіональної конкурентоспроможності, заснованої на модернізації традиційної господарської діяльності за рахунок інновацій. В Європі ініціатива щодо створення кластерів, як правило, надходить з боку місцевих і регіональних зацікавлених сторін, які краще знають свої конкурентні переваги в регіоні й активно співробітничать із регіональними бізнес-структурами та науковими колами [18, с. 7].

Проаналізувавши ефективність реалізації регіональної політики ЄС, науковцями виокремлюється декілька найбільш визначальних проблемних питань у цій сфері, які є актуальними для сучасної України, а саме: регіональна політика потребує довготривалого стратегічного бачення цілей, які необхідно досягти; головним в європейській регіональній політиці є об'єктивний (або “неполітичний”) підхід щодо залучення та розподілу ресурсів; регіональна політика (за допомогою системи спільного фінансування і партнерства) має на меті зміцнення прав власності місцевих громад; наявність правової інституціональної архітектури ЄС; регіональна політика передбачає прийняття рішень за двома основними напрямками - підтримка інтегрованих програм та підтримка окремих проектів; існує реальна залежність європейської

регіональної політики від грантів (або комбінації грантів) та форм підтримки з відшкодуванням; наявність адекватного формального та неформального інституційного потенціалу; невід'ємним складником регіональної політики є моніторинг та оцінка дій, спрямованих на демонстрування створених цінностей для вкладників (спонсорів) і платників податків; належна обґрунтованість регіональних програм, прозорість процесу реалізації їх стратегії [16].

Як вважають фахівці Інституту суспільно-економічних досліджень, характерними рисами сучасної європейської моделі регіональної економічної політики, є:

- пріоритетність забезпечення рівних рамкових економічних умов для бізнесу в межах єдиного ринку, сприятливого регуляторного середовища та макроекономічної стабільності;
- застосування адаптованих стратегій, що враховують потреби та мотивації регіону, з відповідним інструментарієм економічної політики;
- застосування семирічного часового діапазону бюджетування для досягнення стабільності та незалежності від політичних змін інвестування довгострокових проектів;
- заохочення транскордонної, транснаціональної та міжрегіональної співпраці;
- проведення спеціальної виваженої політики щодо міських агломерацій, які розглядаються як ключові драйвери економічного зростання, і водночас джерело суттєвих проблем для сталого просторового розвитку;
- визнання важливості для регіонального розвитку малих та середніх міст і локальних центрів сільських територій (поліцентричний розвиток);
- підтримка місцевих ініціатив щодо розширення зайнятості та зміцнення спроможності до розвитку;
- забезпечення координованих зусиль на підтримку регіонального розвитку інституцій європейського та національних рівнів;
- максимізація як вертикальної (за рівнями ЄС, національних держав, регіональних та локальних урядів), так і горизонтальної (бізнесу, соціальних

груп та громадських організацій) інтеграції на засадах планування й програмування [19, с. 7 - 8].

Качний О.С. вважає, що цікавим та корисним для нашої держави є також досвід регіонального розвитку країн, які не входять до Європейської співдружності. Це США, країни Латинської Америки, азіатського регіону, в яких регіональна політика і політика регіонального розвитку поступово займає ключові позиції у соціально-економічному розвитку. Так, наприклад, у США пріоритетним напрямом вирівнювання регіональних диспропорцій є фінансова підтримка проблемних регіонів. Найбільш ефективним інструментом виявилось бюджетне фінансування окремих секторів економіки в депресивних регіонах, причому основна частина фінансування з федерального бюджету спрямовувалась на субсидування та кредитування заходів щодо раціонального використання ресурсів і охорони навколишнього середовища, розвитку промисловості і сфери надання податкових та амортизаційних пільг. Керівництво регіональними програмами здійснюють не самі регіони, а система спеціальних незалежних установ при федеральному уряді та спеціально створені федерально-штатні органи [16].

У Великобританії традиційно регіональна політика була спрямована на переорієнтацію і перерозподіл надлишкових і мобільних капіталів і робочих місць із районів прискореного розвитку (регіонів-донорів) у депресивні (регіони-реципієнти) як основний механізм стимулювання економічного розвитку депресивних регіонів і подолання регіонального дисбалансу. Низка законодавчих актів, прийнятих останнім часом, суттєво розширила стимули для проблемних регіонів, зокрема пільгові субсидії на придбання основних засобів, вільну амортизаційну політику, пряме планування регіонального розвитку тощо. У Канаді діяльність, спрямована на вирівнювання рівнів економічного розвитку регіонів, відбувається шляхом прямих фінансових трансфертів у рамках надання допомоги депресивним регіонам, а також реалізації цільових державних програм, спрямованих на розвиток і удосконалення всіх видів

інфраструктури, підтримку приватних інвестицій, надання податкових та інших пільг, субсидування і підтримку місцевого бізнесу.

Яскравим прикладом розробки галузевих політик у розрізі регіонів є Японія, яка територіально поділена на економічні райони. В Японії втілюються програми з розвитку виробничої інфраструктури всередині кожного регіону. Така політика регіоналізації визначає соціально-економічний розвиток країни загалом і слугує основою для розробки довгострокових планів комплексного розвитку територій; формує фінансову, насамперед податкову, систему, що забезпечує самофінансування територій; сприяє розв'язанню соціальних проблем населення шляхом економічного регулювання його розселення і міграції, використовуючи кредити, пільгове оподаткування та інші економічні важелі [16].

Інтеграційний напрям регіональної політики передбачає інтеграцію знизу, що здійснюється за ініціативою органів управління регіонів, та інтеграцію зверху, що провадиться урядом країни. Так, у Швеції запроваджено державну регіональну політику, спрямовану на формування міцного підґрунтя самостійного розвитку регіонів, насамперед на основі їх переваг і власного економічного потенціалу. Головними інструментами зазначеної політики є вирівнювання доходів і витрат регіонів, надання їм дотацій, а також участь держави у фінансуванні інвестиційних проектів, які сприяють зміцненню конкурентоспроможності регіонів як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Проте головна передумова ефективності шведської моделі регіонального розвитку - високий рівень автономності та фінансової самостійності органів місцевого самоврядування.

Отже, механізмом, котрий забезпечує планомірну реалізацію потенціалу регіонального розвитку у зарубіжних країнах, є децентралізація повноважень центральної влади на користь регіональних та місцевих органів управління. Практикою децентралізації повноважень передбачено передання більшого обсягу коштів на низові рівні управління, тобто бюджетно-податкова децентралізація. Крім того, провідною тенденцією регіонального розвитку

країн світу стає активізація прикордонного співробітництва, що посилює зовнішньоекономічний вектор діяльності регіонів, сприяє створенню транскордонних кластерів та виводить регіональну політику на новий рівень міжнародних інтеграційних і коопераційних зв'язків. Більше того, завдання щодо подолання диспропорцій у соціально-економічному розвитку регіонів країни здебільшого виконується переважно за рахунок випереджального зростання декількох регіонів, які стають центрами інноваційного розвитку країни і демонструють новий тип економічного та соціального зростання для інших територій. Державна підтримка відсталих, слаборозвинених регіонів у вигляді прямих фінансових трансфертів спрямована на вирівнювання соціально-економічного розвитку різних регіонів країни та уникнення економічного застою й соціальної напруженості [16].

Висновки до розділу 1

Управління регіональним розвитком є важливою складовою діяльності органів місцевого самоврядування і передбачає необхідність формування нового мислення управлінців на розвиток регіонів. Децентралізація при цьому забезпечує ряд переваг, зокрема, у сфері більш ефективного залучення та використання ресурсів.

Стратегія соціально-економічного розвитку регіону ставить за мету підвищення якості життя населення на основі зростання ефективності економіки і активізації інноваційних й інвестиційних процесів.

Наша країна потребує розробки та впровадження ефективних механізмів управління регіональним розвитком, націлених на пошук шляхів зростання потенціалу територій та подолання негативних наслідків їх нерівномірного розвитку. Україні при цьому доцільно вивчити та використовувати цінний зарубіжний досвід реалізації політики регіонального розвитку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БРОДІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

2.1 Загальна характеристика Бродівської міської ради та дослідження організаційних засад її роботи

Місто Броди має статус районного значення і є районним центром Львівської області. Розташоване на північному сході Львівської області. Площа міста складає 8,98 км², кількість його населення налічує 23,7 тис. осіб (станом на 2018 рік). Місто Броди розташоване в межах Бродівської рівнини, через його південну частину протікає невелика річка Бовдурка (права притока Стиру). Характерною особливістю рельєфу є велика кількість піщаних горбів, дюн, більшість яких закріплена лісами. Броди знаходяться у межах Західно-Української лісостепової фізико-географічної провінції. На території міста зростають ботанічні пам'ятки природи місцевого значення: «дуб свідок», конвалія звичайна, також поблизу міста розташовані ботанічні заказники Кемпа та Макітра.

Виконавчі органи Бродівської міської ради - органи, які відповідно до Конституції України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» створюються міською радою для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування у межах, визначених законами України. Виконавчі органи Бродівської міської ради складаються з виконавчого комітету Бродівської міської ради та інших виконавчих органів Бродівської міської ради (управлінь та відділів), які є підконтрольними і підзвітними Бродівській міській раді, а з питань делегованих їм повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади (п.2 ст. 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Органи виконавчої влади Бродівської міської ради та їх посадові особи діють на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і

законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України (п. 2, ст. 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Виконавчим органом Бродівської міської ради є виконавчий комітет ради, утворений рішенням міської ради в кількості 9 осіб на чолі з міським головою. Виконавчий комітет міської ради створюється відповідною радою на строк її повноважень. Після закінчення повноважень ради її виконавчий комітет здійснює свої повноваження до сформування нового складу виконавчого комітету (п. 1 ст. 51 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Виконавчий комітет ради здійснює свою діяльність на основі власних та делегованих повноважень, передбачених чинним законодавством. Кількісний склад виконавчого комітету Бродівської міської ради визначається радою. Персональний склад виконавчого комітету ради затверджується відповідною радою за пропозицією Бродівського міського голови.

Склад виконавчого комітету Бродівської міської ради наступний:

- міський голова – Анатолій Белей;
- перший заступник міського голови – Роман Сподарик;
- заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради-Олександр Єлиневський;
- секретарі міської ради – Микола Бакай та Марія Степанків;
- члени виконавчого комітету: начальник армійської авіації командування сухопутних військ ЗС України– Ігор Яременко, генеральний директор ТзДВ «Галант», директор УБСП «Укон» – Ганна Приймак, пенсіонер – Володимир Петрушка, приватний підприємець – Наталія Микула.

Виконавчий комітет ради є підзвітним і підконтрольним раді, що його утворила, а з питань здійснення ним повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольним відповідним органам виконавчої влади. До складу виконавчого комітету міської ради не можуть входити депутати відповідної ради, крім секретаря ради (п. 8 та 9. ст.51 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). Виконавчий комітет Бродівської міської ради

попередньо розглядає проекти місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку, цільових програм з інших питань, місцевого бюджету, проекти рішень з інших питань, що вносяться на розгляд відповідної ради; координує діяльність відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідної територіальної громади, заслуховує звіти про роботу їх керівників; має право змінювати або скасовувати акти підпорядкованих йому відділів, управлінь, інших виконавчих органів ради, а також їх посадових осіб (п. 2 ст 52 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Основною формою роботи виконавчого комітету ради є його засідання. Засідання виконавчого комітету скликаються відповідно міським головою, а в разі його відсутності чи неможливості здійснення ним цієї функції – заступником міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради, в міру необхідності, але не рідше одного разу на місяць, і є правомочними, якщо в них бере участь більше половини від загального складу виконавчого комітету (ст. 53 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Виконавчий комітет ради в межах своїх повноважень приймає рішення. Рішення виконавчого комітету приймаються на його засіданні більшістю голосів від загального складу виконавчого комітету і підписуються міським головою, а також головмами районних у місті рад (п. 6 ст 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). У разі незгоди міського голови з рішенням виконавчого комітету ради він може зупинити дію цього рішення своїм розпорядженням та внести це питання на розгляд відповідної ради (п. 7 ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Рішення виконавчого комітету ради з питань, віднесених до власної компетенції виконавчих органів ради, можуть бути скасовані відповідною радою (п. 8 ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). Виконавчі органи Бродівської міської ради несуть відповідальність за свою діяльність перед територіальною громадою, державою, юридичними і фізичними особами. Міська рада у межах затверджених нею структури і штатів

може створювати відділи, управління та інші виконавчі органи для здійснення повноважень, що належать до відання виконавчих органів міської ради (п. 1 ст. 54 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Протягом досліджуваного періоду у Бродівській міській раді працювали комісії виконавчого комітету з житлових питань, адміністративна та тендерний комітет. Адміністративна комісія розглядає адміністративні правопорушення передбачені статтями Кодексу України про адміністративні правопорушення в частині своєї компетенції.

Комісія з житлових питань розглядає ведення списків, особових справ громадян, які потребують поліпшення житлових умов та перебувають на квартирному обліку у виконавчому комітеті міської ради, надає пропозиції виконавчому комітету про зарахування на квартирний облік громадян, на видачу ордерів громадянам для постійного і тимчасового проживання, затвердження списків громадян по квартирному обліку підприємств, установ, організацій, які ведуть квартирний облік. У 2018 році було проведено 9 засідань комісії. На квартирному обліку при Бродівському міськвиконкомі станом на 01.01.2019 року перебувало 489 громадян.

Тендерний комітет провів у 2018 році 35 засідань тендерного комітету виконавчого комітету Бродівської міської ради. Було проведено чотири закупівлі по придбанню та встановленню спортивних майданчиків.

Робота виконавчого комітету протягом звітнього року спрямовувалась на вирішення таких основних напрямів: формування та виконання бюджету міської ради, залучення додаткових фінансових ресурсів до міського бюджету, забезпечення роботи житлово-комунального господарства у сфері надання якісних послуг населенню міста, покращення благоустрою міста (будівництво та ремонт доріг, освітлення вулиць), запровадження енергозберігаючих технологій. Виконавчий комітет координує роботу відділів виконкому, підприємств та установ, що належать до власності територіальної громади міста. Показники організаційної роботи Бродівської міської ради та міського голови за 2016-2018 роки наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Показники організаційної роботи Бродівської міської ради
та міського голови за 2016-2018 роки

Показники	Роки			Відхилення 2017 р. від 2016 р.		Відхилення 2018р. від 2017 р.	
	2016	2017	2018	абсол., + / -	відносне, %	абсол., + / -	відносне, %
1. Кількість проведених засідань виконкому міської ради	23	22	20	-1	-4,3	-2	-9,1
2. Кількість прийнятих виконкомом рішень	445	416	352	-29	-6,5	-64	-15,4
3. Чисельність працівників апарату міської ради, чол.	17	17	17	-	-	-	-
5. Кількість розглянутих письмових звернень громадян	1032	885	645	-147	-14,2	-240	-27,1
6. Чисельність осіб, що побували на особистому прийомі у міського голови, чол.	42	45	30	3	7,1	-15	-33,3
7. Видано довідок громадянам всього	2409	2069	1439	-340	-14,1	-630	-30,4
з них: - із земельних питань	1325	1023	814	-302	-22,8	-209	-20,4
- інших питань	1084	1046	625	-38	-3,5	-421	-40,2

Як видно з даних табл. 2.1, впродовж 2016-2018 років кількість проведених засідань виконкому міської ради зменшувалась – з 23 до 20. Кількість прийнятих виконкомом рішень також спадала – з 445 рішень у 2016 році до 352 рішень у 2018 році. В основному ці рішення стосувалися питань торгівлі, будівництва, визнання права власності на майно, житлово-комунального господарства, торгівлі.

Чисельність працівників апарату міської ради впродовж 2016-2018 років була незмінною і становила 17 чоловік. З метою вирішення проблем, які турбують мешканців міста, проводиться моніторинг повторних та колективних звернень громадян і звернень, які надходять до органів влади вищого рівня, а також причин, що їх породжують.

Безпосередню роботу по розгляду планових питань та письмових звернень, підготовці проектів рішень виконкому та міської ради, контролю за виконанням прийнятих рішень по питаннях, віднесених до компетенції органів місцевого самоврядування, здійснює апарат міської ради. Кількість розглянутих письмових звернень громадян протягом досліджуваного періоду поступово спадала – з 1032 одиниць у 2016 році до 645 одиниць у 2018 році, тобто загалом в 1,6 рази, що говорить про значне зменшення активності звернень громадян до виконавчого комітету міської ради.

Динаміка загальної кількості звернень громадян до Бродівської міської ради з різних питань у 2016-2018 роках наведена на рис. 2.1. Як видно з наведених даних, найбільше питань, порушених у письмових та усних зверненнях громадян, складало питання земельних відносин та виділення земельних ділянок учасникам АТО. Кількість цих звернень протягом останніх минулих років неухильно зменшувалася. Так, якщо у 2016 році вона становила 499, то у 2017 році – скоротилася на 117 одиниць, а у 2018 році порівняно з попереднім вона впала ще на 57 одиниць і становила 325 одиниць. Аналогічна тенденція до зменшення кількості звернень громадян до Бродівської міської ради спостерігалася і відносно звернень з питань житлово-комунального та дорожнього господарства - ремонту будинків, доріг (рис. 2.1).

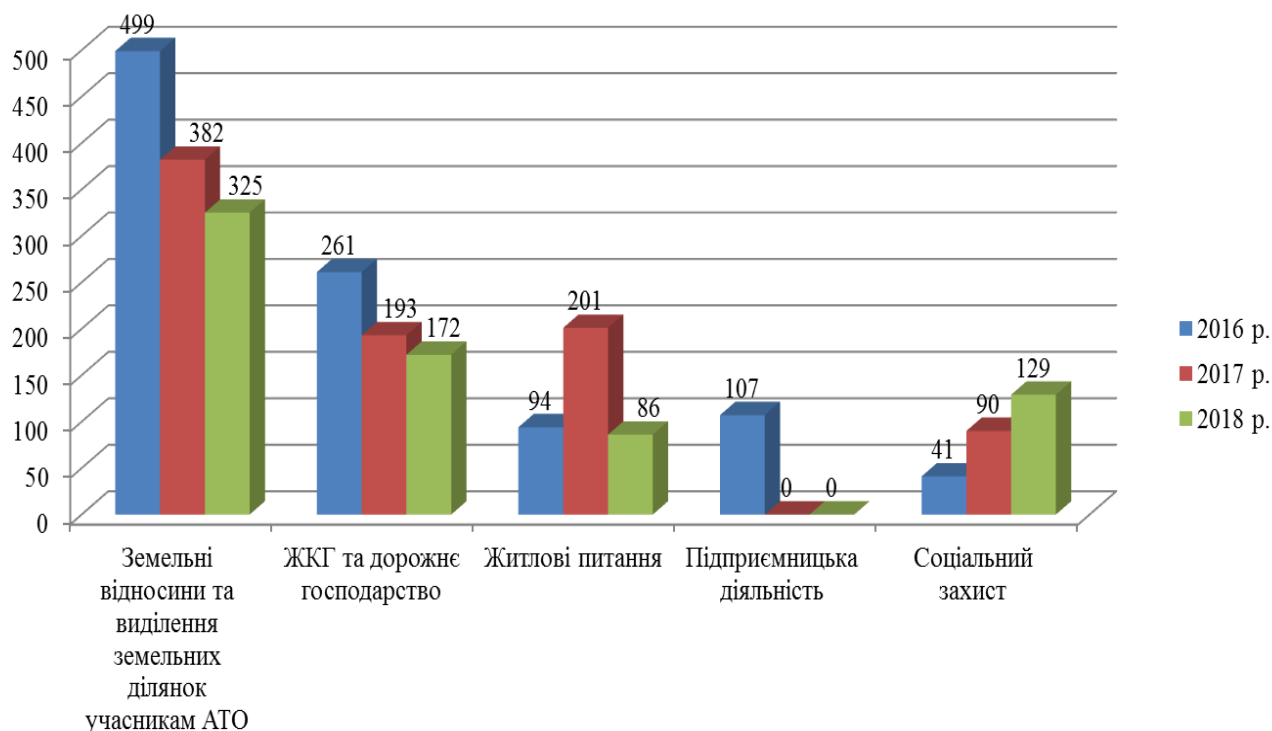

Рисунок 2.1 – Динаміка кількості звернень громадян до Бродівської міської ради з різних питань у 2016-2018 роках

Станом за 2016 рік таких звернень було зареєстровано 261 одиниць, у наступному – на 68 одиниць менше, а у 2018 році їх кількість дорівнювала 172, що на 21 одиницю менше, ніж у попередньому році.

Що стосується звернень з житлових питань (покращення житлових умов та надання житла, зарахування на квартирний облік, будівництво індивідуальних житлових будинків, влаштування індивідуального опалення в квартирах), то їх кількість у 2016 році становила 94 одиниці, у 2017 році зросла на 107 од., або у 2,1 рази, а в наступному році порівняно з попереднім впала на 115 од., або у 2,3 рази.

Звернення з питань підприємницької діяльності надходили від громадян у 2016 році кількістю 107 одиниць, а у наступні роки не були відмічені. Кількість же звернень з питань соціального захисту, зокрема, надання матеріальної жителям міста, громадянам, що переміщені з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, допомоги на

поховання осіб, які не працюють), навпаки, протягом минулих років зростала – з 41 у 2016 році до 129 у 2018 році, що говорить про необхідність посилення уваги Бродівської міської ради до вирішення завдань соціальної захищеності громадян. Усі звернення жителів м. Броди були розглянуті виконавчим апаратом міської ради відповідно до чинного законодавства та в межах компетенції, надано необхідну допомогу. На питання, порушених у зверненнях, заявникам надавалися вичерпні, аргументовані та ґрунтовні роз'яснення.

Спеціалістами виконкому за зверненнями мешканців міста було підготовлено та видано довідки, кількість яких суттєво зменшувалася протягом досліджуваного періоду – з 2409 од. у 2016 році до 1439 од. у 2018 році. Із загальної кількості довідок, виданих за останній минулий рік, було видано 625 одиниць у районне управління праці та соціального захисту населення, обстеження житлових умов та інші, а 814 одиниць стосувалися вирішення земельних питань.

Бродівська міська рада здійснює свою діяльність, керуючись принципами відкритості та прозорості. У 2016 році з метою забезпечення інформаційної відкритості цього органу місцевого самоврядування, створення належних умов для доступу до публічної інформації, заохочення місцевої громади до участі в процесі прийняття рішень, запрошення до діалогу на сайті міської ради запрацювала кнопка «Зворотній зв'язок», яка дозволяє громадянам оперативно повідомляти та вирішувати нагальні проблеми, та єдина система місцевих петицій. У сесійному залі міської ради було впроваджено систему для поіменного голосування «Голос». Триває процес формування системи довіри, підзвітності міської влади громаді. Виконавчий комітет координує роботу відділів виконкому, підприємств що належать до власності територіальної громади міста. Безпосередню роботу по розгляду планових питань та усних і письмових звернень, підготовці проектів рішень виконкому та міської ради, контролю за виконанням прийнятих рішень по питаннях, віднесених до компетенції органів місцевого самоврядування, здійснює апарат виконкому міської ради. Перелік заходів із забезпечення інформаційної відкритості

Бродівської міської ради, що здійснювалися у 2016-2018 роках, наведено на рис. 2.2.

Рисунок 2.2 – Заходи із забезпечення інформаційної відкритості Бродівської міської ради, що здійснювалися у 2016-2018 роках

Необхідно зазначити, що впродовж 2016 року у м. Броди систематично проводилася робота щодо упорядкування діловодної служби в апараті міськвиконкому, запровадження та формування єдиної системи документування, якісної підготовки та оформлення на належному рівні нормативно-розпорядчих документів, формування та зберігання справ. Ці заходи дали можливість змінити систему роботи з документами та є стали підготовчим етапом до запровадження електронного документообігу в міській раді.

У 2017 році виконком впровадив наступні інновації: єдину систему місцевих петицій, впроваджено систему візуалізації «Відкритий бюджет», яка дозволяє громадянам наочно побачити структуру надходжень до бюджету міста, їх ріст чи спад і на що кошти витрачаються, також проводиться робота щодо занесення даних для відображення на онлайн картах об'єктів міста, над якими проводяться роботи; використовується система електронних торгів «Прозорро» для виявлення найкращого постачальника товарів і послуг та для звітності щодо укладених договорів. У серпні 2017 року запроваджено Громадський бюджет міста Броди, голосування по проектах закінчилось 20 листопада, проголосувало більше 2000 жителів міста. Засідання Координаційної ради з Громадського бюджету міста Броди транслуються онлайн на відео сервері Youtube. Запущено онлайн трансляцію сесій міської ради та комісій, впроваджується ініціатива «Відкрите місто», за допомогою якої громадяни зможуть повідомляти про виявлені проблеми у місті, періодично проводяться опитування та анкетування громадян для виявлення проблем та питань, які турбують мешканців міста, для встановлення стійкого зворотнього зв'язку «влада і громада».

З метою забезпечення інформаційної відкритості та створення належних умов для доступу до публічної інформації працівниками виконкому наповнюється відповідними матеріалами оновлений веб-сайт міста та соціальна мережа Фейсбук. Систематично та оперативно на офіційному сайті розміщується інформація про засідання виконкому, оприлюднюються проекти та рішення міської ради і виконкому. Окрім того, сесії Бродівської міської ради

та засідання постійних депутатських комісій можна переглядати в режимі онлайн та в записі на каналі Ютуб. Бродівська міська рада одна з перших запровадила нові можливості системи «Голос» – візуалізація даних. Через онлайн модуль системи «Голос» можна переглянути проект будь-якого рішення, поправки до нього та остаточне рішення. Броди також долучилося до проекту “Відкрите місто” opencity.

Таким чином, мешканці міста можуть використовувати веб-портал www.opencity.in.ua і повідомляти про проблеми апарат виконавчого комітету та комунальні підприємства міста, а місцева влада має можливість оперативно реагувати на повідомлення громадян.

У зв’язку з введенням Громадського бюджету бродівчани отримали змогу самостійно розпоряджатися частиною міського бюджету. На Громадський бюджет 2018-2019 року спрямовано 500 тис. грн. Реалізуючи проект "Броди - європейське місто"- КП "Броди" встановило 3 оглядових дзеркала руху та 35 дорожніх знаків. Всього врегульовано рух на 14 перехрестях у центральній частині Бродів. Роботи із встановлення дорожніх знаків проводились при консультуванні і нагляді працівників Бродівського відділення поліції за активної участі співавторів проекту. Броди стало одним із перших малих міст в Україні, де працює електронна база даних animal-id.info. Розпочато процедуру приєднання до міжнародного он-лайн - реєстру з січня 2018 року. Електронна реєстрація сприяє вирішенню проблеми з безпритульними тваринами.

2.2 Аналіз фінансування поточних та перспективних потреб м. Броди через механізм міського бюджету

За 2017 рік до загального фонду міського бюджету надійшло 35240,9 тис. грн., що становило 111,9 % до уточненого плану. Уточнене призначення дорівнювало у цьому році 31475,7 тис. грн. Перевиконання плану складало у 2017 році 3765,1 тис. грн. У 2018 році надходження до загального фонду міського бюджету становили 40476,0 тис. грн. При цьому відсоток виконання

уточненого плану дорівнював 100,9%. Уточнене призначення становило у 2018 році 40107,4 тис. грн., план був перевиконаний на 368,6 тис. грн.

Для проведення аналізу податкових надходжень до бюджету Бродівської міської ради за 2017 -2018 роки використаємо наведені у табл. 2.2 дані.

Таблиця 2.2 – Податкові надходження до загального фонду Бродівської міської ради за 2017 -2018 роки

Вид податкових надходжень	2017 рік			2018 рік		
	план, тис. грн.	факт, тис. грн.	відсоток виконан- ня плану	план, тис. грн.	факт, тис. грн.	відсоток виконан- ня плану
1	2	3	4	5	6	7
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	238,3	304,2	127,6	779,8	768,1	98,5
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (пальне)	372,6	2553,4	685,2	2574,0	2601,0	101,4
Акцизний податок з ввезених на митну територію України (пальне)	8709,2	9878,8	113,4	8674,0	10647,8	122,8
Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів	5118,2	3201,5	62,5	3410,0	2471,5	72,5
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	11,0	10,4	94,4	13,0	16,3	125,4

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	65,0	102,1	157,1	114,0	128,1	112,4
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитл. нерухомості	70,0	75,3	107,5	123,2	126,2	102,4
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	145,0	112,9	77,8	150,7	159,9	106,1
Земельний податок з фізичних осіб	200,0	263,9	131,9	326,0	277,8	85,2
Земельний податок з юридичних осіб	223,0	3643,6	163,3	2862,0	2486,0	86,9
Орендна плата з фізичних осіб	660,0	795,6	120,5	738,0	816,2	110,6
Орендна плата з юридичних осіб	2600,0	3144,8	120,9	3309,8	3402,9	102,8
Транспортний податок з юридичних осіб	50,0	70,0	140,0	-	27,5	-
Транспортний податок з фізичних осіб	-	18,8	-	-	-	-
Туристичний збір	10,0	21,3	213,0	24,5	19,2	78,4
Єдиний податок	8653,4	9080,3	104,9	13980,8	13586,4	97,2

Аналізуючи дані табл. 2.2, робимо висновок, що у 2017 році план податкових надходжень до загального фонду Бродівської міської був перевиконаний майже по всіх їх видах, окрім:

- акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів, по якому план був недовиконаний на 37,5%;

- податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплаченого юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості (недовиконання плану – 5,6%);

- податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплаченого юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості, по якому недовиконання плану дорівнювало 22,2%.

У 2018 році Бродівська міська рада отримала недовиконання плану надходжень до загального фонду по наступних їх видах:

- рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів, по якій план недовиконано на 1,5%;

- акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів (недовиконання плану – 27,5%);

- земельний податок з фізичних осіб, по якому план недовиконаний на 14,8%;

- земельний податок з юридичних осіб, по якому недовиконання плану становило 13,1%;

- туристичний збір (план недовиконаний на 21,6%);

- єдиний податок, по якому недовиконання плану дорівнювало 2,8%.

Найвищий рівень виконання плану у 2017 році був досягнутий по надходженнях до загального фонду міської ради від сплаченого акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів – пальне (по ньому план був перевиконаний більш як у 6,8 рази), а у 2018 році - по надходженню податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплаченого юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості (перевиконання плану – 25,4%).

Дані для аналізу неподаткових надходжень до загального фонду Бродівської міської ради у 2017-2018 роках наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 - Неподаткові надходження до загального фонду Бродівської міської ради у 2017-2018 роках

Види надходжень	2017 рік			2018 рік		
	план, тис. грн.	факт, тис. грн.	відсоток виконан- ня плану	план, тис. грн.	факт, тис. грн.	відсоток виконан- ня плану
Доходи від власності та підприємницької діяльності	42,0	36,1	86,1	46,0	15,9	34,6
Адміністративні збори та платежі	2171,0	1747,1	80,4	2315,0	2294,9	99,1
Інші неподаткові надходження	20,0	93,8	469,1	100,0	79,9	79,9
Субвенції	90,0	90,0	100,0	516,6	516,6	100,0

Аналізуючи дані табл. 2.3, приходимо до висновку, що у 2017 році план був перевиконаний по інших неподаткових надходженнях приблизно у 4,7 рази, по субвенціях – виконаний повністю, а по решті надходжень до загального фонду – недовиконаний. У 2018 році план неподаткових надходжень до загального фонду Бродівської міської ради був виконаний лише по субвенціях.

За 2017 рік касові видатки загального фонду міського бюджету склали 17449,0 тис. при плані 17876,9 грн., тобто план був виконаний на 102,4%. При цьому:

- касові видатки на утримання органів місцевого самоврядування склали 3697,0 тис. грн.;

- поточні трансферти – 22,0 тис. грн., з них: асоціації інвалідів - 8,9 тисяч

гривень, Бродівське районне добровільне товариство захисту дітей з інвалідністю «Надія» - 6,1 тис. грн., Союз Чорнобиль – 7,0 тис. грн.;

- організація та проведення громадських робіт – 46,6 тис. грн.;
- видатки на соціальний захист населення 528,2 тис. грн.;
- інші культурно-освітні заходи та заклади – 323,7 тис. грн.;
- проведення навчально-тренувальних зборів та змагань – 203,2 тис. грн.,

утримання спортивних комунальних споруд (КП стадіон «Ювілейний) – 539,1 тис. грн.; реалізація спортивної програми по підтримці футбольної команди «Богун» - 150,0 тис. грн.;

- трансферт ОСББ «Бродівська вишиванка» для реалізації мікропроєкту – 121,3 тис. грн., в т.ч. субвенція обласного бюджету 90,0 тис. грн.;
- благоустрій міста – 5763,8 тис. грн.;
- відшкодування різниці в тарифах КП «Броди» - 165,7 тис. грн.;
- утримання комунальних доріг - 3678,0 тис. грн.;
- надано субвенцію державному бюджету в сумі 220,0 тис. грн. для покращення інфраструктури у мікрорайоні по вул. Храпая м. Броди - 200,0 тис. грн., Державна пожежно-рятувальна частина – 20,0 тис. грн.;
- надано субвенцію районному бюджету в сумі 1838,7 тис. грн.

Також було здійснено інші видатки, у тому числі на ремонт доріг та тротуарів.

У 2108 році касові видатки міського бюджету склали 23711,9 тис. грн. при плані 23973,2 тис. грн., а саме:

- організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності міської ради - 5227,3 тис. грн.;
- інша діяльність у сфері державного правління – 56,2 тис. грн., в т.ч. ГО «Край» - 10,0 тис. грн.
- заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення– 719,6 тис. грн. Було надано трансферти ГО «Асоціація інвалідів» – 15,0 тис. грн., «Союз Чорнобиль України» - 10,0 тис. грн.;

- заходи в галузі культури і мистецтва –386,0 тис. грн., в т. ч. святкування Дня міста Броди – 216,6 тис. грн.;
- проведення навчально-тренувальних зборів та змагань згідно затвердженої Програми на 2018 рік – 265,5 тис. грн.;
- утримання та фінансова підтримка спортивних споруд (КП стадіон «Ювілейний) – 779,5 тис. грн.;
- заходи з енергозбереження – 211,3 тис. грн.;
- членські внески до асоціацій органів місцевого самоврядування – 36,5 тис. грн.;
- надано субвенцію районному бюджету в сумі 477,7 тис. грн.;
- надано субвенцію державному бюджету - 521,6 тис. грн.

Також було здійснені інші видатки, наприклад, надано трансферти згідно Програми ФК «Богун» - 280,0 тис. грн., трансферти КП «Бродитеплоенерго» в сумі 800,0 тис. грн. згідно Програми фінансової підтримки комунального підприємства «Бродитеплоенерго» на 2018-2023 роки. Видатки по КПК «Організація благоустрою населених пунктів» складала 8673,9 тис. грн., з них: субсидії та поточні трансферти (КП Броди) – 8583,0 тис. грн. Також у 2018 році здійснювалися видатки на утримання автомобільних доріг, поточний ремонт тротуарів, нанесення дорожньої розмітки по дорогах в м. Броди та інші заходи.

Як зазначається у «Звіті «Про виконання бюджету Бродівської міської ради за 2017 рік» [звіт 2017], до спеціального фонду міського бюджету за 2017 рік надійшло 1675,9 тисяч гривень при плані 1328,0 тисяч гривень. Перевиконання плану складало 347,9 тис. грн., або 26,2%. У 2018 році до спеціального фонду міського бюджету за 2018 рік надійшло вже 1996,1 тисячі гривень при плані 1466,0 тисяч гривень [звіт 2018]. Отже, план в останньому звітному році було перевиконано на 520,2 тис. грн., або на 35,5%.

Дані для проведення аналізу окремих надходжень до спеціального фонду Бродівської міської ради у 2017-2018 роках подано у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 - Надходження до спеціального фонду Бродівської міської ради у
2017-2018 роках

Види надходжень	2017 рік			2018 рік		
	план, тис. грн.	факт, тис. грн.	відсоток виконан- ня плану	план, тис. грн.	факт, тис. грн.	відсоток виконан- ня плану
Податкові надходження						
Екологічний податок	38,0	42,6	112,1	42,0	52,2	124,3
Податок з власників наземних транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів (юридичних осіб)	-	2,0	-	-	-	-
Неподаткові надходження						
Інші неподаткові надходження (надходження коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту)	1190,0	1223,7	102,8	153,0	256,2	167,5
Кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення	100,0	300,0	300,0	721,0	1106,6	153,5
Благодійні внески	-	-	-	-	31,1	-
Субвенція з місцевих бюджетів іншим місцевим бюджетам	-	-	-	550,0	550,0	100

Отже, у 2017 та 2018 роках план надходжень до спеціального фонду Бродівської міської ради перевиконувався практично по всіх видах його джерел – як податкових, так і неподаткових.

У 2017 році видатки спеціального фонду склали 15551,1 тис. грн., при плані 19141,4 тис. грн., отже, план було недовиконано на 3590,4 тис. грн., або на 18,7%). Зокрема, серед цих видатків можна назвати наступні:

- видатки органів місцевого самоврядування – 51,9 тис. грн.;
- капітальний ремонт житлового фонду – 1665,0 тис. грн.;
- капітальний ремонт житлового фонду об'єднань співвласників багатоквартирних будинків – 325,0 тис. грн.;
- капітальні вкладення – 1946,4 тис. грн.;
- внески органів місцевого самоврядування у статутні капітали суб'єктів підприємницької діяльності - 5458,9 тис. грн.;
- утримання комунальних доріг – 5864,5 тис. грн.;
- охорона і раціональне використання земель – 27,1 тис. грн.;
- утилізація відходів на міському сміттєзвалищі – 22,1 тис. грн. та інші.

У 2018 році видатки спеціального фонду були рівними 25125,5 тис. грн. при плані 25576,8 тис. грн. (план було недовиконано на 451,3 тис. грн., або на 1,8%), у тому числі:

- видатки органів місцевого самоврядування – 364,6 тис. грн.;
- інша діяльність у сфері державного управління – 20,0 тис. грн. (ГО «Край»);
- проведення навчально-тренувальних зборів та змагань – 10,0 тисяч гривень;
- експлуатація та технічне обслуговування житлового фонду – 2383,7 тис. грн.;
- організація благоустрою – 353,0 тис. грн.;
- будівництво об'єктів житлово-комунального господарства – 1782,4 тис. грн.;
- будівництво споруд, установ та закладів фізичної культури і спорту – 1847,6 тис. грн.;
- проектування, реставрація та охорона пам'яток архітектури – 160,2 тис. грн.;

- підготовка земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них комунальної власності для продажу на земельних торгах та проведення таких торгів – 6,2 тис. грн.;

- внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання – 7705,7 тис. грн. та інші.

2.3 Аналіз діяльності Бродівської міської ради у галузі соціально-економічного, екологічного та культурно-духовного розвитку міста

Бродівська міська рада здійснює свої повноваження у галузі міського будівництва. Розбудова міської інфраструктури проводиться на основі сформованого системного плану реконструкції, капітального та поточного ремонтів. У 2016 році в місті Броди було проведено капітальний ремонт вулиць та між кварталних доріг на загальну суму 6595,3 тис. грн., в т.ч. 1500,0 тис. грн. за рахунок субвенції обласного бюджету. Поточний ремонт вулиць за цей період було проведено на суму 1950,0 тис. грн. за кошти міського бюджету. Поруч з ремонтом та утриманням дорожньої інфраструктури, міська влада здійснювала роботи по будівництву каналізаційного колектора по вулицях Веста, Будівельна, Труша в місті Броди. У 2016 році періоді за кошти міського бюджету було виконано робіт на суму 993,1 тис. грн., розпочато роботи по реконструкції дитячого ігрового майданчика по вулиці Гончарській на суму 490,9 тис. грн. У 2016 році також проведено капітальний ремонт у сквері Героїв Майдану на суму 435,2 тис. грн., виконано роботи з капітального ремонту житла на суму 1746,0 тис. грн.

У 2017 році в місті було проведено капітальний ремонт вулиць та міжквартальних доріг на загальну суму 5864,5 тис. грн. Поточний ремонт вулиць проведено на суму 3678,0 тис. грн. за кошти міського бюджету. Владою міста було проведено роботи по будівництву каналізаційного колекторів, зокрема: вулиці Веста, Будівельна, Труша - виконано робіт на суму 286,6 тис. грн., будівництво каналізаційних мереж по вулицях Лесі

Українки, Просвіти, Коцюбинського виконано робіт на суму 1045,7 тис. грн. (кошти міського бюджету), та на суму 1800,0 тис. грн. - за кошти державного бюджету. У 2017 році виготовлено проектно-кошторисну документацію «Будівництво дощового каналізаційного колектора по вулиці Головацького та Конюшківська». Було закінчено роботи по реконструкції дитячого ігрового майданчика по вулиці Гончарській. Загальні видатки за виконані будівельні роботи у 2017 році становили 739,5 тис. грн.

На даний час одним з найактуальніших питань для громади відповідно до опитування є роботи з ремонту доріг та тротуарів. У 2018 році було завершено капітальний ремонт основної транспортної артерії міста Броди – вулиці Івана Франка. (дорога – 1878,3 тис. грн.; тротуар – 1231,0 тис. грн.) На цій вулиці, окрім проїжджої частини, було замощено тротуари, створено зелені зони. Проведено капітальний ремонт вулиць Енергетичної та Пекарської, на яких попередньо було прокладено господарську і дощову каналізацію. Проведено капітальний ремонт внутрішньоквартальних проїзних доріг біля будинку 76 по вул. Івана Богуна (на суму 854646 грн.). Загальні видатки по капітальному ремонту становлять 9108 тис. грн.

Для ліквідації ямковості в зимово-осінній період було застосовано нову технологію ямкового ремонту з використанням «холодний асфальт РОКФАЛЬТ». У рамках реалізації обласної цільової програми "Спортивний майданчик" на 2017-2021 роки здійснено будівництво футбольного поля із штучним покриттям. Повна вартість майданчика становить 1 млн. 447 тис. грн. На будівництво спортивної споруди з міського бюджету виділено 897 тис. грн., решта - кошти обласного бюджету. У Бродах розпочато реконструкцію футбольного поля зі штучним покриттям по вул. Бузова (мікрорайон Великі Фільварки).

Міська влада у 2018 році проводила роботи по будівництву каналізаційних мереж по вулицях Лесі Українки, Просвіти, Коцюбинського, виконано робіт на суму 1415,2 тис. грн. (кошти міського бюджету).

Виготовлено проектно кошторисну документацію «Будівництво каналізаційних мереж на вул. 8- Березня, Низька, Старобрідська».

У 2016-2018 роках виконавчий комітет Бродівської міської ради брав участь у проведенні заходів святкування державних, релігійних та професійних свят, ювілейних дат, проведення Дня міста. Динаміка коштів, виділених Бродівською міською радою на проведення заходів у галузі культурно-мистецького, спортивного та духовного розвитку жителів міста, наведена на рис. 2.3.

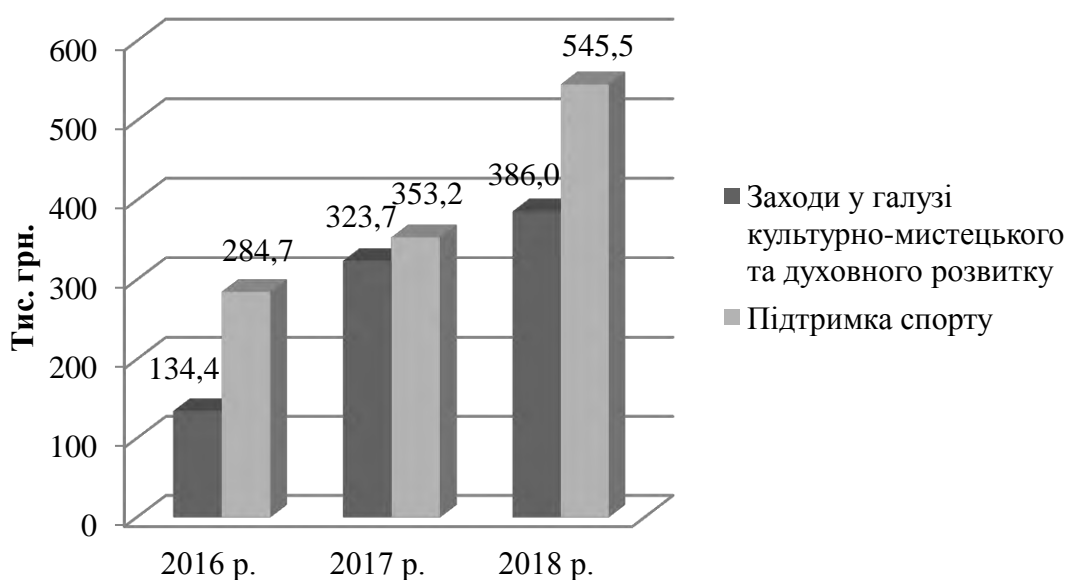

Рисунок 2.3 – Динаміка коштів, виділених Бродівською міською радою на проведення заходів у галузі культурно-мистецького, духовного та спортивного розвитку жителів міста, тис. грн.

З рис. 2.3 можна простежити наступні тенденції. Якщо у 2016 році на проведення заходів у галузі культурно-мистецького та духовного розвитку жителів міста було виділено суму 134,4 тис. грн., то у 2017 році - вже на 189,3 тис. грн., або в 2,4 рази більше. У 2018 році сума виділених коштів на вище названі цілі порівняно з попереднім роком збільшилася на 62,3 тис. грн., або на 19,2%.

У 2016-2018 роках виконавчий комітет Бродівської міської ради також допомагав і всіляко сприяв у проведенні спортивних навчально - тренувальних зборів і змагань, закупляв призи. Була профінансована в повному обсязі спортивна програма проведення спортивно-масових заходів, зокрема, підтримки футбольної команди «Богун».

Усього на підтримку спорту було виділено: у 2016 році - 284,7 тис. грн., в тому числі для ФК «Богун» - 135,0 тис. грн. У 2017 році розвиток спорту був профінансований у сумі 353,2 тис. грн., що на 68,5 тис. грн., або на 24,1% більше, ніж у попередньому періоді, у т. ч. для футбольної команди «Богун» - в сумі 150,0 тис. грн., що на 15 тис. грн., або на 11,1% більше. У 2018 році для футбольної команди «Богун» виділено 280,0 тис. грн., а на підтримку інших видів спорту – ще 265,5 тис. грн. При цьому зростання суми фінансування спорту Бродівською міською радою за останній минулий рік склало 193,3 тисяч гривень, або 54,7%. Отже, міською радою приділяється значна увага культурно-мистецькому, духовному та спортивному розвитку жителів міста.

Бродівська міська рада здійснює управління у сфері земельних відносин. У 2016 році іноземною фірмою – інвестором ТзОВ «Електроконтакт-Україна» в результаті проведених земельних торгів було набуто право оренди земельної ділянки по вулиці Чупринки площею 6 гектарів для будівництва заводу бортових електричних мереж, тим самим поповнено бюджет міста на 688 тис. грн. У цьому ж році було продано земельних ділянок загальною площею 1717 м. кв. на суму 200,6 тис. грн., укладено 7 договорів оренди земельних ділянок загальною площею 6,34 гектара, залучено до сплати земельного податку та орендної плати по угодах про компенсацію за фактичне використання землі 17 користувачів на площу 1 гектар землі, передано в оренду земельну ділянку по вулиці Пушкіна.

Інститутом містобудування та архітектури продовжуються роботи по розробці генерального плану міста Броди. У сфері земельних відносин робота виконавчого комітету Бродівської міської ради спрямована на розробку детальних планів територій земельних ділянок для учасників АТО. Виконавчий

комітет виготовив та затвердив детальні плани територій будівництва житлових будинків в районі вулиць Конюшківська – Руська, де у 2017 році було надано учасникам АТО 16 земельних ділянок, в районі вулиці Цегельна, де надано 31 земельна ділянка, а також розроблено детальний план забудови в районі вулиць Полуботка – Залізнична на 29 земельних ділянок для житлового будівництва.

У 2018 році в районі вулиць Полуботка - Залізнична розроблено детальний план забудови ще на 29 ділянок для житлового будівництва, з яких 26 надано учасникам АТО. У районі вулиці Островчик виготовлено детальний план на чотири ділянки для житлового будівництва, три з яких також надані учасникам бойових дій, а також в районі вулиць Будівельна – Труша – п'ять земельних ділянок. Загалом станом на 2018 рік учасникам АТО надано для будівництва житлових будинків на території міста Броди 105 земельних ділянок, а також більше 150 земельних ділянок для будівництва гаражів.

У відповідності до визначених повноважень та виходячи з наявних фінансових можливостей, виконком Бродівської міської ради здійснив ряд заходів по соціальному захисту пільгових категорій населення, тобто тих громадян міста, які найбільше потребують допомоги.

На рис. 2.4 графічно відображено динаміку фінансування заходів щодо соціального захисту пільгових категорій населення м. Броди. Як видно з наведених даних, обсяги фінансування заходів щодо соціального захисту пільгових категорій населення м. Броди протягом останніх минулих років суттєво зростали.

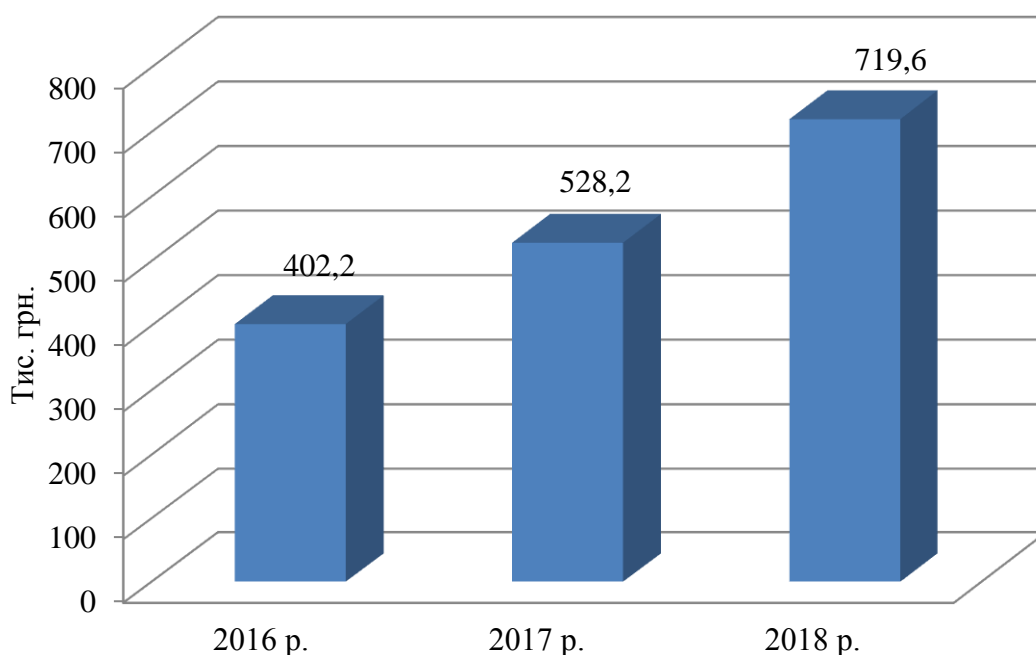

Рисунок 2.4 – Динаміка обсягів фінансування заходів із соціального захисту пільгових категорій населення м. Броди, тис. грн.

Так, у 2016 році для вирішення даного питання з міського бюджету було виділено кошти в сумі 402,2 тис. грн., в тому числі матеріальна допомога на лікування 33 учасникам АТО - 215,6 тис. грн. У 2017 році сума фінансування заходів щодо соціального захисту пільгових категорій населення дорівнювала вже 528,2 тис. грн., що на 126,0 тис. грн., або на 31,3% більше від попереднього року, в тому числі матеріальна допомога учасникам АТО становила 100,0 тис. грн. У 2018 році на вказані цілі з міського бюджету було виділено кошти в сумі 719,6 тис. грн., що на 191,4 тис. грн., або на 26,2% більше, ніж у 2017 році.

Одним із напрямів діяльності виконавчого комітету Бродівської міської ради у 2016-2018 роках був розвиток міжнародної співпраці, що надає громаді унікальну можливість запозичувати позитивний досвід інших країн в економічній, соціальній та культурній сферах. Броди мають укладені угоди про співпрацю з польськими містами-партнерами Белжице, Могільно, Волув, Жихлін, Стрижівським повітом, німецьким містом Вольфрасхаузен.

У 2016 році виконком Бродівської міської ради взяв участь у проекті «Партнерство з містами України» німецького некомерційного товариства «Engagement Global» Сервісної служби «Громади в єдиному світі» за дорученням та фінансової підтримки Федерального міністерства економічної співпраці та розвитку Німеччини. Міський голова та спеціалісти міської ради, депутати неодноразово брали участь у навчанні організованим Конгресом місцевих та регіональних влад Ради Європи в рамках проекту «Сприяння розвитку місцевої демократії в Україні» та Плану дій Ради Європи для України на 2015-2017 роки, а також проходили навчання по проекту UNDEF «Зміцнення демократичної культури серед молодих депутатів України». У 2016 році був реалізований проект «Ресурсоефективні громади та інвестиції», результатом якого стало створення моделі структури енергоменеджменту у міській раді.

Протягом 2017 року міський голова, спеціалісти міської ради, депутати брали участь у дружніх візитах з метою популяризації міста Броди, його культури, туристичної привабливості, а також по обміну досвідом. У цьому році відбувся другий візит до Бродів бургомістра Гміни Жихлін (Польща) Гжегожа Амброзяка. Мета візиту міської влади з Польщі була різноплановою, були обговорені питання організації співпраці та налагодження тісних контактів для реалізації подальших спільних проектів в галузі спорту. Результатом зустрічі стало підписання угоди про співпрацю між Бродівською міською радою та гміною Жихлін.

У 2017 році з дружнім візитом у Бродах, аби привітати бродівчан з Днем міста, побували партнери з гміни Белжице та Волув (Республіка Польща), а також міста Вольфратсхаузен (Німеччина). Міський голова та спеціалісти міської ради, депутати неодноразово брали участь у навчанні організованим Конгресом місцевих та регіональних влад Ради Європи в рамках проекту «Сприяння розвитку місцевої демократії в Україні», та Плану дій Ради Європи для України на 2015-2017 роки, а також проходили навчання по проекту «Зміцнення демократичної культури серед молодих депутатів України».

У 2018 році було продовжено співпрацю у галузі міжнародної співпраці. Зокрема, було підписано партнерську угоду із містом Шаштін-Страже (Словаччина). На запрошення міст партнерів Волува, Могільно, Белжице, Вольфратсхаузен бродівчани мали честь розділити святкування дня міста. Уже традиційно у святкуванні Дня міста приймають участь делегації із міст-партнерів. Цього року зі святом місто Броди вітали 50 представників із п'яти міст-партнерів з Польщі (Стрижівського повіту, м. Жихлін, м. Белжице, м. Могільно, м. Волув).

У рамках проекту «Пакет для швидкого запуску – Україна», що здійснюється за фінансової підтримки Федерального міністерства економічної співпраці та розвитку Німеччини, влітку 2018 року відбулася робоча поїздка делегації з м. Броди у місто-партнер Вольфратсхаузен. З цим німецьким містом розпочатий проект, що фінансується урядом Німеччини, щодо реконструкції системи водовідведення та очисних споруд у м. Броди.

Бродівська міська рада активно ініціює природоохоронні заходи. Так, вона долучилася до всесвітньої ініціативи про скорочення викидів парникових газів. У жовтні 2017 року даний орган місцевого самоврядування став членом Європейської асоціації «Кліматичний Альянс» (4 місто в Україні).

Бродівська міська рада була одним із перших членів асоціації «Угода мерів», на даний час розробляється план дій із сталого енергетичного розвитку. Сесією міської ради у листопаді 2017 року було прийнято рішення щодо приєднання до Європейської ініціативи Угода Мерів та взяття на себе зобов'язань по зменшенню шкідливих викидів на 30% до 2030 року.

Бродівська міська рада є активним членом асоціацій: Енергоефективні міста України, Асоціація відкритих міст України, Асоціація міст України, Асоціація малих міст України, Єврорегіон Карпати України.

У 2017 році для покращення матеріальної бази закладів освіти, охорони здоров'я, культури, дошкільної освіти, які знаходяться на території міста, була надана субвенція районному бюджету в сумі 1838,7 тис. грн. та державному бюджету в сумі 220,0 тис. грн. У 2018 році новацією стало прийняття програми

сприяння впровадженню відновлювальних джерел енергії власниками приватних житлових будинків. Програма передбачає часткове відшкодування вартості проведених робіт з встановлення сонячних електростанцій.

Бродівська міська рада стала переможцем у Проекті «Енергоефективне врядування в Україні», що реалізується за фінансування Міжнародного Вишеградського фонду. Броди стало єдиним містом, у якому було безкоштовно проведено енергоаудит комунальних закладів. Для аудиту були відібрані такі заклади: Бродівська ЗОШ І-ІІІ ст. №4, садочок №7, садочок №8 та садочок №9. У рамках проекту «Енергоефективне врядування в Україні» Бродівська гімназія ім. Ів. Труша виграла мінігрант у розмірі 2 тис. євро для відкриття демонстраційного кабінету з енергоефективності. Бродівською міська рада долучилась до цієї ініціативи з фінансовим внеском в розмірі 70 тис. грн.

Для покращення матеріальної бази закладів освіти, охорони здоров'я, культури, дошкільної освіти, які знаходяться на території міста, була надана субвенція районному бюджету в сумі 1256,2 тис. грн. та державному бюджету в сумі 521,5 тис. грн.

Виконавчим комітетом Бродівської міської ради здійснюється управління об'єктами житлово-комунального господарства міста. Так, на розвиток комунальних підприємств Бродів у 2016 році було внесено в статутний капітал:

- КП «Броди» - 1637,7 тис. грн.;
- КП «Бродиводоканал» - 1182,4 тис. грн.;
- КП «Бродитеплоенерго» - 429,5 тис. грн.;
- ВОКТЦ « Бродівський замок» - 90,0 тис. грн.;
- КП «Бродиавтошляхсервіс» - 350,1 тис. грн.

Загальна сума коштів, виділених на розвиток комунальних підприємств міста, у 2016 році становила 3689,7 тис. грн.

Структура фінансування розвитку комунальних підприємств міста Броди у 2016 році (у відсотках) зображена на рис. 2.5.

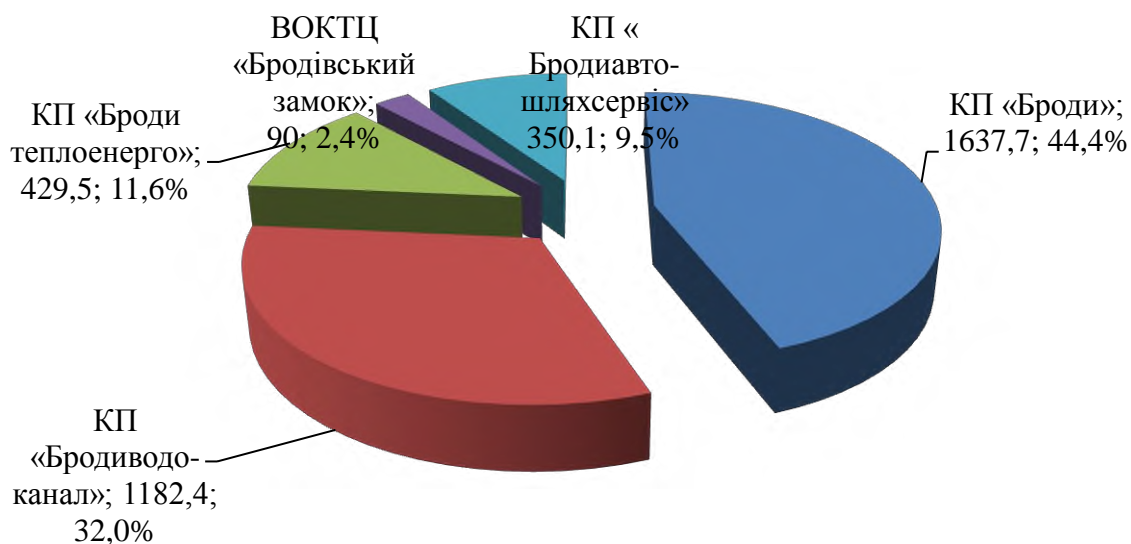

Рисунок 2.5 – Структура фінансування розвитку комунальних підприємств міста Броди у 2016 році, тис. грн.

Як показують дані рис. 2.5, найбільша частка коштів, спрямованих на фінансування розвитку комунальних підприємств міста Броди у 2016 році, була виділена КП «Броди», а саме 44,4%. За ним наступні позиції займали у загальній структурі такі комунальні підприємства: КП «Бродиводоканал» - 32,0%, - КП «Бродитеплоенерго» - 11,6%, КП «Бродиавтошляхсервіс» - 9,5%, ВОКТЦ «Бродівський замок» - 2,4%.

У 2017 році обсяги фінансування розвитку комунальних підприємств міста збільшилися на 1769,1 тис. грн. і становили 5458,8 тис. грн. Із метою розвитку комунальних підприємств міста у цьому році було внесено у статутний капітал КП «Броди» - 2692,4 тис. грн., КП «Бродиводоканал» - 914,4 тис. грн., КП «Бродитеплоенерго» - 780,0 тис. грн., КП ВОКТЦ «Бродівський замок» - 465,0 тис. грн, КП «Бродиавтошляхсервіс» - 107,0 тис. грн., КП «Стадіон «Ювілейний» - 500,0 тис. грн.

Подана у відсотках структура фінансування розвитку комунальних підприємств міста Броди у 2017 році зображена на рис 2.6.

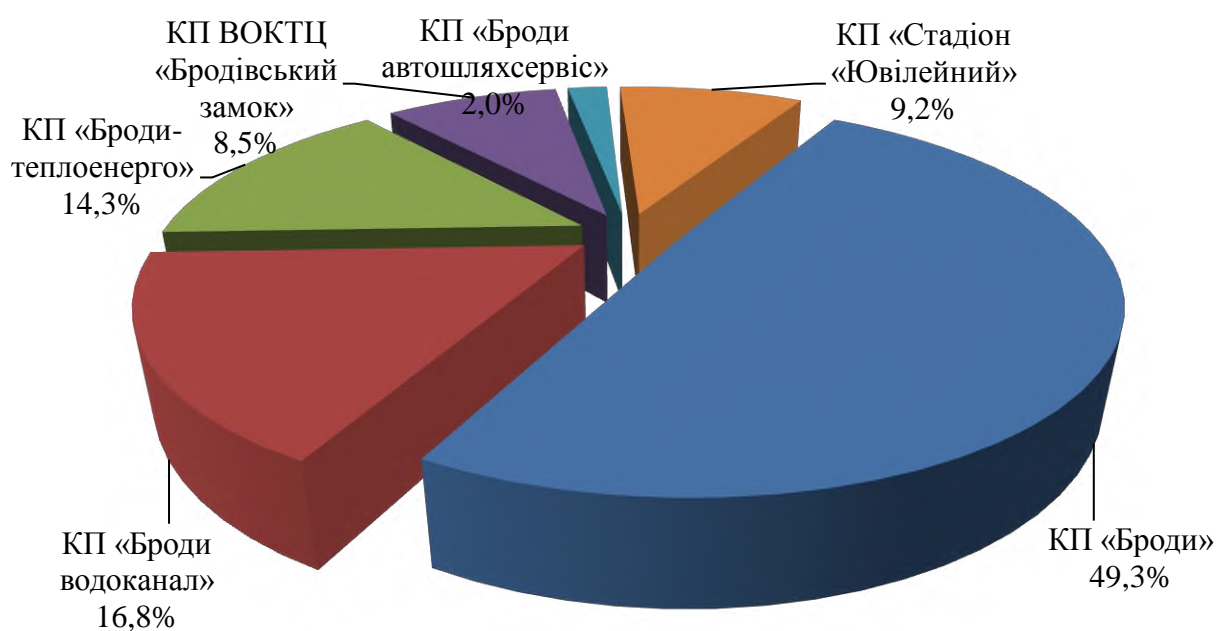

Рисунок 2.6 – Структура фінансування розвитку комунальних підприємств міста Броди у 2017 році

Як бачимо на основі порівняння даних рис. 2.5 та рис. 2.6, у структурі фінансування розвитку комунальних підприємств міста Броди у 2017 році порівняно з попереднім роком простежуються певні зміни. Так, КП «Броди» і надалі залишалося лідером у структурі виділених міською радою коштів, проте його частка зросла ще на 4,9% і досягла значення 49,3%. Частка обсягів фінансування, спрямованих на розвиток КП «Бродиводоканал», зменшилася у 2017 році на 15,2% і становила 16,8%. КП «Бродитеплоенерго», як і раніше, займало третю позицію, але частка виділених на його розвиток коштів зросла на 2,7% і становила 14,3%. Відсотки вкладення в інші комунальні підприємства у загальній структурі були наступними: у статутний фонд КП «Стадіон «Ювілейний» - 9,2%, КП ВОКТЦ «Бродівський замок» - 8,5%, КП «Бродиавтошляхсервіс» - 2,0%.

Розвиток комунальних підприємств міста у 2018 році було забезпечено шляхом внесення у статутний капітал КП «Броди» 1902,0 тис. грн., КП

«Бродиводоканал» - 585,7 тис. грн., КП «Бродитеплоенерго» - 582,0 тис. грн., КП ВОКТЦ «Бродівський замок» - 775,0 тис. грн, КП «Стадіон «Ювілейний» - 500,0 тис. грн., КП «Бродитеплосервіс» - 3361,0 тис. грн. Структура фінансування розвитку комунальних підприємств міста Броди у 2018 році наведена на рис. 2.7.

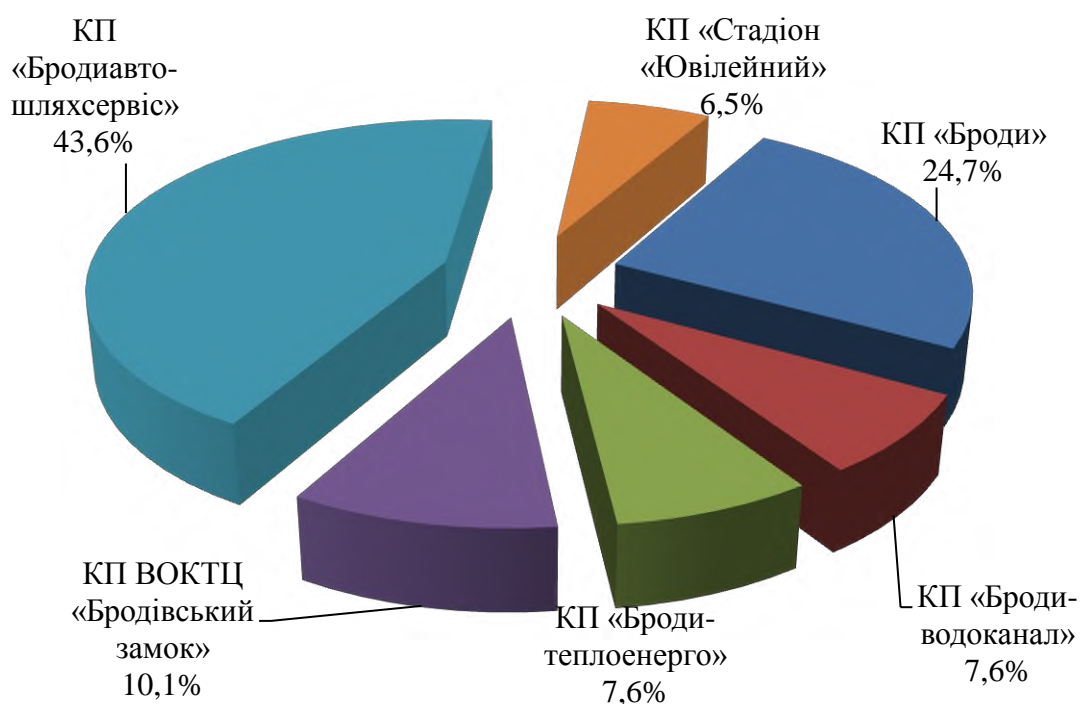

Рисунок 2.7 – Структура фінансування розвитку комунальних підприємств міста Броди у 2018 році

З даних рис. 2.7 робимо висновок, що у 2018 році найбільша частка коштів у рамках фінансування комунальних підприємств міста Броди була спрямована КП «Бродитеплосервіс» - 43,6%. Частка КП «Броди» становила у загальному обсязі виділених коштів на дані цілі 24,7%, КП ВОКТЦ «Бродівський замок» - 10,1%, а для інших комунальних підприємств вона була ще меншою і коливалась у межах від 6,5% (КП «Стадіон «Ювілейний») до 7,6% (КП «Бродиводоканал» та КП «Бродитеплоенерго»). Для ефективного використання комунального майна та коштів, з метою контролю за фінансово-господарською діяльністю комунальних підприємств на засіданнях депутатських комісій щоквартально керівники комунальних підприємств

звітують про використання коштів, які впродовж року фінансувалися з бюджету міста.

Висновки до розділу 2

Місто Броди володіє статусом районного значення, виконуючи роль районного центру Львівської області. Впродовж 2016-2018 років кількість проведених засідань виконкому Бродівської міської ради зменшувалась – з 23 до 20. Кількість прийнятих виконкомом рішень також спадала – з 445 рішень у 2016 році до 352 рішень у 2018 році. В основному ці рішення стосувалися питань торгівлі, житлово-комунального господарства, будівництва, визнання права майнової власності, торгівлі.

З метою вирішення нагальних проблем, що торкаються мешканців міста, був організований моніторинг звернень громадян, а також причин, що їх породжують. Кількість розглянутих письмових звернень громадян протягом досліджуваного періоду поступово спадала – з 1032 одиниць у 2016 році до 645 одиниць у 2018 році, тобто загалом в 1,6 рази, що говорить про значне зменшення активності звернень громадян до виконавчого комітету міської ради. Динаміка загальної кількості звернень громадян до Бродівської міської ради з різних питань у 2016-2018 роках показує, що найбільше питань, що їх торкалися у своїх письмових та усних зверненнях громадяни, становили питання формування земельних відносин, а також виділення земельних ділянок для учасників АТО.

Кількість цих звернень протягом останніх минулих років неухильно зменшувалася. Так, якщо у 2016 році вона становила 499, то у 2017 році – скоротилася на 117 одиниць, а у 2018 році порівняно з попереднім вона впала ще на 57 одиниць і становила 325 одиниць. Аналогічна тенденція до зменшення кількості звернень громадян до Бродівської міської ради спостерігалася і відносно звернень з питань житлово-комунального, дорожнього господарств – а саме ремонту будинків, доріг.

У м. Броди регулярно здійснювалася робота з метою упорядкування діловодної служби. Було запроваджено єдину систему документування, націлену на зростання якості підготовки, оформлення нормативно-розпорядчих документів, а також зберігання документів, що стосуються роботи ради. За досліджуваний період році виконкомом було впроваджено наступні нововведення: систему місцевих е-петицій, до надходять до ради; систему «Відкритий бюджет», система електронних торгів «Прозорро»; проведено оновлення веб-сайту міста і соціальної мережі Фейсбук.

За 2017 рік надходження до загального фонду міського бюджету становили 35240,9 тис. грн. Перевиконання плану складало у цьому році суму 3765,1 тис. грн. У 2018 році надходження до загального фонду міського бюджету дорівнювали вже 40476,0 тис. грн., а процент виконання уточненого плану складав складав 100,9%.

Одним із напрямів роботи виконавчого комітету міської ради Бродів у 2016-2018 роках була організація міжнародної співпраці, завдяки чому громада отримує можливість ознайомлюватися з позитивним досвідом, набутиим іншими країнами. Броди уклали угоди про співпрацю з багатьма польськими та німецькими містами.

У 2018 році найбільша частка коштів при проведенні фінансування комунальних підприємств міста Броди була спрямована КП «Бродитеплосервіс» - 43,6%. Частка КП «Броди» становила у загальному обсязі виділених коштів на дані цілі 24,7%, КП ВОКТЦ «Бродівський замок» - 10,1%, а для інших комунальних підприємств вона була ще меншою і коливалась у межах від 6,5% (КП «Стадіон «Ювілейний») до 7,6% (КП «Бродиводоканал» та КП «Бродитеплоенерго»).

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БРОДІВСЬКОЮ МІСЬКОЮ РАДОЮ ДІЯЛЬНОСТІ З УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

3.1 Пропозиції щодо проведення опитування працівників Бродівської міської ради стосовно основних проблем діяльності та напрямів їх вирішення

Для того, щоб Бродівська міська рада могла ефективно виконувати свої функції і завдання щодо забезпечення розвитку м. Броди, пропонуємо здійснити опитування працівників досліджуваної ради, використавши для цього метод анкетування. Вважаємо, що застосування даного методу для збору необхідної інформації є виправданим, оскільки порівняно з інтерв'ю при цьому буде можливість опитати більше працівників з меншими затратами часу, поряд з цим анонімність проведеного опитування дасть можливість отримати більшу об'єктивність відповідей і тим самим забезпечити вищу достовірність результатів проведеного дослідження.

Для отримання інформації стосовно того, наскільки працівники ради задоволені своєю роботою і з яким проблемами їм доводиться стикатися, нами була розроблена анкета з 16 запитань, на які пропонувалося дати відповіді працівникам ради. Всього було опитано 17 чоловік. Перше запитання було присвячено тому, чи задоволеним є працівник роботою на даній посаді. Відповіді, які були дані працівниками ради, відображені на рисунку 3.1.

Як бачимо, повністю задоволеними своїм місцем праці відчують себе 29,42% опитаних, частково задоволеними – 52,94%, незадоволеними- 11,76%, а труднощі при відповіді на це запитання відчували 5,88% опитаних. Отже, в цілому працівники міської ради задоволені своїм місцем роботи, проте частина з них мають певні причини для незадоволення.

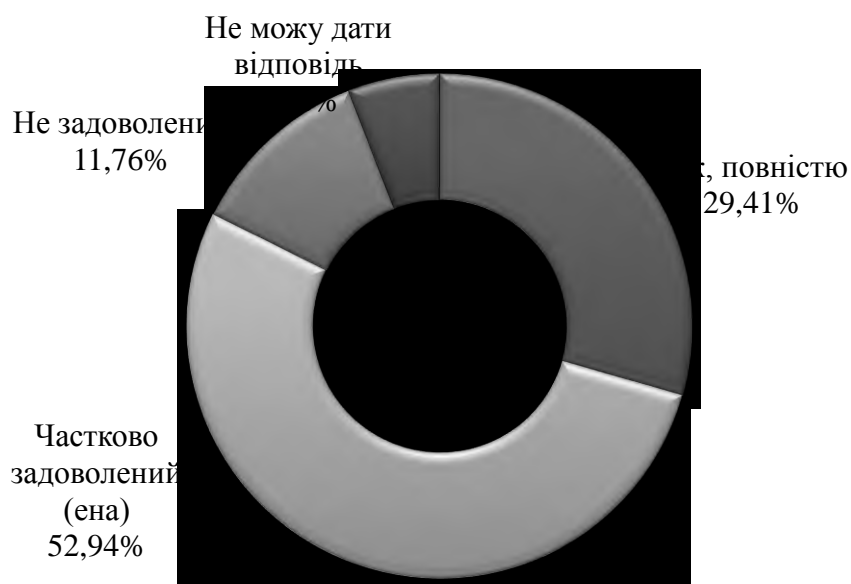

Рисунок 3.1 – Відповіді на запитання: «Чи задоволені Ви Роботою на даній посаді?»

Друге запитання запропонованої анкети звучало так: «Що Ви вважаєте найбільшими цінностями у Вашій професійній діяльності?» Відповіді на це запитання ілюструє рис. 3.2.

Рисунок 3.2 - Відповіді на запитання: «Що Ви вважаєте найбільшими цінностями у Вашій професійній діяльності?»

Як бачимо з даних рис. 3.2, найбільшими цінностями у своїй професійній діяльності 13 опитаних вважають служіння на благо жителів міста та українського народу, служіння державі - 12 осіб, можливість самореалізації – 7 осіб, вчасне й повне виконання прийнятих міською радою та її керівництвом рішень – 5 осіб, матеріальні стимули (добробут) – осіб. Отже, переважна більшість респондентів вважають, що саме служіння інтересам громади і держави є пріоритетними у їх роботі.

Третє питання анкети стосувалося того, що є найбільш важливими проблемами діяльності на даній посаді. Результати отриманих відповідей можна простежити з рис. 3.3.

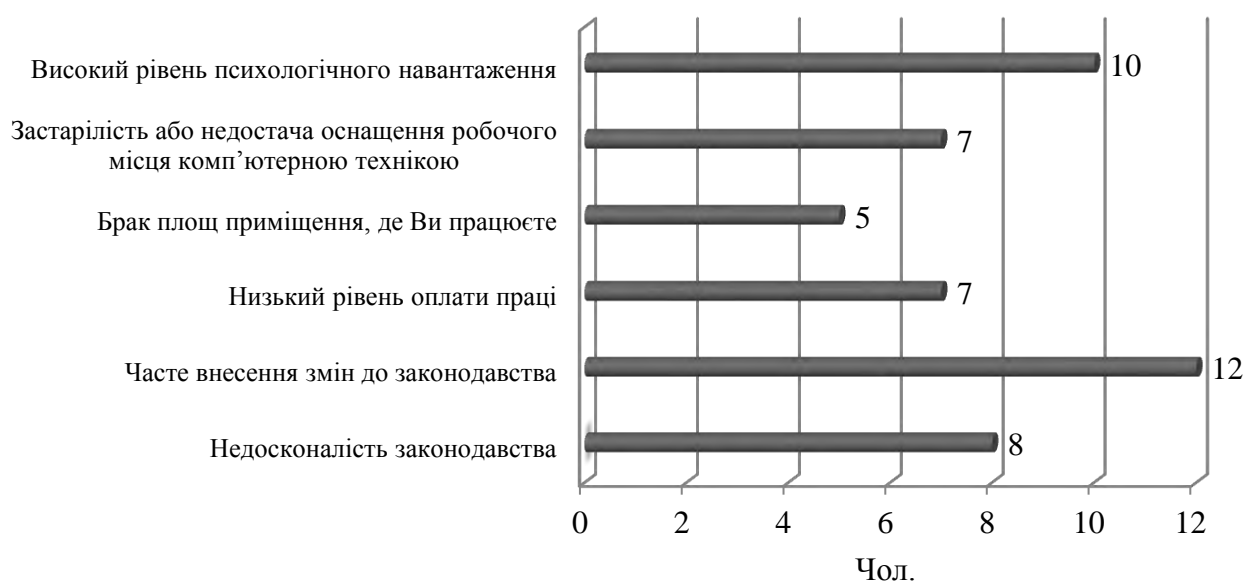

Рисунок 3.3 – Відповіді на запитання анкети «Що Ви вважаєте найбільш важливими проблемами Вашої діяльності на даній посаді у міській раді?»

Як видно з рис. 3.3, найбільш важливими проблемами своєї роботи, яких можна було назвати кілька, працівники Бродівської міської ради вважають:

- недосконалість законодавства – 8 осіб;
- часте внесення змін до законодавства – 12 осіб;
- низький рівень оплати праці – 7 осіб;
- брак площ приміщення – 5 осіб;

- застарілість або недостача оснащення робочого місця комп'ютерною технікою – 7 чол.;

- високий рівень психологічного навантаження - 10 осіб.

Отже, найчастіше респондентами було відмічено часті зміни законодавства та високий рівень психологічного навантаження при виконанні службових обов'язків.

Четверте запитання анкети було присвячене тому, який з наведених принципів роботи є найбільш важливим для конкретного працівника міської ради. Відповіді на це запитання проілюстровані на рис. 3.4.

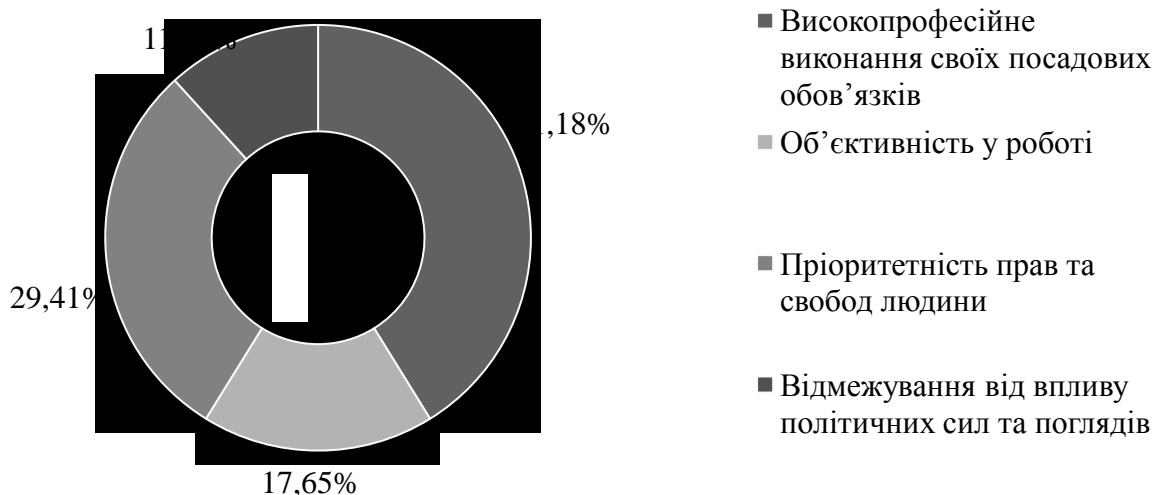

Рисунок 3.4 – Відповіді респондентів на запитання стосовно того, який з принципів роботи є для них найбільш важливим

З рис. 3.4 видно, що високопрофесійне виконання своїх посадових обов'язків розглядають найбільш важливим принципом роботи 41,18% питаних, пріоритетність прав та свобод людини – 29,41%, об'єктивність у роботі – 17,65%, відмежування від впливу політичних сил та поглядів – 11,76%.

П'яте запитання анкети було на тему: «Як Ви в цілому оцінюєте відношення працівників Вашої ради до громадян?»

Відповіді опитаних показали, що таке відношення як добре оцінюють 53% опитаних, задовільне – 29%, незадовільне - 6%, а те, що важко дати відповідь, зазначило 12% опитаних. Ці відповіді показані на рис. 3.5.

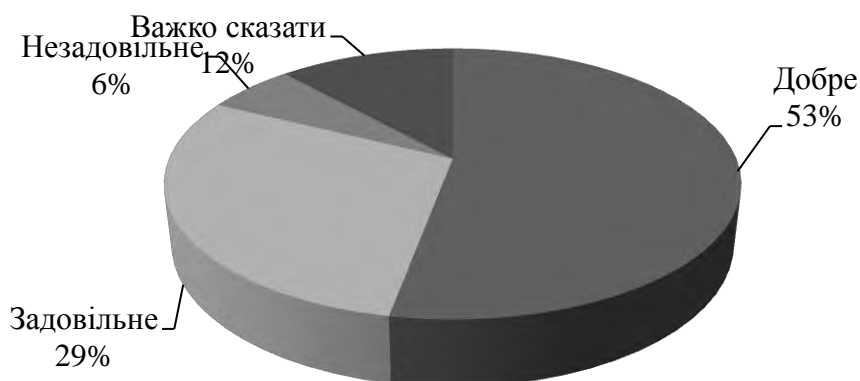

Рисунок 3.5 – Відповіді на запитання: «Як Ви в цілому оцінюєте відношення працівників Вашої ради до громадян?»

Шосте запитання анкети звучало так: «Як ви можете охарактеризувати стосунки у колективі міської ради?» Такі стосунки як відмінні оцінили 5,88% опитаних, як добрі – 52,94%, задовільні – 29,41%, а як недовільні – 11,76% опитаних (рис. 3.6).

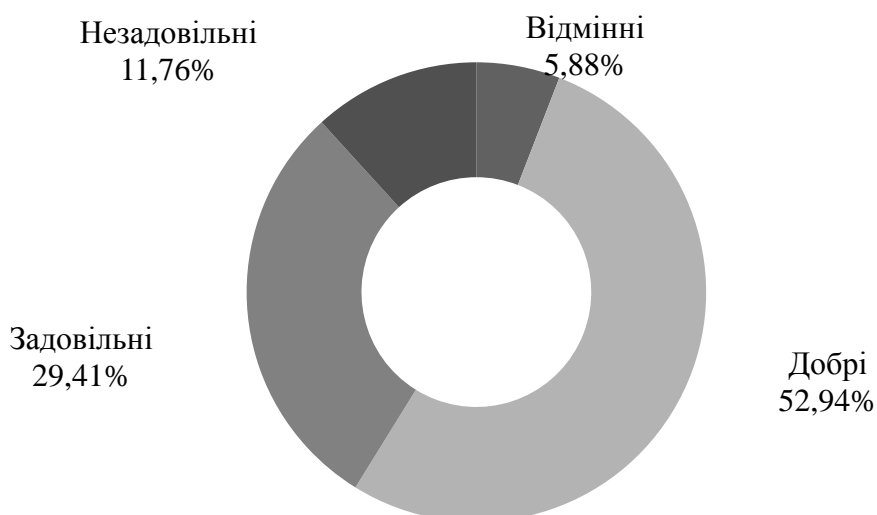

Рисунок 3.6 – Відповіді на запитання: «Як ви можете охарактеризувати стосунки у колективі міської ради?»

Отже, більшість працівників Бродівської міської ради задоволені стосунками, які склалися у їхньому колективі.

Сьоме запитання звучало наступним чином: «Чи доводилося Вам зустрічатися з проявами неповаги громадян до працівників ради?». Відповіді на це запитання показані на рис. 3.7.

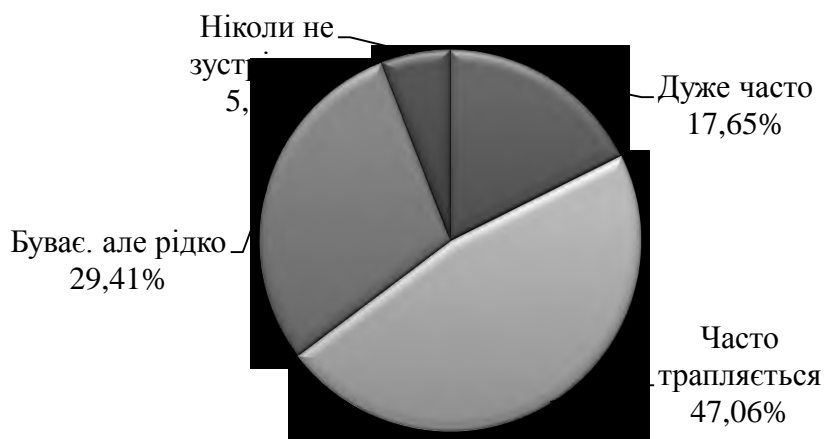

Рисунок 3.7 – Відповіді на запитання: «Чи доводилося Вам зустрічатися з проявами неповаги громадян до працівників ради?»

Як видно з даних рис. 3.7, 17,65% респондентів зазначили, що такі прояви були дуже часто, часто – 47,06%, рідко траплялися – 29,41%, ніколи – 5,88%.

Восьме запитання анкети звучало так: «Чи зазнавали Ви психологічного тиску у процесі виконання службових повноважень?». Структура відображених відповідей проілюстрована на рис. 3.8.

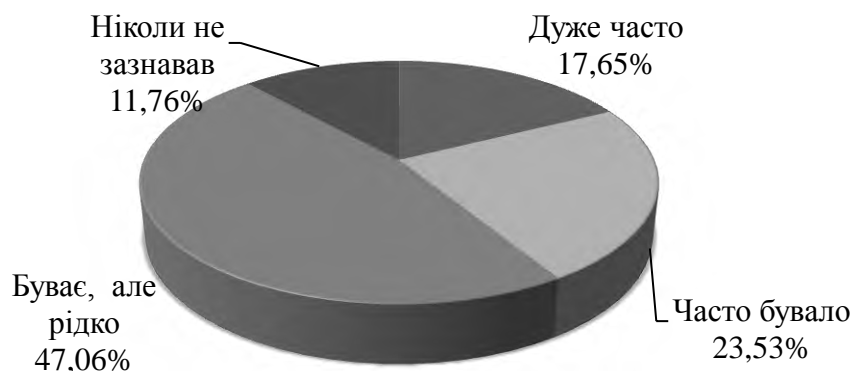

Рисунок 3.8 – Відповіді на запитання: «Чи зазнавали Ви психологічного тиску у процесі виконання службових повноважень?»

Відповіді опитаних стосовно того, хто спричинював на них психологічний тиск, наведено на рис. 3.9.

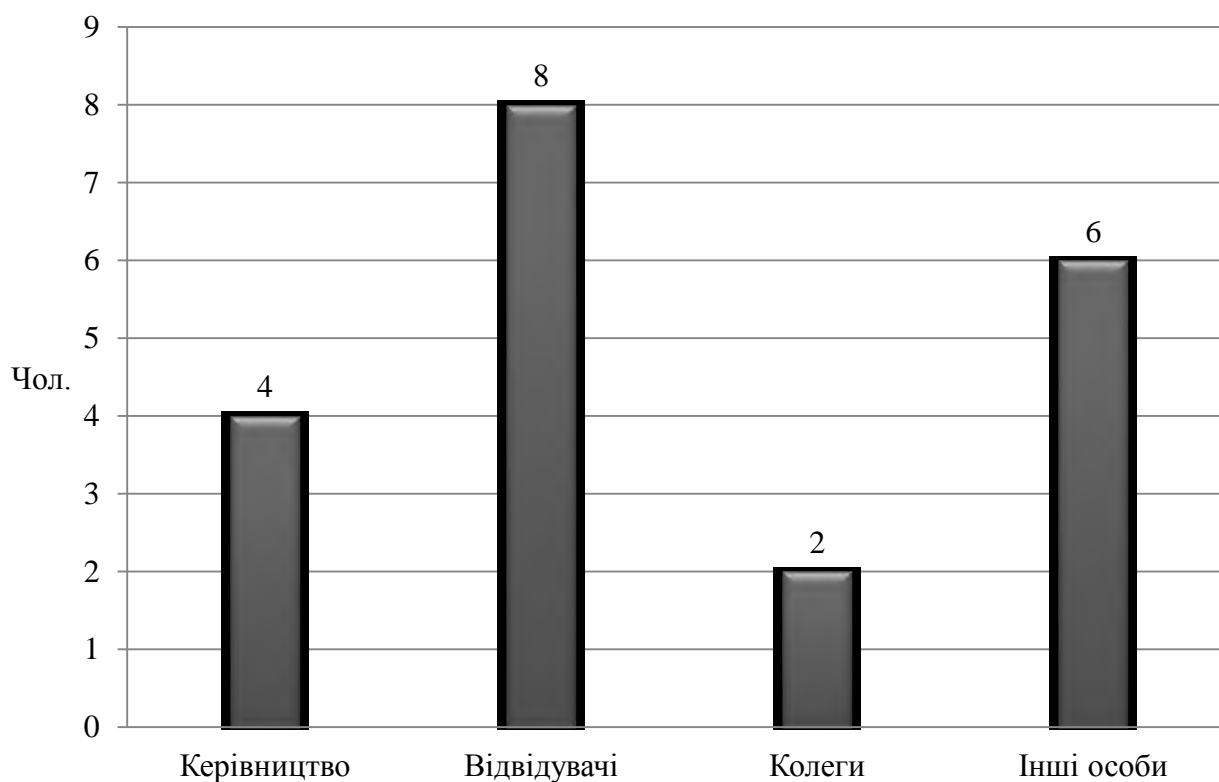
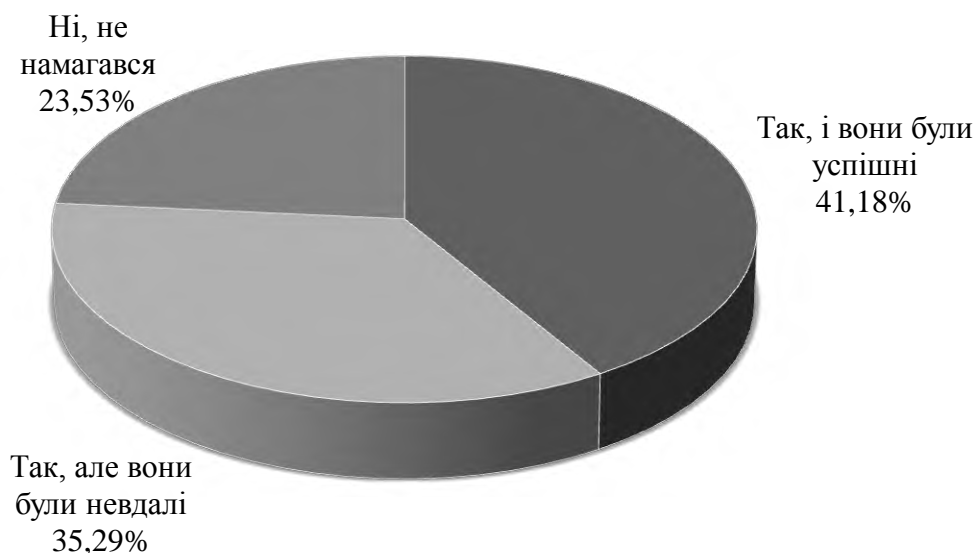

Рисунок 3.9 – Відповіді респондентів щодо того, хто спричинював на них психологічний тиск у процесі виконання професійних обов'язків

Як бачимо з даних анкетування, більшість опитаних вважають, що відвідувачі ради та інші особи спричинювали на них психологічний тиск у процесі виконання їх професійних обов'язків.

Відповіді на запитання анкети «Чи робили Ви спроби відстоювати свої права у випадку їх порушень?» відображені на рис. 3.10.

Рисуюнок 3.10 - Відповіді на запитання анкети «Чи робили Ви спроби відстоювати свої права у випадку їх порушень?»

Як бачимо, 41,18% опитаних робили спроби відстоювати свої права, які закінчилися успіхом. 35,29% спроби робили, проте ці спроби були незрезультативні. І, нарешті, 23,53% опитаних ніяких спроб щодо відстоювання власних прав не робили.

На запитання анкети, як оцінює працівник навантаження у своїй роботі, відповіді були такі:

- як нормальне – 52,98%;
- надмірне – 41,18%;
- недостатнє – 5,88%.

Отже, більше сорока одного відсотка респондентів вважають, що їхнє навантаження при виконанні роботи у раді є надмірним. Ці результати опитування проілюстровано на рис. 3.11.

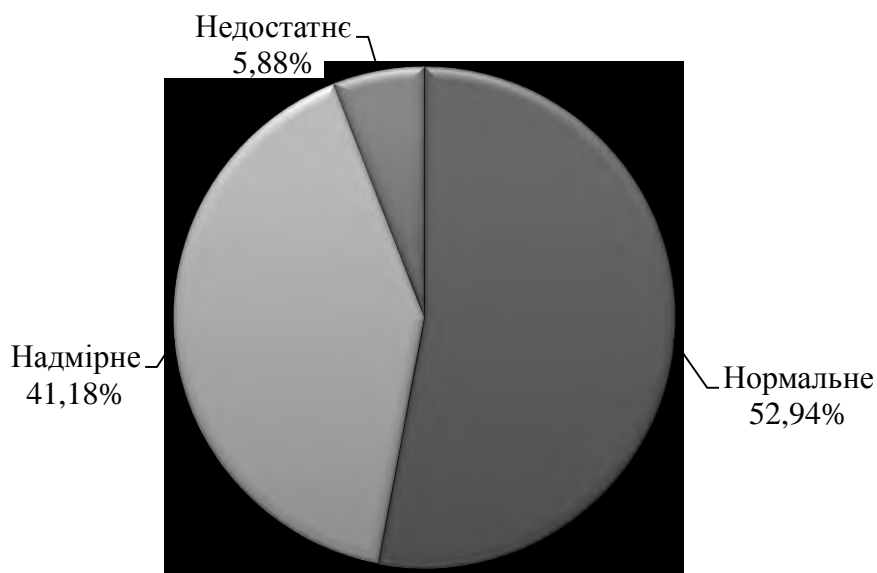

Рисунок 3.11 - Відповіді на запитання анкети «Як Ви оцінюєте навантаження у Вашій роботі?»

Тому керівництву Бродівської міської ради необхідно проаналізувати причини виникнення даної ситуації та вжити заходів щодо покращення розподілу навантаження між працівниками ради та більш раціонального використання їх робочого часу.

У процесі опитування працівників Бродівської міської ради також ставилося запитання стосовно того, наскільки вони довіряють рішенням, прийнятим даним органом місцевого самоврядування. Повністю довіряють цим рішенням при цьому 5 чол. з 17 опитаних, швидше довіряють, ніж ні – 8 чоловік, швидше не довіряють, ніж довіряють – 3 чоловіка, а недовіряють повністю – 1 чоловік. Отже, близько 23,5% осіб у тій чи іншій мірі не довіряють рішенням міської ради. Це є певним тривожним сигналом, оскільки говорить про критичне сприйняття рішень ради частиною її працівників. У цій ситуації керівництву ради слід частіше інформувати штат своїх працівників щодо стратегії розвитку громади і прийняті рішення у рамках її реалізації. Відповіді на дане запитання проілюстровані на рис. 3.12.

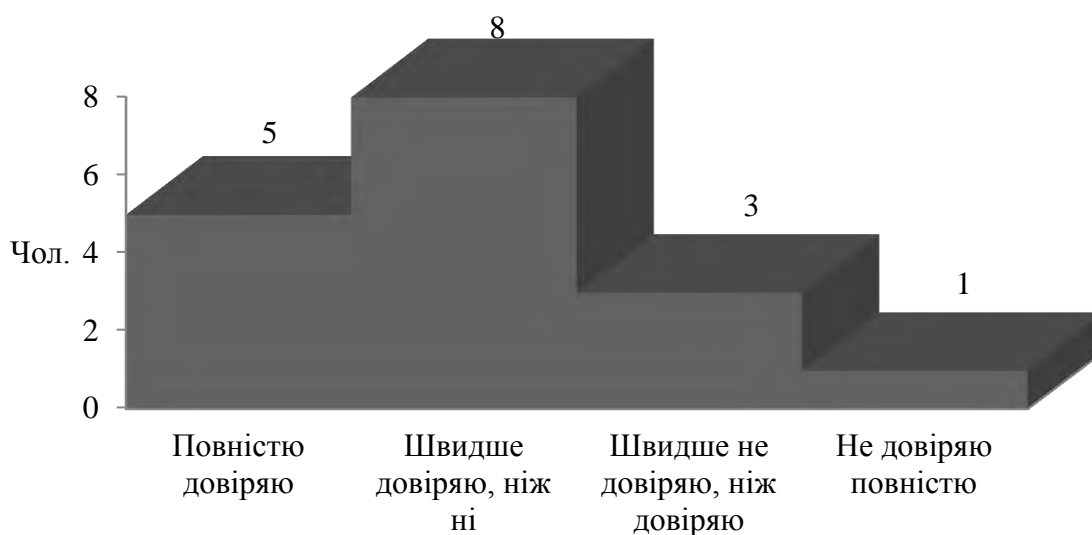

Рисунок 3.12– Відповіді на запитання: «Наскільки Ви довіряєте прийнятим міською радою рішенням?»

Наступне запитання було присвячене тому, як конкретний працівник ради оцінює зміну ситуації стосовно результативності його роботи за минулий рік. Отже, він сам повинен був оцінити те, наскільки ефективно він здійснює виконання своїх професійних обов'язків і як ця ефективність змінилася. Отримані відповіді відображені на рис. 3.13.

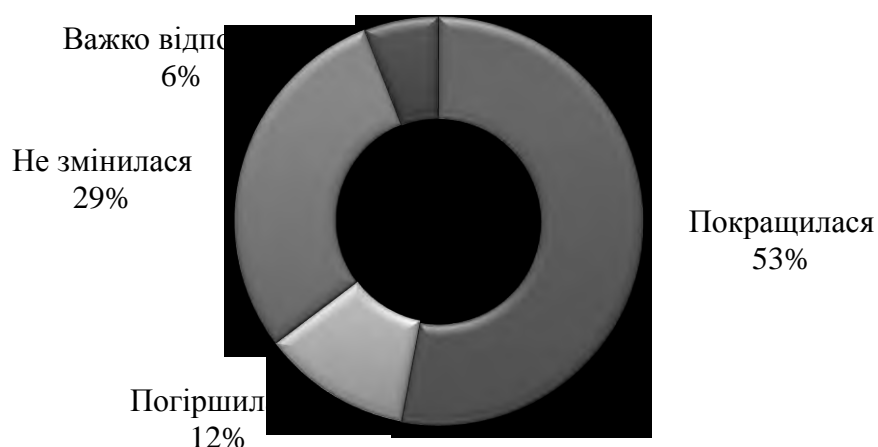

Рисунок 3.13 - Відповіді на запитання анкети «Як Ви оцінюєте зміну ситуації стосовно результативності Вашої роботи за минулий рік?»

Більшість працівників ради (53%) зазначила у своїх відповідях, що результативність їх роботи за минулий рік покращилася. Отже, вони позитивно оцінюють зміну ситуації у регіоні, що відбулася під впливом діяльності ради. Проте решта працівників ради не вбачають певних позитивних змін у роботі або не можуть чітко дати відповідь на поставлене запитання.

Відповіді опитуваних на запитання анкети «Чи погоджуєтеся Ви з твердженням, що діяльність міської ради є повністю прозорою та відкритою?», відображені на рис. 3.14.

Рисунок 3.15 - Відповіді на запитання анкети «Чи погоджуєтеся Ви з твердженням, що діяльність міської ради є повністю прозорою та відкритою?»

Структура отриманих відповідей говорить про те, що: погоджуються цілком з вище наведеним твердженням - 47%, швидше погоджуються, ніж ні - 35%, швидше не погоджуються - 12%, повністю не згодні з твердженням про відкритість та прозорість міської влади - 6%.

Відповіді на запитання анкети стосовно того, які першочергові заходи сприятимуть покращенню роботи міської ради, наведено на рис. 3.15.

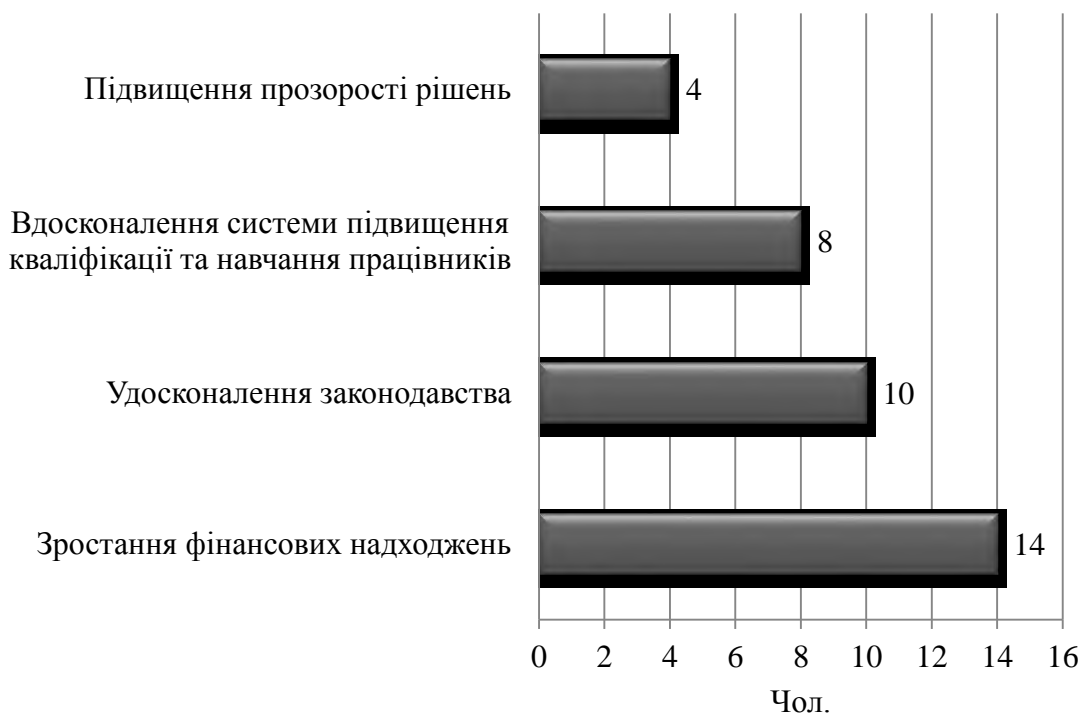

Рисунок 3.15 - Відповіді на запитання анкети стосовно того, які першочергові заходи сприятимуть покращенню роботи міської ради

Отже, серед першочергових заходів, які сприятимуть покращенню роботи міської ради, респонденти відмічають у першу чергу зростання фінансових надходжень, удосконалення законодавства, вдосконалення системи підвищення кваліфікації та навчання працівників.

3.2 Заходи щодо вдосконалення надання послуг громадянам з обмеженими фізичними можливостями (на виїзді)

З метою покращення рівня задоволення потреб жителів міста Броди у послугах, що надаються міською радою та ЦНАПом, пропонуємо впровадити надання даних послуг громадянам з обмеженими фізичними можливостями на дому, яким важко самотійно пересуватися і самим відвідувати виконавчі органи ради.

Розгляд таких заявок триватиме до 2 днів. Після подачі звернення щодо необхідності скористатися громадянином даною послугою буде уточнюватися дата та час прибуття працівника виконавчих органів ради та інформуватися заявник щодо процедури отримання необхідної адміністративної послуги.

Адміністратори Центру, які будуть надавати послугу “Виїзний адміністратор”, повинні користуватися спеціальним обладнанням, що буде давати можливість забезпечити можливість обслуговування заявників за принципом віддаленого робочого місця. Для нової послуги “Виїзний адміністратор” працівник виконавчих органів міської ради з усім необхідним обладнанням для надання послуг на службовому авто виїжджатиме до людей.

Рекомендуємо Тернопільській міській раді забезпечити надання послуги “Виїзний адміністратор” з 01.05.2020 року. Вважаємо, що впровадження даної послуги буде сприяти покращенню роботи Бродівської міської ради у напрямку підвищення рівня доступності громадян з особливими потребами до адміністративних послуг, що надаються місцевою владою.

Проведемо розрахунок витрат на введення послуги “Виїзний адміністратор”.

Розрахунок витрат на технічне забезпечення стаціонарного робочого місця працівника ЦНАПу для надання послуги “Виїзний адміністратор” наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Розрахунок витрат на технічне забезпечення стаціонарного робочого місця працівника ЦНАПу для впровадження надання послуги “Виїзний адміністратор”

Назва витрат	Кількість, шт.	Ціна, грн.	Сума, грн.
Системний блок	1	12500	12500
Монітор	1	9150	9150
Веб-камера для комп'ютера	1	850	850
Клавіатура	1	690	690
Всього	4	-	23190

Як показують дані табл. 3.1, загальні витрати Бродівської міської ради на технічне забезпечення стаціонарного робочого місця працівника ЦНАПу для надавання послуги «Виїзний адміністратор» складатимуть 23190 грн.

Розрахунок капітальних витрат на впровадження надання виконавчими органами Бродівської міської ради послуги «Мобільний адміністратор» наведено на рис. 3.2.

Таблиця 3.2 – Розрахунок капітальних витрат на впровадження надання виконавчими органами Бродівської міської ради послуги «Виїзний адміністратор»

Вид витрат	Сума, тис. грн.
Придбання автомобіля для виїзду працівника до заявників послуг	420,0
Закупівля спеціального комплекту обладнання для обслуговування осіб під час виїзду адміністратора	23,8
Смартфон	6,4
Комплект меблів	4,7
Комп'ютерне забезпечення стаціонарного робочого місця працівника	23,2
Всього	478,1

Отже, прогнозована сума капітальних витрат на впровадження надання виконавчими органами міської ради послуги «Виїзний адміністратор» складатиме 478,1 тис. грн.

Проведемо розрахунок поточних витрат на надання послуги «Виїзний адміністратор». Для цього необхідно врахувати такі види витрат:

$$V_{\text{пот}} = V_{\text{з.п}} + V_{\text{с.з}} + V_{\text{п.м}} + A, \quad (3.1)$$

де $V_{\text{з.п}}$ - витрати на заробітну плату працівника, який буде здійснювати виїзд до замовників послуг;

Вс.з - відрахування на соціальні заходи;

Вп.м - витрати на паливно-мастильні матеріали;

Вел – витрати на електроенергію;

А - амортизаційні відрахування.

Обчислимо суму витрат на заробітну плату. При цьому врахуємо, що прогнозована місячна сума його заробітку складатиме 7450 грн. Тоді річна сума витрат на заробітну плату працівника, який буде здійснювати виїзд до замовників послуг, буде становити:

$$Во. пр = 7450 \times 12 \text{ міс.} = 89400 \text{ грн.}$$

Знайдемо суму нарахувань на зарплату, які складають 22% від суми заробітку:

$$Вс.з = 89400 \times 0,22 = 19668 \text{ грн.}$$

Денна сума витрат на паливно-мастильні матеріали може бути обчислена за формулою:

$$Дп.м = ПРд \times Сп.м \times Зп.м/100, \quad (3.2)$$

ПР- денний пробіг автомобіля, який прогнозується в середньому 70 км;

Сп.м – споживання пально-мастильних матеріалів автомобілем на 100 км пробігу;

Зп.м – вартість паливно-мастильних матеріалів.

Тоді сума витрат паливно-мастильних матеріалів при наданні послуги “Виїзний адміністратор” складатиме на день:

$$Дп.м = 70 \times 10 \times 30 / 100 = 210 \text{ грн.}$$

Отже, денне споживання паливно-мастильних матеріалів при наданні послуги “Виїзний адміністратор” прогнозується в середньому 210 грн.

Тоді річна сума даних витрат становитиме:

$$Вп.м = Дп.м \times Кдн., \quad (3.3)$$

де Кдн – прогнозована кількість днів виїзду працівника до замовника послуг на дім, яку приймаємо 150 днів на рік.

Звідси річна сума витрат паливно-мастильних матеріалів при наданні послуги «Виїздний адміністратор» становитиме:

$$В_{п.м} = 150 \times 210 = 31500 \text{ грн.}$$

Витрати на електроенергію (Вел) обчислимо, враховуючи потужність електроспоживання комп'ютерної техніки для забезпечення надання послуг «Виїздного адміністратора»:

$$Вел = Сел \times Кдн \times Цел, \quad (3.4)$$

Сел – денне споживання електроенергії (2,0 кВт год),

Кдн – кількість днів роботи працівника в офісі на рік (100 днів);

Цел – ціна 1 кВт год електроенергії.

Витрати на електроенергію (Вел) обчислимо, враховуючи потужність електроспоживання комп'ютерної техніки для забезпечення надання послуг «Виїздного адміністратора»:

$$Вел = 2,0 \times 100 \times 2,89 = 578 \text{ грн.}$$

Розрахунок поточних витрат на надання послуги «Виїздний адміністратор» наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Розрахунок річної суми поточних витрат на надання послуги «Виїздний адміністратор»

Статті витрат	Сума, грн.
Витрати на заробітну плату	89400
ССВ	19668
Паливно-мастильні матеріали	31500
Витрати на запчастини до автомобіля	2100
Електроенергія	578
Всього поточних витрат	143246

Як видно з даних таблиці 3.5, загальна річна сума поточних витрат на надання послуги «Виїздний адміністратор» складатиме 143246 грн.

У результаті впровадження послуги «Виїздний адміністратор» буде спостерігатися соціальний ефект, що буде виявлятися у можливості скористатися послугами виконавчих органів Бродівської міської ради особам з обмеженими можливостями чи обмеженими у пересуванні.

3.3 Пропозиції щодо облаштування у м. Броди місця відпочинку для дітей та молоді

Діти - це майбутнє кожної сім'ї, громади, країни, тому і держава, і місцева влада повинні піклуватися про те, щоб молоде покоління росло здоровим, творчим, розумним. З цією метою вносимо пропозиції щодо облаштування у м. Броди місця відпочинку для дітей та молоді, який планується облаштувати недалеко від Бродівського замку, у центрі міста.

На цьому місці відпочинку, зокрема, плануємо розмістити дитячий майданчик. Безпека дітей на цьому майданчику буде забезпечуватися за допомогою паркану, що перешкоджатиме маленьким дітям випадково вибігти на дорогу.

Обчислимо витрати на облаштування у м. Броди місця відпочинку для дітей та молоді. Вони включатимуть такі їх види:

- витрати на влаштування пішохідних доріжок в парку;
- витрати на влаштування газонів;
- витрати на санітарну очистку та оновлення зелених насаджень;
- витрати на придбання та встановлення альтанок;
- витрати на встановлення біотуалетів;
- витрати на розміщення на території парку лавок;
- витрати на розміщення на території парку сміттєвих контейнерів;
- витрати на облаштування майданчика для пляжного волейболу;
- витрати на облаштування дитячого майданчика;

- витрати на встановлення освітлення центральних доріжок місця відпочинку для дітей та молоді.

Розрахунок витрат на облаштування дитячого майданчика наведено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Розрахунок витрат на облаштування дитячого майданчика

Вид матеріалу / послуги	Необхідна кількість	Один. виміру	Ціна за одиницю тис. грн.	Вартість, тис. грн.
Підготовчі роботи	-	-	-	3,0
Ігровий комплекс “МАЛЮТКА”5	1	компл.	14,4	14,4
Пісочниця «Жирафчик»	2	компл.	12,1	24,2
Ігровий комплекс “Богатир” 2 із сіткою для лазіння	1	компл.	24,2	23,5
Ігрова сітка «Вулкан»	1	компл.	22,0	22,0
Травмобезпечне покриття	200	м ²	50	10,0
Лавки	2	шт	1,7	2,4
Монтажні роботи	-	-	-	14,2
Всього				113,7

Ігрова сітка «Вулкан», яку ми пропонуємо придбати для облаштування дитячого майданчика, - це натягнута на металеву опору сітка, що нагадує подобу вулкана і дозволяє гратися відразу декільком дітям.

Як видно з даних табл. 3.4, загальна сума витрат на облаштування дитячого майданчика запланована на рівні 113,7 тис. грн.

Для облаштування волейбольного майданчика пропонуємо придбати комплект для пляжного волейболу, виробництво якого здійснює Харківський завод «Спортінвентар».

Розрахунок витрат на облаштування волейбольного майданчика наведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Розрахунок витрат на облаштування волейбольного майданчика

Вид матеріалу / послуги	Один. виміру кількості	Необхідна кількість один.	Ціна за одиницю, тис. грн.	Вартість, тис. грн.
Підготовчі роботи		1	3,8	3,8
Огорожа (металева сітка)	м	140	0,15	21,0
Стійки волейбольні стандартні	компл.	2	4,4	8,8
Комплект для пляжного волейболу	компл.	1	4,1	4,1
Покриття поля піском	т	36	0,25	9,0
Лавки	шт	4	1,5	6,0
Монтажні роботи	-	1	8,5	8,5
Всього				61,2

Отже, сума витрат на облаштування волейбольного майданчика – 61,2 тис. грн.

Плануємо також обладнати територію парку трьома пересувними автономними туалетами. Туалетні кабінки порівняно легкі, добре транспортуються. Проведемо розрахунок витрат на встановлення біотуалетів-кабін:

$$Вб.т = Кб.т \times Цб.т, \quad (3.5)$$

Вб.т - витрати на облаштування біотуалетів-кабін;

Кб.т – кількість біотуалетів-кабін;

Цб.т – ціна біотуалету.

Враховуючи, що запланована кількість біотуалетів-кабін – 3 шт., а ціна однієї kabіни (з доставкою) – 9200 грн., знайдемо витрати на даний захід:

$$Вб.т = 3 \times 9200 = 27600 \text{ грн.}$$

Також пропонуємо здійснити облаштування освітлення центральних доріжок парку автономними вуличними LED ліхтарями на сонячних батареях (12 вольт). Ці ліхтарі будуть виготовлені з легкої сталі. Пропоновані світильники повинні виступати привабливими елементами декору ландшафту території для відпочинку молоді та дітей. Запропоновані вуличні ліхтарі є обладнані сонячними конвекторами, що працюють за принципом накопичення в акумуляторі одержаного від сонячної батареї електричного заряду. Такі ліхтарі не бояться впливу дощів та снігу. Працювати вони мають при будь-якому кліматі, тому що мають широкий діапазон робочих температур (від -50 до +50 градусів).

Для освітлення частини території парку пропонуємо придбати 10 таких ліхтарів. Загальні витрати на встановлення освітлення центральних доріжок парку автономними вуличними LED світильниками на сонячних батареях 12W становитимуть 139,5 тис. грн.

Як уже зазначалося вище, комплекс робіт щодо облаштування місця відпочину для молоді та дітей в м. Броди включатиме влаштування пішохідних доріжок. Розрахуємо витрати на цей вид робіт.

Ціна 1 м² плитки (бруківка «Старе місто») становить 180 грн./м². Витрати на виконання підготовчих робіт для вкладання бруківки та оплату праці робітників становитимуть 240 грн./м².

Планова площа укладання бруківкою - 100 м². Тоді загальні витрати на облаштування бруківкою доріжок парку будуть становити:

$(240 + 180) \times 100 = 42000$ грн.

Результати проведених розрахунків витрат на облаштування місця відпочинку для молоді в м. Броди наведено у табл. 3.6.

Таблиця 3.6 - Розрахунок витрат на проведення облаштування місця відпочинку для дітей та молоді в м. Броди

Вид матеріалу / послуги	Вартість, тис. грн.
Вкладення бруківкою пішохідних доріжок	42,0
Облаштування газонів	19,1
Санітарна очистка та оновлення зелених насаджень	42,3
Встановлення нових дерев'яних альтанок (2 шт.)	52,0
Придбання дитячих машинок (3 шт.)	18,0
Встановлення біотуалетів-кабін (2 шт.)	18,4
Придбання лавок	9,0
Придбання урн для сміття	4,3
Облаштування майданчика для пляжного волейболу	61,2
Облаштування дитячого майданчика	113,7
Встановлення освітлення центральних доріжок місця відпочинку автономними вуличними LED світильниками на сонячних батареях	139,5
Всього	519,5

Отже, загальні планові витрати на проведення облаштування місця відпочинку для дітей та молоді в м. Броди складатимуть 519,5 тис. грн.

Висновки до розділу 3

Для того, щоб Бродівська міська рада могла ефективно виконувати свої функції і завдання щодо забезпечення розвитку м. Броди, пропонуємо здійснити опитування працівників досліджуваної ради, використавши для цього

метод анкетування. Вважаємо, що застосування даного методу для збору необхідної інформації є виправданим, оскільки порівняно з інтерв'ю при цьому буде можливість опитати більше працівників з меншими затратами часу, поряд з цим анонімність проведеного опитування дасть можливість отримати більшу об'єктивність відповідей і тим самим забезпечити вищу достовірність результатів проведеного дослідження.

Анкетування засвідчило, що найбільш важливим проблемами своєї роботи працівники Бродівської міської ради вважають: недосконалість законодавства; часте внесення змін до законодавства, низький рівень оплати праці, застарілість або недостача оснащення робочого місця комп'ютерною технікою, високий рівень психологічного навантаження.

Високопрофесійне виконання своїх посадових обов'язків розглядають найбільш важливим принципом роботи 41,18% опитаних, пріоритетність прав та свобод людини – 29,41%, об'єктивність у роботі – 17,65%, відмежування від впливу політичних сил та поглядів – 11,76%. Серед першочергових заходів, які сприятимуть покращенню роботи міської ради, респонденти відмічають у першу чергу зростання фінансових надходжень та удосконалення законодавства.

З метою покращення рівня задоволення потреб жителів міста Броди у послугах, що надаються міською радою та ЦНАПом, пропонуємо впровадити надання даних послуг громадянам з обмеженими фізичними можливостями на дому, яким важко самотійно пересуватися і самим відвідувати виконавчі органи ради. Після подачі звернення щодо необхідності скористатися громадянином даною послугою буде уточнюватися дата та час прибуття працівника виконавчих органів ради та інформуватися заявник щодо процедури отримання необхідної адміністративної послуги.

Адміністратори Центру, які будуть надавати послугу “Виїзний адміністратор”, повинні бути забезпечені спеціальним обладнанням, що буде давати можливість забезпечити можливість обслуговування заявників за принципом віддаленого робочого місця. Для нової послуги “Виїзний

адміністратор” працівник виконавчих органів Бродівської міської ради з усім необхідним обладнанням для надання послуг на службовому авто виїжджатиме до людей.

Вважаємо, що впровадження даної послуги буде сприяти покращенню роботи Бродівської міської ради у напрямку підвищення рівня доступності громадян з особливими потребами до адміністративних послуг, що надаються місцевою владою. Загальна річна сума поточних витрат на надання послуги «Виїздний адміністратор» складатиме 143246 грн. У результаті впровадження даної послуги буде спостерігатися соціальний ефект, що буде виявлятися у можливості скористатися послугами виконавчих органів міської ради особам з обмеженими можливостями чи обмеженими у пересуванні.

З метою турботи про молоде покоління вносимо пропозиції щодо облаштування у м. Броди місця відпочинку для дітей та молоді, який планується створити недалеко від Бродівського замку, у центрі міста. Загальні планові витрати на проведення облаштування місця відпочинку для дітей та молоді в м. Броди складатимуть 519,5 тис. грн.

РОЗДІЛ 4

СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

4.1 Стан соціально-економічного та культурного розвитку м. Броди

Місто Броди розміщене у Львівській області і є одним з її районних центрів. Назва міста веде свій початок з давніх часів - існування Київської Русі.

Вона зумовлена тим, що тодішні поселення були оточені болотами, подолати які можна було лише тоді, коли переходив їх у брід. Перші письмові згадки про Броди датуються 1084 роком. Починаючи з 1584 року, Броди володіють статусом міста.

Місто розміщене на Бродівській рівнині, через нього протікає невелика за величиною річка.

Міста має добре транспортне сполучення. Так, через нього проходять такі автошляхи: - Червоноград – Тернопіль, - Київ - Чоп.

У місті є залізничне сполучення, через Броди проходять поїзди, що рухаються у напрямку з Києва до Ужгорода, з Москви до Софії, з Києва до Івано-Франківська.

У міст Броди також перетинаються нафтопроводи, що мають стратегічне значення для нашої країни - «Дружба» та «Одеса-Броди».

Місто є майже рівновіддалене від ряду обласних центрів України. Так, відстань до Рівного становить 110 км, до Луцька – 110 км, до Львова – 100 км, до Тернополя складає 80 км.

У Бродах наявні кілька підприємств, що працюють у сфері надання послуг пасажирського та вантажного перевезень.

Населення міста включає 23206 осіб. Щільність населення міста становить 2578 осіб/кв. км. Через місто протікає річка Суховілка.

Перелік основних промислових підприємств, що здійснюють діяльність у місті Броди, наведено на рис. 4.1.

Лінійно-виробнича диспетчерська станція «Броди»
Філія магістральних нафтопроводів «Дружба» ПАТ « <u>Укртранснафта</u> »
ТзОВ « <u>Електроконтакт Україна</u> »
ПАТ « <u>Бродівський завод сухого знежиреного молока</u> »
<u>Бродівське</u> меблеве підприємство «Явір» УТОГ
Данська компанія « <u>Ейендомссельскабет</u> » (виробництво дизайнерських меблів)
Спільне українсько-польське підприємство « <u>Укрополь-ТЕН</u> » (виробництво трубчастих <u>електронагрівачів</u>)
Спільне українсько-польське підприємство « <u>Ромтех</u> » (виготовлення та комплексне обслуговування стендів для реклами будівельних матеріалів та оздоблювальних матеріалів)
ТДВ « <u>Галант</u> » (пошиття одягу)
<u>Елеваторний комплекс</u> ПП « <u>Західний Буг</u> » (загальна виробнича потужність елеватора зі зберігання насіння та насіннєвого матеріалу становить 15 000 тонн)
<u>Державне підприємство «Бродівське лісове господарство»</u>

Рисунок 4.1 – Підприємства промисловості міста Броди

У місті діє Бродівський історико-краєзнавчий музей, а у приміщенні Бродівської гімназії розташований музей історії даного навчального закладу (по вул. Коцюбинського, 2).

У місті Броди функціонують різноманітні художні колективи. Серед них - Музичне товариство „Боян“, яке є комунальною установою. Його функціонування спрямоване на розвиток музичного мистецтва, формування патріотизму до свого краю та України, пропаганда кращих музичних перлин України та світової культури.

Ключові перспективні напрями розвитку м. Броди відображено на рис. 4.2.

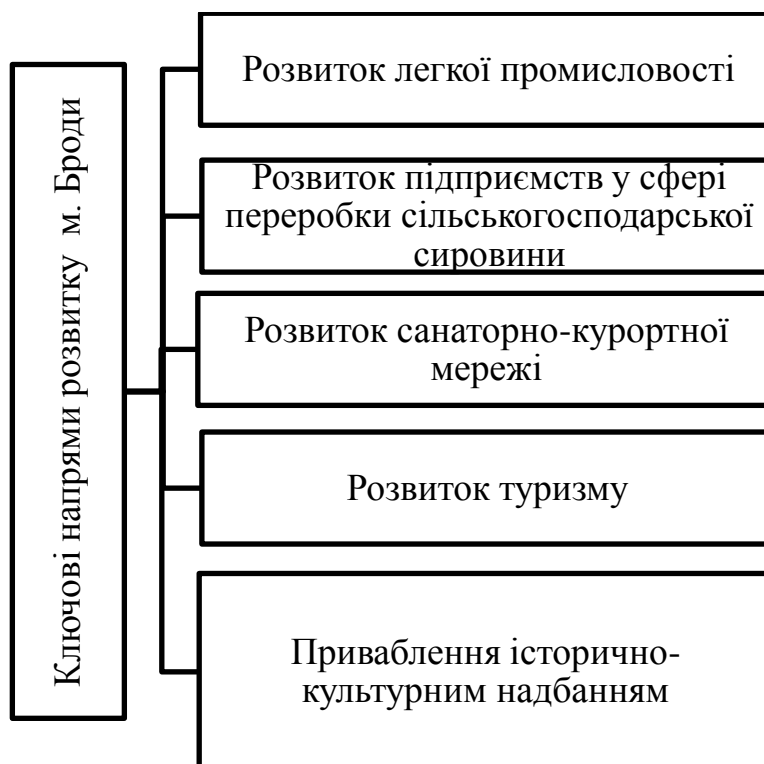

Рисунок 4.2 – Ключові перспективні напрями розвитку м. Броди

У місті Броди регулярно проводяться різноманітні фестивалі. Розглянемо деякі з них, які відбулися протягом останніх минулих років:

- фестиваль обласного значення «Народні умільці», присвячений розвитку народних ремесел. Він проводився у замку м. Броди і проходив 30 липня 2017 року. Під час проведення фестивалю проводилися майстер-класи, зокрема, з виготовлення дитячих іграшок та інші, здійснювалися екскурсії визначними історичними місцями стародавнього міста. Також на цьому дійстві були наявні дитячі атракціони, здійснювалися виступи художніх колективів області, що виступали у різних мистецьких жанрах. Учасники фестивалю мали можливість взяти участь у кінних прогулянках, познайомитися з кулінарними витворами господинь міста. На цьому фестивалі демонструвалися оригінальні вишиванки та багато іншої продукції народних умільців.

- перший фестиваль «Sweet Fest», який був присвячений виставці тортів та випічки. На фестивалі також був організований ярмарок, кошти від реалізації солодкої продукції на якому були спрямовані на благодійні цілі. Тут відбулася

також концертна програма для дітей та дорослих, в якій брали участь вихованці місцевої школи естетичного виховання, колектив «Love-studio», учні Підкаміньської школи мистецтв та інші учасники.

- місцевий фестиваль «Коляди і пампуха», що проходив 9 січня 2018 року. Залученими до проведення заходу були ряд творчих колективів деяких районів Львівської області та відомі народні артисти;

- фестиваль культурно-мистецького спрямування «ЗамокFest», який був організований рядом громадських організацій міст Броди та Староконстянтинів при фінансуванні за рахунок коштів ЄС. На фестивалі проводилися виставки картин художників, були представлені туристичні маршрути Бродівщини, здійснювалися виставки робіт народних умільців, організовувалися витупи художніх колективів.

4.2 Нормативно–правові акти, що регулюють діяльність органів місцевого самоврядування в Україні

Органи місцевого самоврядування у нашій країні повинні діяти виключно на основі положень законів й іншими нормативно–правових актів, які наділені вищою юридичною силою. Конституція України є основним документом, що регламентує роботу органів місцевого самоврядування. Тут зазначено право на місцеве самоврядування (стаття 140). У Конституції сказано, що кожна територіальна громада наділена правом самостійно визначатися щодо напрямів вирішення питань місцевого значення, при цьому керуючись законодавством нашої держави. Місцеве самоврядування може здійснюватися територіальною громадою як безпосередньо, так і шляхом формування та діяльності спеціальних органів місцевого самоврядування, а саме місцевих ради та виконавчих органів, що створюються при них.

Як зазначено у Конституції України, місцеві ради можуть надавати дозволи на створення різних органів самоорганізації населення, зокрема, будинкових, квартальних, вуличних та інших, які можуть наділятися місцевою владою певною компетенцією, майном чи фінансовим ресурсами.

Термін, на який обираються депутати місцевих рад, складає 5 років. Вибори депутатів здійснюються шляхом проведення таємного голосування жителями відповідного населеного пункту чи регіону. Вибори відзначаються тим, що обрання депутатів ради здійснюється на основі рівного, прямого, загального права виборців. На чолі виконавчого комітету місцевої ради стоїть її голова, який проводить головування на засіданні цих рад.

Основні принципи місцевого самоврядування в Україні згідно положень Конституції України показано на рис. 4.3.

Рисунок 4.3 - Основні принципи місцевого самоврядування в Україні згідно положень Конституції України [21]

Будь-яке рішення органу місцевого самоврядування, що приймається ними, ґрунтується на положеннях відповідних законів.

Важливими документами, що регламентують діяльність місцевих рад, є Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [22], а також Закон «Про статус депутатів місцевих рад». У першому документі розкрито систему,

в рамках якої діє місцеве самоврядування в Україні, здійснено опис його правового статусу та механізм взаємодії між різними рівнями органів влади. Другий закон торкається практичної діяльності депутатів місцевих рад. Він описує надані права й гарантії діяльності депутата, його правовий статус.

Існує також ряд законів, які регламентують діяльність окремих сторін органів місцевого самоврядування, які присвячені забезпеченню прозорості їх діяльності, підзвітності, доступу до інформації, її поширення тощо. Це Закон України «Про доступ до публічної інформації» та «Про відкритість використання публічних коштів».

Існують також нормативно-правові акти, які приймаються самими органами місцевого самоврядування. До них відносяться Статут територіальної громади, регламенти роботи місцевих рад та інші.

РОЗДІЛ 5

ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

5.1 Обґрунтування ефективності пропозицій щодо проведення опитування працівників Бродівської міської ради стосовно основних проблем діяльності та напрямів їх вирішення

Для того, щоб Бродівська міська рада могла ефективно виконувати свої функції і завдання щодо забезпечення розвитку м. Броди, пропонуємо здійснити опитування працівників досліджуваної ради, використавши для цього метод анкетування. Вважаємо, що застосування даного методу для збору необхідної інформації є виправданим, оскільки порівняно з інтерв'ю при цьому буде можливість опитати більше працівників з меншими затратами часу, поряд з цим анонімність проведеного опитування дасть можливість отримати більшу об'єктивність відповідей і тим самим забезпечити вищу достовірність результатів проведеного дослідження.

Для отримання інформації стосовно того, наскільки працівники ради задоволені своєю роботою і з яким проблемами їм доводиться стикатися, нами була розроблена анкета з 16 запитань, на які пропонувалося дати відповіді працівникам ради. Всього було опитано 17 чоловік. Перше запитання було присвячено тому, чи задоволеним є працівник роботою на даній посаді. Відповіді, які були дані працівниками ради, відображені на рисунку 5.1.

Як бачимо, повністю задоволеними своїм місцем праці відчують себе 29,42% опитаних, частково задоволеними – 52,94%, незадоволеними- 11,76%, а труднощі при відповіді на це запитання відчували 5,88% опитаних. Отже, в цілому працівники міської ради задоволені своїм місцем роботи, проте частина з них мають певні причини для незадоволення.

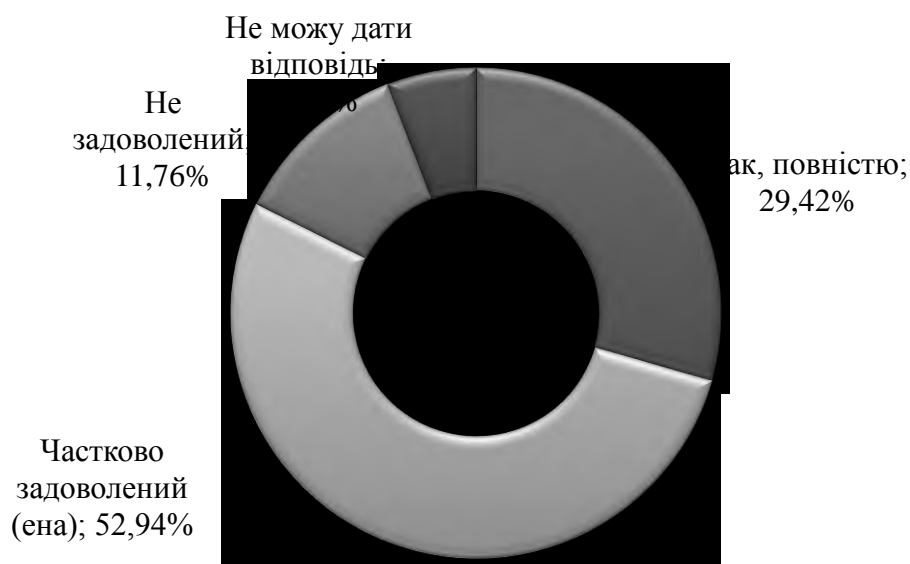

Рисунок 5.1 – Відповіді на запитання: «Чи задоволені Ви Роботою на даній посаді?»

Друге запитання запропонованої анкети звучало так: «Що Ви вважаєте найбільшими цінностями у Вашій професійній діяльності?» Відповіді на це запитання ілюструє рис. 5.2.

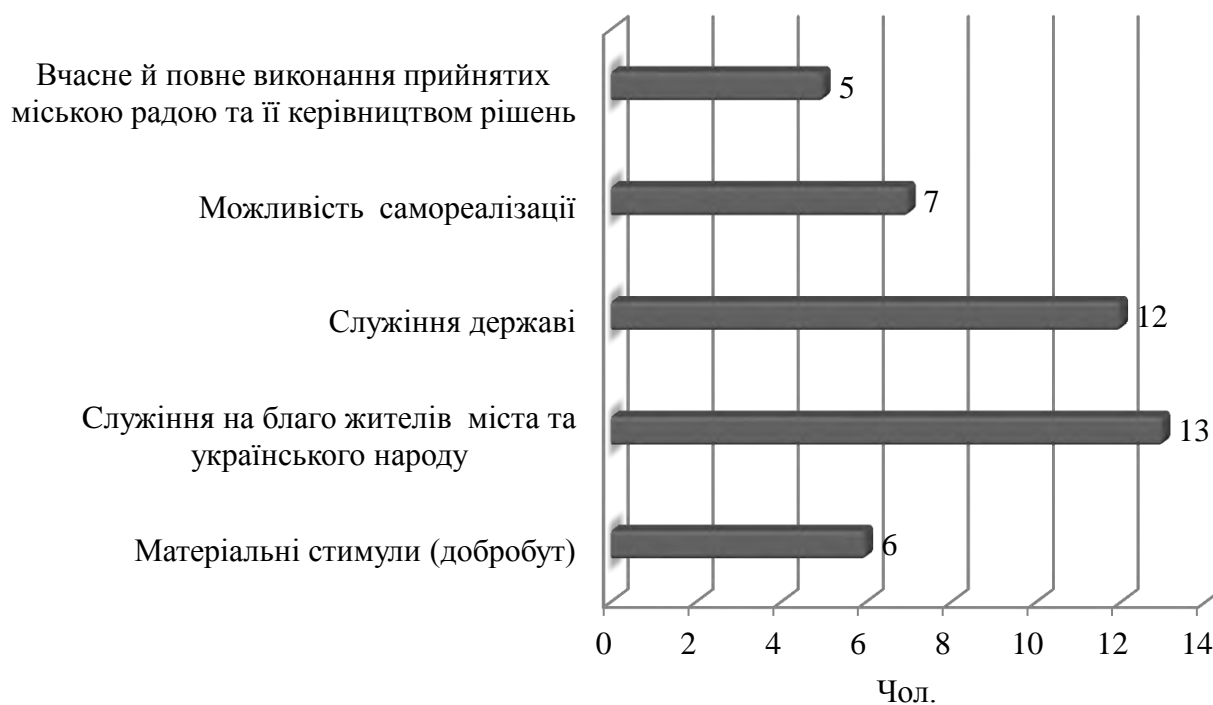

Рисунок 5.2 - Відповіді на запитання: «Що Ви вважаєте найбільшими цінностями у Вашій професійній діяльності?»

Як бачимо з даних рис. 5.2, найбільшими цінностями у своїй професійній діяльності 13 опитаних вважають служіння на благо жителів міста та українського народу, служіння державі - 12 осіб, можливість самореалізації – 7 осіб, вчасне й повне виконання прийнятих міською радою та її керівництвом рішень – 5 осіб, матеріальні стимули (добробут) – осіб. Отже, переважна більшість респондентів вважають, що саме служіння інтересам громади і держави є пріоритетними у їх роботі.

Третє питання анкети стосувалося того, що є найбільш важливими проблемами діяльності на даній посаді. Результати отриманих відповідей можна простежити з рис. 5.3.

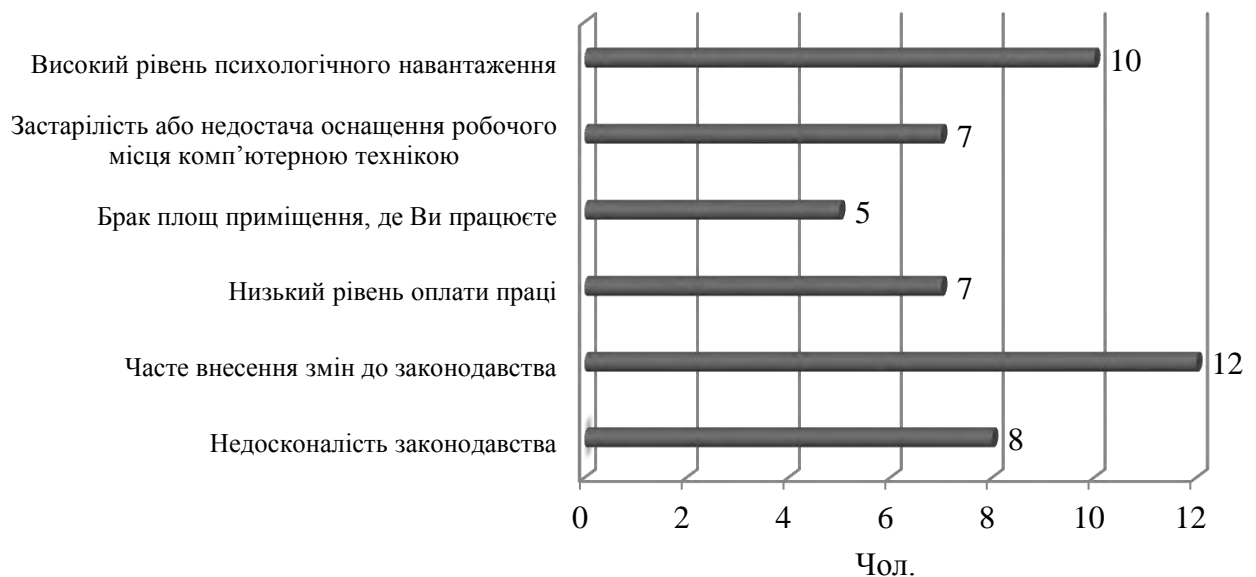

Рисунок 5.3 – Відповіді на запитання анкети «Що Ви вважаєте найбільш важливими проблемами Вашої діяльності на даній посаді у міській раді?»

Як видно з рис. 5.3, найбільш важливими проблемами своєї роботи, яких можна було назвати кілька, працівники Бродівської міської ради вважають: недосконалість законодавства, часте внесення змін до законодавства, низький рівень оплати праці, брак площ приміщення, застарілість або недостача оснащення робочого місця комп'ютерною технікою, високий рівень психологічного навантаження.

Високопрофесійне виконання своїх посадових обов'язків розглядають найбільш важливим принципом роботи 41,18% питаних, пріоритетність прав та свобод людини – 29,41%, об'єктивність у роботі – 17,65%, відмежування від впливу політичних сил та поглядів – 11,76%.

5.2 Обґрунтування ефективності пропозиції щодо надання послуг громадянам з обмеженими фізичними можливостями на дому

Розрахунок витрат на технічне забезпечення стаціонарного робочого місця працівника ЦНАПу для надавання послуги “Виїзний адміністратор” наведено у табл. 5.1.

Таблиця 5.1 – Розрахунок витрат на технічне забезпечення стаціонарного робочого місця працівника ЦНАПу для впровадження надання послуги “Виїзний адміністратор”

Назва витрат	Кількість, шт.	Ціна, грн.	Сума, грн.
Системний блок	1	12500	12500
Монітор	1	9150	9150
Веб-камера для комп'ютера	1	850	850
Клавіатура	1	690	690
Всього	4	-	23190

Як показують дані табл. 5.1, загальні витрати Бродівської міської ради на технічне забезпечення стаціонарного робочого місця працівника ЦНАПу для надавання послуги “Виїзний адміністратор” складатимуть 23190 грн.

Розрахунок капітальних витрат на впровадження надання виконавчими органами Бродівської міської ради послуги “Виїзний адміністратор” наведено на рис. 5.2.

Таблиця 5.2 – Розрахунок капітальних витрат на впровадження надання виконавчими органами Бродівської міської ради послуги «Виїздний адміністратор»

Вид витрат	Сума, тис. грн.
Придбання автомобіля для виїзду працівника до заявників послуг	420,0
Закупівля спеціального комплекту обладнання для обслуговування осіб під час виїзду адміністратора	23,8
Смартфон	6,4
Комплект меблів	4,7
Комп'ютерне забезпечення стаціонарного робочого місця працівника	23,2
Всього	478,1

Отже, прогнозована сума капітальних витрат на впровадження надання виконавчими органами міської ради послуги «Виїздний адміністратор» складатиме 478,1 тис. грн.

Розрахунок поточних витрат на надання послуги «Мобільний адміністратор» наведено у таблиці 5.3.

Таблиця 5.3 – Розрахунок річної суми поточних витрат на надання послуги «Виїздний адміністратор»

Статті витрат	Сума, грн.
Витрати на заробітну плату	89400
ЄСВ	19668
Паливно-мастильні матеріали	31500
Витрати на запчастини до автомобіля	2100
Електроенергія	578
Всього поточних витрат	143246

Як видно з даних таблиці 5.3, загальна річна сума поточних витрат на надання послуги «Виїздний адміністратор» складатиме 143246 грн.

У результаті впровадження послуги «Виїздний адміністратор» буде спостерігатися соціальний ефект, що буде виявлятися у можливості скористатися послугами виконавчих органів Бродівської міської ради особам з обмеженими можливостями чи обмеженими у пересуванні.

5.3 Пропозиції щодо облаштування у м. Броди місця відпочинку для дітей та молоді

Діти - це майбутнє кожної сім'ї, громади, країни, тому і держава, і місцева влада повинні піклуватися про те, щоб молоде покоління росло здоровим, творчим, розумним. З цією метою вносимо пропозиції щодо облаштування у м. Броди місця відпочинку для дітей та молоді, який планується облаштувати недалеко від Бродівського замку, у центрі міста.

Розрахунок витрат на облаштування дитячого майданчика наведено у таблиці 5.4.

Таблиця 5.4 – Розрахунок витрат на облаштування дитячого майданчика

Вид матеріалу / послуги	Необхідна кількість	Один. виміру	Ціна за одиницю тис. грн.	Вартість, тис. грн.
Підготовчі роботи	-	-	-	3,0
Ігровий комплекс «МАЛЮТКА»5	1	компл.	14,4	14,4
Пісочниця «Жирафчик»	2	компл.	12,1	24,2
Ігровий комплекс «Богатир» 2 із сіткою для лазіння	1	компл.	24,2	23,5
Ігрова сітка «Вулкан»	1	компл.	22,0	22,0
Травмобезпечне покриття	200	м ²	50	10,0
Лавки	2	шт	1,7	2,4
Монтажні роботи	-	-	-	14,2
Всього				113,7

Ігрова сітка «Вулкан», яку ми пропонуємо придбати для облаштування дитячого майданчика, - це натягнута на металеву опору сітка, що нагадує подобу вулкана і дозволяє гратися відразу декільком дітям.

Як видно з даних табл. 3.4, загальна сума витрат на облаштування дитячого майданчика запланована на рівні 113,7 тис. грн.

Розрахунок витрат на облаштування волейбольного майданчика наведено у табл. 5.5.

Таблиця 5.5 – Розрахунок витрат на облаштування волейбольного майданчика

Вид матеріалу / послуги	Один. виміру кількості	Необхідна кількість один.	Ціна за одиницю, тис. грн.	Вартість, тис. грн.
Підготовчі роботи		1	3,8	3,8
Огорожа (металева сітка)	м	140	0,15	21,0
Стійки волейбольні стандартні	компл.	2	4,4	8,8
Комплект для пляжного волейболу	компл.	1	4,1	4,1
Покриття поля піском	т	36	0,25	9,0
Лавки	шт	4	1,5	6,0
Монтажні роботи	-	1	8,5	8,5
Всього				61,2

Отже, сума витрат на облаштування волейбольного майданчика – 61,2 тис. грн. Результати проведених розрахунків витрат на облаштування місця відпочинку для молоді в м. Броди наведено у табл. 5.6.

Таблиця 5.6 - Розрахунок витрат на проведення облаштування місця відпочинку для дітей та молоді в м. Броди

Вид матеріалу / послуги	Вартість, тис. грн.
Вкладення бруківкою пішохідних доріжок	42,0
Облаштування газонів	19,1
Санітарна очистка та оновлення зелених насаджень	42,3
Встановлення нових дерев'яних альтанок (2 шт.)	52,0
Придбання дитячих машинок (3 шт.)	18,0
Встановлення біотуалетів-кабін (2 шт.)	18,4
Придбання лавок	9,0
Придбання урн для сміття	4,3
Облаштування майданчика для пляжного волейболу	61,2
Облаштування дитячого майданчика	113,7
Встановлення освітлення центральних доріжок місця відпочинку автономними вуличними LED світильниками на сонячних батареях	139,5
Всього	519,5

Отже, загальні планові витрати на проведення облаштування місця відпочинку для дітей та молоді в м. Броди складатимуть 519,5 тис. грн.

РОЗДІЛ 6

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

6.1 Завдання в галузі охорони праці та загальний стан охорони праці у Бродівській районній раді

Державне регулювання умов праці є одним з найважливіших соціальних завдань суспільства. Основним законом, що гарантує права громадян на безпечні та нешкідливі умови праці, є Конституція України. Реалізація цих прав здійснюється через виконання вимог, викладених у законодавчих актах. Так, правове регулювання умов і охорони праці в Кодексі законів про працю України не обмежується тільки главою “Охорона праці”. Норми щодо умов та охорони праці містяться в багатьох статтях інших глав КЗпП України.

Закон України “Про охорону праці” визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян на охорону їх життя і здоров’я у процесі трудової діяльності, регулює відносини між власником організації і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, встановлює єдиний порядок охорони праці в Україні. Дія Закону поширюється на всі підприємства, установи та організації незалежно від форм власності та видів їх діяльності.

Закон передбачає чітку систему державного управління охороною праці і регулювання умов праці. Державна політика у сфері охорони праці базується на таких принципах:

- пріоритету життя і здоров’я працівників по відношенню до результатів діяльності підприємств;
- повної відповідальності власника за створення безпечних і нешкідливих умов праці;
- комплексного розв’язання завдань охорони праці на основі національних програм з цих питань та з урахуванням напрямків економічної та соціальної політики, досягнень в галузі науки і техніки;

- соціального захисту працівників, повного відшкодування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань;
- використання економічних методів управління охороною праці, проведення політики пільгового оподаткування, що сприяє створенню безпечних і нешкідливих умов праці;
- участі держави у фінансуванні заходів щодо охорони праці тощо.

6.2 Аналіз організації охорони праці в Бродівській районній раді

Відповідно до Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про охорону праці», Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці з метою встановлення вимог щодо організації навчання і перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб та інших працівників, відповідальним за стан охорони праці в Бродівській районній раді призначено заступника голови районної ради.

Бродівською районною радою затверджено «Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в Бродівській районній раді», яке встановлює порядок навчання та перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб та інших працівників у процесі трудової діяльності.

Положення спрямоване на реалізацію системи безперервного навчання з питань охорони праці посадових осіб та інших працівників, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварій.

Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи проходять інструктажі, навчання та перевірку знань з питань охорони праці, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки у разі виникнення аварій.

Навчання з питань охорони праці в частині організації навчального процесу (формування навчальних груп, розробка навчально-тематичних

планів та програм, форм навчальної документації та порядок їх ведення тощо) здійснюється відповідно до вимог законодавства.

Особи, які суміщають професії, проходять навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці як з їхніх основних професій, так і з професій за сумісництвом. Перед перевіркою знань з питань охорони праці для працівників організовується навчання: лекції, семінари та консультації. Перевірка знань працівників з питань охорони праці проводиться за нормативно-правовими актами з охорони праці, додержання яких входить до їхніх функціональних обов'язків.

Перевірка знань працівників з питань охорони праці здійснюється постійно діючою комісією із перевірки знань з питань охорони, склад якої затверджується розпорядженням голови районної ради. Головою комісії призначається заступник голови районної ради. До складу комісії також входять відповідальний за охорону праці, юридична служба, уповноважена особа трудового колективу. До складу комісії можуть залучатися страхові експерти з охорони праці відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України та викладачі охорони праці, які проводили навчання.

Комісія вважається правочинною, якщо до її складу входять не менше трьох осіб. Усі члени комісії у порядку, встановленому положенням, повинні пройти навчання та перевірку знань з питань охорони праці. Перелік питань для перевірки знань з охорони праці працівників, з урахуванням специфіки виробництва, складається членами комісії та затверджується головою районної ради.

Формою перевірки знань з питань охорони праці працівників є тестування, залік або іспит. Результат перевірки знань з питань охорони праці оформлюється протоколом засідання комісії з перевірки знань з питань охорони праці. Термін зберігання протоколів перевірки знань з питань охорони праці не менше 5 років.

Особам, які під час перевірки знань з охорони праці виявили задовільні результати, видається посвідчення про перевірку знань з питань охорони праці. При цьому в протоколі та посвідченні у стислій формі зазначається перелік основних нормативно-правових актів з охорони праці та з безпечного виконання конкретних видів робіт, в обсязі яких працівник пройшов перевірку знань. При незадовільних результатах перевірки знань з питань охорони праці працівники протягом одного місяця повинні пройти повторне навчання і повторну перевірку знань. Не допускаються до роботи працівники, у тому числі посадові особи, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці.

Відповідальність за організацію і здійснення інструктажів, навчання та перевірки знань працівників з питань охорони праці покладається на голову Бродівської районної ради.

Працівники під час прийняття на роботу та періодично, повинні проходити інструктажі з питань охорони праці, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також з правил поведінки та дій при виникненні аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих. Бродівською районною радою організовуються заходи із пропаганди безпечних умов праці.

Навчання й інструктаж працівників Бродівської районної ради з охорони праці є складовою частиною системи управління охороною праці і проводиться з усіма працівниками в процесі їхньої трудової діяльності. За характером і часом проведення інструктажі з питань охорони праці поділяються на вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий.

Дотримання правил безпеки праці, забезпечення сприятливих умов у виконавчому комітеті Бродівській районній раді залежать від того, наскільки кожен працівник знає і виконує ці правила під час роботи. Тому всі працівники при прийомі на роботу і в процесі роботи проходять на підприємстві інструктаж з охорони праці, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, правил поведінки при виникненні аварій.

Первинний інструктаж проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівником:

- новоприйнятим (постійно чи тимчасово) до районної ради;
- який переводиться з одного структурного підрозділу районної ради до іншого;
- який виконуватиме нову для нього роботу;

Первинний інструктаж на робочому місці проводиться індивідуально або з групою осіб одного фаху за діючими у районній раді інструкціями з охорони праці відповідно до виконуваних робіт.

Повторний інструктаж проводиться на робочому місці індивідуально з окремим працівником або групою працівників, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу. Він проводиться в терміни, визначені нормативно правовими актами з охорони праці з урахуванням конкретних умов праці, але не рідше 1 раз на 6 місяців.

Позаплановий інструктаж проводиться з працівниками на робочому місці або в кабінеті охорони праці:

- при введенні в дію нових або переглянутих нормативно-правових актів з охорони праці, а також при внесенні змін та доповнень до них;
- при порушеннях працівниками вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до травм, аварій, пожеж тощо;

Позаплановий інструктаж може проводитись індивідуально з окремим працівником або з групою працівників одного фаху. Обсяг і зміст позапланового інструктажу визначаються в кожному окремому випадку залежно від причин і обставин, що спричинили потребу його проведення.

Цільовий інструктаж проводиться з працівниками:

- при ліквідації аварії або стихійного лиха;
- при проведенні робіт, на які відповідно до законодавства, оформляється розпорядження.

Цільовий інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або з групою працівників. Обсяг і зміст цільового інструктажу визначаються залежно від виду робіт, що виконуватимуться.

Для оцінювання рівня травматизму розрахуємо показники його частоти й тяжкості. Для визначення величини частоти травматизму використаємо формулу:

$$Пчт = 1000A/T, \quad (6.1)$$

де Пчт - показник частоти травматизму;

A - кількість випадків травматизму за звітний період;

T - середньоспискова чисельність працівників виконавчого комітету Бродівської міської ради.

Розрахуємо значення даного показника у 2016-2018 роках:

$$Пчт_{2016р.} = 1000 \times 0/9 = 0;$$

$$Пчт_{2017р.} = 1000 \times 0/9 = 0;$$

$$Пчт_{2018р.} = 1000 \times 0/9 = 0.$$

Показник тяжкості травматизму розрахуємо за формулою

$$Птт = Д/A, \quad (6.2)$$

де Птт - показник тяжкості травматизму;

Д - кількість днів непрацездатності.

Травматизм у 2016-2018 у виконавчому комітеті Бродівської районній раді був відсутній, тому розрахунок даного показника не здійснюємо.

Показник непрацездатності - це число людино—днів непрацездатності, що припадає на 1000 працівників:

$$Пнп = 1000Д/T, \quad (6.3)$$

Проведемо розрахунок показника непрацездатності за досліджуваний період:

$$\text{Пнп}_{2016\text{р.}} = 1000 \times 0/9 = 0;$$

$$\text{Пнп}_{2017\text{р.}} = 1000 \times 0/9 = 0;$$

$$\text{Пнп}_{2018\text{р.}} = 1000 \times 0/9 = 0.$$

Статистичні дані, що характеризують стан умов праці працівників виконавчого апарату Бродівської районної ради, наведено у таблиці 6.1.

Таблиця 6.1- Статистичні дані, що характеризують стан умов праці виконавчого апарату Бродівської районної ради

Показники	Рік		
	2016	2017	2018
1	2	3	4
1. Загальна кількість працюючих, люд.	10	9	9
2. Чисельність працюючих, зайнятих на роботах зі шкідливими умовами праці:			
2.1. За наявністю токсичних парів та газів	-	-	-
2.2. За наявністю пилу	-	-	-
2.3. За мікрокліматом (метеоумовами)	-	-	-
2.4. За шумом	-	-	-
2.5. За вібрацією	-	-	-
2.6. За освітленням	3	2	2
2.8. За електромагнітним випромінюванням	8	8	8
2.9. За ергономічними параметрами	5	4	4
2.10. За наявністю психофізіологічних факторів	9	9	9
3. Чисельність працюючих, зайнятих тяжкою фізичною роботою	-	-	-
4. Кількість постраждалих з втратою працездатності (один день і більше), в тому числі:			
4.1. Постраждалих зі смертельним наслідком	-	-	-
5. Число людино-днів непрацездатності з причин травматизму	-	-	-
6. Матеріальні наслідки нещасних випадків, грн., всього і в тому числі:			
6.1. Сплачено за лікарняними листками	-	-	-
6.2. Компенсації постраждалим	-	-	-
7. Коефіцієнт частоти травматизму	-	-	-

Продовження табл. 6.1

1	2	3	4
8. Коефіцієнт тяжкості травматизму	-		-
9. Коефіцієнт непрацездатності	-	-	-
10. Число людино-днів непрацездатності з причин захворюваності, в тому числі:			
10.1. Простудні захворювання	60	55	47
10.2. Професійні захворювання	12	8	7
11. Забезпеченість санітарно-побутовими приміщеннями, %	85	88	88
12. Витрати на пільги та компенсації у зв'язку зі шкідливими умовами праці, грн.	-	-	-
13. Витрати на заходи з охорони праці, грн.	720	510	559
14. Кількість звільнених через незадовільні умови праці	-	-	-

Дані табл. 6.1 говорять про те, що протягом досліджуваного періоду у виконавчому апараті досліджуваної ради випадків травматизму не траплялося.

Основними заходами щодо забезпечення пожежної безпеки у Бродівській районній раді, які здійснюються відповідно до закону України «Про пожежну безпеку, а також правил пожежної безпеки в Україні, є:

- визначення обов'язків посадових осіб щодо забезпечення пожежної безпеки; призначення відповідальних за пожежну безпеку окремих будівель, споруд, приміщень, діляниць тощо, технологічного та інженерного устаткування, а також за утримання і експлуатацію наявних технічних засобів протипожежного захисту;

- встановлення на кожній ділянці відповідного протипожежного режиму;

- розробка і затвердження загально об'єктової інструкції про заходи пожежної безпеки та відповідних інструкцій для всіх вибухопожежонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень, організація вивчення цих інструкцій працівниками;

- розробка планів (схем) евакуації людей на випадок пожежі;

- визначення категорій будівель та приміщень за вибухопожежною та пожежною небезпекою;
- організація проходження працівниками інструктажів, спеціального навчання та перевірки їхніх знань з питань пожежної безпеки.

Голова Бродівської районної ради призначає відповідальних за пожежну безпеку будівель, споруд, приміщень та експлуатацію технічних засобів протипожежного захисту. Обов'язки щодо забезпечення пожежної безпеки, утримання та експлуатації засобів протипожежного захисту мають бути відображені у відповідних посадових документах (функціональних обов'язках, інструкціях, положеннях тощо). Працівники мають бути ознайомлені з цими вимогами на інструктажах, під час проведення навчання (включаючи пожежно-технічний мінімум) тощо.

Інструкції та інші внутрішні документи районної ради з пожежної безпеки слід розробляти на основі діючих правил та інших державних нормативних актів з пожежної безпеки, виходячи зі специфіки пожежної небезпеки будівель, споруд, технологічних процесів, технологічного та виробничого обладнання. Сама процедура розробки їх затвердження в цілому співпадає із розробкою внутрішніх документів з охорони праці.

6.3 Рекомендації з поліпшення охорони праці й пожежної безпеки та їх соціально-економічна ефективність

З метою покращення умов праці працівників виконавчого апарату Бродівської районної ради доцільно внести наступні рекомендації.

Необхідно забезпечити відповідність організації робочого місця користувача ЕОМ ергономічним вимогам, характеру та особливостям трудової діяльності. При розміщенні робочих місць необхідно дотримуватись таких вимог:

- природне світло повинно падати збоку, переважно зліва;
- відстань від робочого місця до стін зі світловим прорізами повинна

складати не менше 1м;

- відстань між бічними поверхнями відеотерміналів має бути не меншою за 1,2м;

- відстань між тильною поверхнею одного відеотермінала та екрана іншого не повинна бути меншою 2,5м, а прохід між рядами робочих місць — не меншим одного метра.

Екран відеотермінала та клавіатура мають розташовуватися на оптимальній відстані від очей працівника, але не ближче 60 см, з урахуванням розміру алфавітно-цифрових знаків та символів. При потребі високої концентрації уваги під час виконання робіт з високим рівнем напруженості суміщені робочі місця з відеотерміналами та персональними ЕОМ необхідно відділяти одне від одного перегородками висотою 1,5-2 м.

Персонал виконавчого апарату Бродівської районної ради повинен дотримуватись необхідних перерв при роботі з ЕОМ. Режим праці та відпочинку працівників електронно-обчислювальної техніки визначається ДСанНіП 3.3.2-007-98. Через кожні 40-50 хв. роботи необхідно робити 3-5-хвилинні перерви для відпочинку. Режим праці та відпочинку працівників визначається державними санітарними правилами і нормами роботи з візуальними дисплейними терміналами ЕОМ — ДсанП і Н 3.3.2-007-98. При цьому враховуються насиченість і напруженість праці, вид і категорія трудової діяльності. У роботі виконавчого апарату міської ради доцільно застосовувати персональні комп'ютери, які відповідають сучасним вимогам до захисту від випромінювання; не концентрувати на робочому місці великої кількості радіоелектронних приладів.

Соціальна ефективність заходів – це збереження здоров'я і полегшення праці працівників ради. Окрім соціального, охорона праці має важливе економічне значення – це висока продуктивність праці, зниження витрат на оплату лікарняних.

Розрахуємо економічну ефективність пропонованих заходів за такими показниками:

1. Умовне вивільнення чисельності працівників у результаті впровадження заходів з охорони праці

$$\text{УВП}_\text{ч} = [(\text{ВРЧ}_\text{б} - \text{ВРЧ}_\text{п}) / (\Phi - \text{ВРЧ}_\text{п})] \cdot \text{Ч}, \text{ люд.}, \quad (6.4)$$

де $\text{ВРЧ}_\text{б}$ – втрати робочого часу через травматизм і захворюваність до впровадження заходів (базовий рік) на одного працюючого, люд.–дн.;

$\text{ВРЧ}_\text{п}$ – втрати робочого часу через травматизм і захворюваність після впровадження заходів на одного працюючого, люд.–дн.;

Φ – річний фонд робочого часу одного працюючого (базовий), люд.–дн.;

Ч – середньорічна розрахункова чисельність працюючих, люд.

$$\text{УВП}_\text{ч} = [(6,0 - 4,5) / (260 - 4,5)] \cdot 9 = 1,5 \text{ чол.}$$

2. Можливе зростання продуктивності праці при постійній чисельності працюючих розраховуємо за формулою

$$\text{П} = 100 \cdot \text{УВП}_\text{ч} / (\text{Ч} - \text{УВП}_\text{ч}), \%. \quad (6.5)$$

$$\text{П} = 100 \cdot 1,5 / (9 - 1,5) = 2,0\%.$$

3. Економію фонду заробітної плати визначимо за формулою

$$\text{Езп} = \text{УВП}_\text{ч} \cdot \text{З}_\text{с} \cdot (1 + \text{П}_\text{сс} / 100), \text{ грн.}, \quad (6.6)$$

де $\text{З}_\text{с}$ – середньорічна заробітна плата одного працівника, грн.;

$\text{П}_\text{сс}$ – відсоток відрахувань на соціальне страхування.

$$\text{Езп} = 1,5 \cdot 6830 \cdot 12 (1 + 22 / 100) = 8349,1 \text{ грн.}$$

4. Економію коштів фонду соціального страхування на виплату за лікарняними листками непрацездатності визначають за формулою

$$E_{cc} = (B_6 / П_6) \cdot [(ВРЧ_6 - ВРЧ_{П}) \cdot I_3 \cdot K \cdot Ч], \text{ грн.}, \quad (6.7)$$

де B_6 – сума витрат на оплату лікарняних листків за базовий рік, грн.;

$П_6$ – втрати робочого часу через травматизм, захворюваності в базовому році, люд.-дн.;

I_3 – індекс зростання середньорічної заробітної плати робітників за планом;

K – частка виробничої захворюваності в її загальній величині (приймаємо 0,7).

Розрахуємо економію коштів фонду соціального страхування:

$$E_{cc} = (15218/54) \cdot [(6,0 - 4,5) \cdot 1,1 \cdot 0,7 \cdot 9] = 2929,5 \text{ грн.}$$

Отже, економія коштів фонду соціального страхування становитиме 2929,5 грн.

6.4 Застосування алгоритму класифікації надзвичайних ситуацій та порядку реагування на них суб'єктами господарювання

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 р. №223 «Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня» органи управління та сили цивільного захисту переводяться з режиму повсякденного функціонування в режим підвищеної готовності та режим надзвичайної ситуації у разі переведення єдиної державної системи цивільного захисту у відповідні режими функціонування.

Переведення єдиної державної системи цивільного захисту або її окремих територіальних підсистем в режим підвищеної готовності та надзвичайної ситуації здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації.

Дії органів управління та сил цивільного захисту в режимі підвищеної готовності наступні. Оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби органів управління функціональних і територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту у разі отримання інформації про загрозу виникнення надзвичайної ситуації:

- негайно здійснюють оповіщення органів управління та сил відповідних підсистем про загрозу виникнення надзвичайної ситуації;
- посилюють спостереження та контроль за обстановкою на території (об'єкті), де існує загроза виникнення надзвичайної ситуації.

Керівники координаційних органів невідкладно організовують проведення позачергових засідань відповідних комісій з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Керівники органів управління та сил цивільного захисту:

- приводять у готовність до дій за призначенням та уточнюють завдання підпорядкованим органам управління та силам цивільного захисту;
- формують та організовують роботу оперативних груп;
- приймають рішення щодо розгортання пересувних пунктів управління та приведення в готовність системи зв'язку, оповіщення і обміну інформацією;
- коригують плани реагування на надзвичайні ситуації, здійснюють заходи із запобігання їх виникненню;
- уточнюють поставлені завдання

Керівники територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту:

- організовують інформування населення про дії в можливій зоні надзвичайної ситуації;
- здійснюють заходи із захисту населення і територій від можливих надзвичайних ситуацій;
- організовують і здійснюють заходи щодо приведення в готовність захисних споруд цивільного захисту, споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів.

Керівниками установ та закладів охорони здоров'я системи екстреної медичної допомоги, їх структурних підрозділів здійснюються заходи щодо приведення в готовність сил і засобів до надання екстреної медичної допомоги під час виникнення надзвичайної ситуації та ліквідації її наслідків.

Оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби органів управління функціональних і територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту у разі отримання інформації про виникнення надзвичайної ситуації:

- інформують органи управління та сили цивільного захисту про виникнення надзвичайної ситуації;
- залучають чергові сили і засоби та у разі потреби приводять в готовність додаткові сили цивільного захисту;
- здійснюють постійний моніторинг обстановки у зоні надзвичайної ситуації і прилеглої до неї території (об'єктів).

Кабінетом Міністрів України утворюється спеціальна Урядова комісія з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Для безпосереднього управління під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації Кабінет Міністрів України призначає керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, який здійснює повноваження відповідно до статті 75 Кодексу цивільного захисту України. Керівники координаційних органів здійснюють заходи, визначені положеннями про відповідні комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Керівники органів управління та сил цивільного захисту:

- організовують оповіщення органів управління та сил цивільного захисту, суб'єктів господарювання, а також населення про виникнення надзвичайної ситуації та дії в умовах такої ситуації;
- направляють до зони надзвичайної ситуації мобільні оперативні групи;
- залучають підпорядковані сили цивільного захисту для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в зоні надзвичайної ситуації відповідно до планів реагування на надзвичайні ситуації;
- організовують виконання заходів з першочергового життєзабезпечення постраждалих або їх евакуацію в місця постійного чи тимчасового проживання;
- вживають заходів з медичного захисту населення та ліквідації медико-санітарних наслідків надзвичайної ситуації;

- організовують здійснення заходів, визначених відповідними планами реагування на надзвичайні ситуації, та інших заходів з локалізації та ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;

- організовують виконання завдань, визначених додатком 1;

- виконують комплекс заходів режиму підвищеної готовності, якщо вони не були виконані попередньо.

Органи управління та сили цивільного захисту у разі виникнення надзвичайних ситуацій на ядерних установках, об'єктах поводження з радіоактивними відходами, інших джерелах іонізуючого випромінювання та під час перевезення радіоактивних матеріалів діють з урахуванням вимог законодавства з питань ядерної та радіаційної безпеки і фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання.

Управління під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації здійснюється наступним чином. До прибуття керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації його обов'язки виконує керівник підрозділу (служби, формування) сил цивільного захисту, який прибув до зони надзвичайної ситуації першим, у разі виникнення надзвичайної ситуації на потенційно небезпечному об'єкті або об'єкті підвищеної небезпеки - диспетчер об'єкта або особа старшого інженерно-технічного персоналу, яка перебуває на зміні. На час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації у підпорядкування керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації переходять усі аварійно-рятувальні служби, що залучаються до ліквідації таких наслідків.

Для безпосередньої організації і координації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, оцінки характеру і наслідків надзвичайної ситуації, підготовки пропозицій для прийняття рішення щодо її локалізації або ліквідації, управління силами цивільного захисту керівником робіт з ліквідації наслідків надзвичайної

ситуації утворюється штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації (далі - штаб) та призначається його начальник.

До складу штабу входять представники ДСНС, керівники аварійно-рятувальних служб, що беруть участь у ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, а також представники або експерти відповідних центральних органів виконавчої влади, місцевих держадміністрацій, органів місцевого самоврядування, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками).

Порядок діяльності, завдання та функції штабу визначено Положенням про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та видами оперативної-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Для управління в режимі повсякденного функціонування суб'єктами забезпечення цивільного захисту, координації дій органів управління та сил цивільного захисту, здійснення цілодобового чергування та забезпечення функціонування системи збирання, обробки, узагальнення та аналізу інформації про обстановку в районах надзвичайної ситуації у системі ДСНС функціонує державний та регіональні центри управління в надзвичайних ситуаціях.

У разі виникнення надзвичайної ситуації відповідні центри управління в надзвичайних ситуаціях безпосередньо взаємодіють із штабом у разі його утворення і забезпечують його роботу. Порядок діяльності центрів управління в надзвичайних ситуаціях визначається МВС.

Для управління єдиною державною системою цивільного захисту використовується телекомунікаційна мережа загального користування, телекомунікаційна мережа спеціального призначення та державна система урядового зв'язку. До робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації залучаються сили цивільного захисту єдиної державної системи цивільного захисту та її функціональні і територіальні підсистеми.

Сили цивільного захисту залучаються для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації і проведення аварійно-рятувальних та інших

невідкладних робіт відповідно до планів реагування на надзвичайні ситуації та планів локалізації і ліквідації наслідків аварії.

Рішення про залучення сил цивільного захисту приймають органи управління, яким підпорядковані такі сили, на підставі звернень органів державної влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, на території яких виникла надзвичайна ситуація, або керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Основну частину робіт, пов'язаних з реагуванням на надзвичайну ситуацію або усуненням загрози її виникнення, виконують сили цивільного захисту підприємства, установи чи організації, де виникла така ситуація, з наданням їм необхідної допомоги силами цивільного захисту адміністративно-територіальної одиниці, на території якої розташоване таке підприємство, установа чи організація, а також відповідними формуваннями оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, МОЗ.

Додаткові сили цивільного захисту залучаються до ліквідації наслідків надзвичайної ситуації за рішенням керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. До заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що виконуються в єдиній державній системі цивільного захисту, згідно з відповідними планами взаємодії можуть залучатися підрозділи Збройних Сил, інші військові формування та правоохоронні органи спеціального призначення відповідно до законодавства.

З метою оперативного вжиття заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт силами цивільного захисту утворюється угруповання сил цивільного захисту, залучення яких здійснюється поешелонно. До складу сил першого ешелону відносяться сили цивільного захисту, які перебувають на цілодобовому чергуванні, із строком готовності до 40 хвилин, у зоні відповідальності яких виникла надзвичайна ситуація. До складу сил другого ешелону відносяться сили цивільного захисту, строк готовності до дій за призначенням яких перевищує 2 години.

Нарощування угруповання сил і засобів цивільного захисту в зоні надзвичайної ситуації здійснюється керівником робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації через штаб. У разі виникнення надзвичайної ситуації на території об'єкта, який підлягає постійному та обов'язковому аварійно-рятувальному обслуговуванню, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт першочергово здійснюють аварійно-рятувальні служби, що обслуговують зазначений об'єкт (територію).

Проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт здійснюється відповідно до статті 79 Кодексу цивільного захисту України.

РОЗДІЛ 7

ЕКОЛОГІЯ

7.1 Склад органів управління природокористуванням та їх основні функції

Відповідно до ст. 16 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" державне управління природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища здійснюють Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві ради та виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, державні органи по охороні навколишнього природного середовища і використанню природних ресурсів та інші державні органи відповідно до законодавства України.

Державними органами управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим - орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та інші державні органи, до компетенції яких законами України віднесено здійснення зазначених функцій.

Розрізняють органи загальної, спеціальної, міжвідомчої і галузевої (відомчої) компетенції; органи загального (комплексного) державного управління, функціональні органи, координаційні спеціально уповноважені органи управління. Існує також поділ на органи загальної та спеціальної компетенції. Органи загальної компетенції здійснюють управління природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища

разом з іншими функціями і видами діяльності. Для органів спеціальної компетенції управління в екологічній сфері є основним напрямом їх діяльності.

До державних органів загальної компетенції належать Кабінет Міністрів України, Рада міністрів АРК, органи місцевого самоврядування, державні адміністрації регіонів.

Компетенція Кабінету Міністрів України відповідно до Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища": здійснює реалізацію визначеної Верховною Радою України екологічної політики; забезпечує розробку державних цільових, міждержавних екологічних програм; координує діяльність центральних органів виконавчої влади, інших установ та організацій України у питаннях охорони навколишнього природного середовища; встановлює порядок утворення і використання Державного фонду охорони навколишнього природного середовища у складі Державного бюджету України та затверджує перелік природоохоронних заходів; встановлює розробки та затвердження екологічних нормативів, лімітів використання природних ресурсів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, розміщення відходів; приймає рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення; організує екологічне виховання та екологічну освіту громадян; керує зовнішніми зв'язками України в галузі охорони навколишнього природного середовища. Кабінет Міністрів України може здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Органи місцевого самоврядування здійснюють управління природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища у відповідному регіоні, керуючись законами "Про місцеве самоврядування в Україні" та "Про охорону навколишнього природного середовища". Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад у галузі охорони навколишнього природного середовища в межах своєї компетенції: здійснюють реалізацію рішень відповідних рад; координують діяльність підприємств, установ та організацій, розташованих на території відповідно села, селища, міста,

незалежно від форм власності та підпорядкування; організують розробку місцевих екологічних програм; затверджують за поданням обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а на території Автономної Республіки Крим - органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища для підприємств, установ та організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком ресурсів загальнодержавного значення, ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення або навколишнього природного середовища за межами відповідно села, селища, міста, та ліміти на утворення і розміщення відходів; організують збір, переробку, утилізацію і захоронення відходів на своїй території; формують і використовують місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища у складі місцевих бюджетів; погоджують поточні та перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів; забезпечують систематичне та оперативне інформування населення, підприємств, установ, організацій та громадян про стан навколишнього природного середовища, захворюваності населення; організують екологічну освіту та екологічне виховання громадян; приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інші повноваження відповідно до законів України.

Державні адміністрації регіонів здійснюють свою діяльність відповідно до Закону України "Про місцеві державні адміністрації". Згідно зі ст. 20-4 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" до компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища належить: забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання

територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на відповідній території; участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища; участь у розробленні стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів; проведення державної екологічної експертизи; затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території) та лімітів на утворення і розміщення відходів; видача дозволів на захоронення (складування) відходів (крім небезпечних), викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства; вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

До державних органів управління спеціальної компетенції належать:

- Міністерство енергетики та захисту довкілля України;
- Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру;
- Державне агентство водних ресурсів України;
- Державне агентство лісових ресурсів України;
- Державне агентство рибного господарства України;
- Державна екологічна інспекція України;
- Державна служба геології та надр України;
- Державне агентство екологічних інвестицій України, яке на даний час знаходиться у стані ліквідації.

Кожен з цих державних органів управління спеціальної компетенції виконує покладені на нього функції.

Міністерство енергетики та захисту довкілля України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні і забезпеченні реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної та у межах своєї компетенції біологічної, генетичної та радіаційної безпеки, поводження з відходами, пестицидами і агрохімікатами, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів (надр, поверхневих та підземних вод, внутрішніх морських вод і територіального моря, атмосферного повітря, лісів, тваринного (у тому числі водних живих ресурсів, мисливських та не-мисливських видів тварин) і рослинного світу та природних ресурсів територіальних вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України, відтворення та охорони земель, збереження, відтворення і невиснажливого використання біо- та ландшафтного різноманіття, формування, збереження і використання екологічної мережі, організації, охорони та використання природно-заповідного фонду, збереження озонового шару, регулювання негативного антропогенного впливу на зміну клімату та адаптації до його змін і виконання у межах компетенції вимог Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу до неї, розвитку водного господарства і меліорації земель, геологічного вивчення та раціонального використання надр, а також у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання, відтворення та охорону природних ресурсів.

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері земельних відносин та топографо-геодезичної і картографічної діяльності.

Забезпечення реалізації державної політики у сфері розвитку водного господарства і меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів покладено на Державне агентство водних ресурсів України.

Державне агентство лісових ресурсів України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісового та мисливського господарства.

Держекоінспекція України входить до системи органів виконавчої влади та утворюється для забезпечення реалізації державної політики із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

Державна служба геології та надр України є центральним органом виконавчої влади, її діяльність забезпечує реалізацію державної політики у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр [41].

Державне агентство екологічних інвестицій України на даний час знаходиться у стані ліквідації.

7.2 Система управління природокористуванням у регіоні

Головними завданнями управління природокористування в регіоні є:

- збереження і зміцнення природно-екологічного потенціалу території;
- забезпечення раціонального і комплексного використання природних і рекреаційних ресурсів;
- зменшення негативного впливу виробничої діяльності та комунального господарства на навколишнє середовище; відтворення рослинного і тваринного світу;
- створення сприятливих умов життя, праці та відпочинку населення.

Виконання вищеназваних завдань у регіонах здійснюється місцевою державною адміністрацією, яка відповідно до законів держави здійснює наступні повноваження в галузі використання природних ресурсів і охорони довкілля:

- розробляє і забезпечує виконання затверджених у встановленому законом порядку програм раціонального використання земель, лісів, підвищення родючості ґрунтів, що знаходяться у державній власності;

- складає, подає на затвердження відповідної ради і забезпечує виконання регіональних екологічних програм; вносить до відповідних органів пропозиції щодо державних екологічних програм;

- вживає заходів до відтворення шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону довкілля підприємствами, установами, організаціями і громадянами;

- вносить пропозиції відповідним органам місцевого самоврядування щодо організації територій та об'єктів природо заповідного фонду місцевого значення;

- інформує населення про екологічно небезпечні аварії та ситуації, стан довкілля, а також про заходи, що вживаються для його поліпшення; організує роботу по ліквідації наслідків екологічних аварій, залучає до цих робіт підприємства, установи, організації незалежно від форм власності громадян;

- вносить пропозиції в установленому законом порядку про зупинення діяльності підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності у разі порушення ними законодавства про охорону довкілля і санітарних правил;

- розробляє і забезпечує дотримання правил користування водозабірними спорудами, обмежує або забороняє використання підприємствами питної води у промислових цілях.

Необхідність обліку природоохоронного фактору при проведенні економічної оцінки ТКПР обумовлюється тим, що рішення екологічних проблем в регіоні пов'язано зі збільшенням основних і обігових фондів, а також поточних витрат природоохоронного значення.

Реалізація завдань управління природокористуванням у регіонах потребує застосування відповідних форм і методів. Основними формами управління природними ресурсами є екологічна стандартизація, нормування, дозволи на використання та еколого-економічний контроль. Необхідність останнього викликана наявністю протиріч у функціонуванні природних та економічних систем та протистоянням принципів економічного зростання та рівноваги природного середовища. З цих протиріч витікає важлива проблема управління

соціально-економічним розвитком регіонів, яка має вирішуватися за допомогою правових, адміністративних та економічних методів.

Правові методи визначаються природоохоронним законодавством, Земельним, Водним, Лісовим кодексами та кодексом “Про надра”.

Адміністративні методи застосовуються Кабінетом Міністрів, Міністерством охорони навколишнього природного середовища та його управліннями при обласних державних адміністраціях, а також місцевими державними адміністраціями у відповідності з наділеними повноваженнями.

Економічні методи управління природними ресурсами спираються переважно на програмування та планування; застосовуються при розробці та реалізації інвестиційних проектів і програм. Вони мають забезпечити поєднання економічних та екологічних інтересів у процесі розвитку виробництва і спиратися на одночасне дослідження у межах однієї структури як економічних цілей і результатів, так і факторів довкілля.

Таким чином, прийняття управлінських рішень відбувається на основі аналізу комплексу можливих економічних результатів екологічних наслідків, що розглядаються на тривалому проміжку часу і виходять за межі території, на якій здійснюється програма чи проект. Після оцінки запропонованих у складі регіональної програми альтернативних проектів, обирається оптимальний.

ВИСНОВКИ

Управління регіональним розвитком є важливою складовою діяльності органів місцевого самоврядування і передбачає необхідність формування нового мислення управлінців на розвиток регіонів. Децентралізація при цьому забезпечує ряд переваг, зокрема, у сфері більш ефективного залучення та використання ресурсів. Стратегія соціально-економічного розвитку регіону ставить за мету підвищення якості життя населення на основі зростання ефективності економіки і активізації інноваційних й інвестиційних процесів.

Наша країна потребує розробки та впровадження ефективних механізмів управління регіональним розвитком, націлених на пошук шляхів зростання потенціалу територій та подолання негативних наслідків їх нерівномірного розвитку. Україні при цьому доцільно вивчити та скористатися цінним зарубіжним досвідом реалізації політики регіонального розвитку.

Місто Броди є районним центром Львівської області. Впродовж 2016-2018 років кількість проведених засідань виконкому Бродівської міської ради зменшувалась – з 23 до 20. Кількість прийнятих виконкомом рішень також спадала – з 445 рішень у 2016 році до 352 рішень у 2018 році. В основному ці рішення стосувалися питань торгівлі, житлово-комунального господарства, будівництва, визнання права майнової власності, торгівлі.

З метою вирішення нагальних проблем, що торкаються мешканців міста, був організований моніторинг звернень громадян, а також причин, що їх породжують. Кількість розглянутих письмових звернень громадян протягом досліджуваного періоду поступово спадала – з 1032 одиниць у 2016 році до 645 одиниць у 2018 році, тобто загалом в 1,6 рази, що говорить про значне зменшення активності звернень громадян до виконавчого комітету міської ради. Динаміка загальної кількості звернень громадян до Бродівської міської ради з різних питань у 2016-2018 роках показує, що найбільше питань, що їх торкалися у своїх письмових та усних зверненнях громадяни, становили

питання формування земельних відносин, а також виділення земельних ділянок для учасників АТО.

Кількість цих звернень протягом останніх минулих років неухильно зменшувалася. Так, якщо у 2016 році вона становила 499, то у 2017 році – скоротилася на 117 одиниць, а у 2018 році порівняно з попереднім вона впала ще на 57 одиниць і становила 325 одиниць. Аналогічна тенденція до зменшення кількості звернень громадян до Бродівської міської ради спостерігалася і відносно звернень з питань житлово-комунального, дорожнього господарств – а саме ремонту будинків, доріг.

У м. Броди регулярно здійснювалася робота з метою упорядкування діловодної служби. Було запроваджено єдину систему документування, націлену на зростання якості підготовки, оформлення нормативно-розпорядчих документів, а також зберігання документів, що стосуються роботи ради. За досліджуваний період році виконкомом було впроваджено наступні нововведення: систему місцевих е-петицій, до надходять до ради; систему «Відкритий бюджет», система електронних торгів «Прозорро»; проведено оновлення веб-сайту міста і соціальної мережі Фейсбук.

За 2017 рік надходження до загального фонду міського бюджету становили 35240,9 тис. грн. Перевиконання плану складало у цьому році суму 3765,1 тис. грн. У 2018 році надходження до загального фонду міського бюджету дорівнювали вже 40476,0 тис. грн., а процент виконання уточненого плану складав складав 100,9%.

Одним із напрямів роботи виконавчого комітету міської ради Бродів у 2016-2018 роках була організація міжнародної співпраці, завдяки чому громада отримує можливість ознайомлюватися з позитивним досвідом, набути іншими країнами. Броди уклали угоди про співпрацю з багатьма польськими та німецькими містами.

У 2018 році найбільша частка коштів при проведенні фінансування комунальних підприємств міста Броди була спрямована КП «Бродитеплосервіс» - 43,6%. Частка КП «Броди» становила у загальному обсязі

виділених коштів на дані цілі 24,7%, КП ВОКТЦ «Бродівський замок» - 10,1%, а для інших комунальних підприємств вона була ще меншою і коливалась у межах від 6,5% (КП «Стадіон «Ювілейний») до 7,6% (КП «Бродиводоканал» та КП «Бродитеплоенерго»).

Для того, щоб Бродівська міська рада могла ефективно виконувати свої функції і завдання щодо забезпечення розвитку м. Броди, пропонуємо здійснити опитування працівників досліджуваної ради, використавши для цього метод анкетування. Проведене дослідження засвідчило, що найбільш важливим проблемами своєї роботи працівники Бродівської міської ради вважають: недосконалість законодавства; часте внесення змін до законодавства, низький рівень оплати праці, застарілість або недостача оснащення робочого місця комп'ютерною технікою, високий рівень психологічного навантаження. Серед першочергових заходів, які сприятимуть покращенню роботи міської ради, респонденти відмічають у першу чергу зростання фінансових надходжень міста та удосконалення законодавства.

З метою покращення рівня задоволення потреб жителів міста Броди у послугах, що надаються міською радою та ЦНАПом, пропонуємо впровадити надання даних послуг громадянам з обмеженими фізичними можливостями на дому, яким важко самотійно пересуватися і самим відвідувати виконавчі органи ради.

Задля забезпечення процесів фізичного розвитку молодого покоління міста Броди вносимо пропозиції щодо облаштування місця відпочинку для дітей та молоді, який планується створити недалеко від Бродівського замку, у центрі міста. Загальні витрати, які планується здійснити на реалізацію даного заходу, складатимуть 519,5 тисяч гривень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В.М.Вакуленка, М. К. Орлатого. - К. : НАДУ, 2014. - 512 с.
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
3. Семенов В.Ф. Управління регіональним розвитком туризму/В.Ф. Семенов, В.Г. Герасименко, Г.П. Горбань, Л.М. Богадьорова. - Режим доступу:
http://tourlib.net/books_ukr/semenov11.htm
4. Приходченко Т.А. Теорії та концепції регіонального розвитку// Ефективна економіка № 9, 2016 <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5149>
5. Мазур А. Б. Управління економічним розвитком регіонів України / А. Б. Мазур // Соціальна економіка. - 2016. - № 2. - С. 103-108. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2016_2_17
6. Лелеченко А. П. Місьцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук. - К. : — 2017. — 110 с.
7. Мінченко Р.М. Проблеми децентралізації державної влади і їх взаємодія з місцевим самоврядуванням в Україні / Р.М. Мінченко // Держава і право. – Випуск 39. - С. 229-307.
8. Василенко Л. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування/ Леся Василенко, Мирослав Добровінський // Підприємництво, господарство і право. - №3. – 2017. – С. 123-126.
9. Белей Л. Децентралізація будить у звичайних громадян відповідальність за свою малу батьківщину / Л. Белей // Український тиждень. - 2014. - № 17-18. - С. 38-39.
10. Бурик З.М. Особливості розробки і реалізації стратегії та програм розвитку регіону / З.М. Бурик // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Управління». Випуск 2.- 2014. – С. 52-61.

11. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості. Збірник матеріалів «круглого столу» / за ред. С. О. Білої. - К. : НІСД, 2011. – 88 с.
12. Небава М. І., Ткачук Л. М. Управління регіональним розвитком: Електронний навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://web.posibnyku.vntu.edu.ua/fmib/25nebava_upravlinnya_regionalnym_rozvytkom/index.html
13. Регіональна економіка: Підручник для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗ. Затверджено МОН / Качан Є.П. — К., 2011. — 670 с.
14. Кобилін П.О. Семінар з проблем регіонального розвитку: навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» за спеціальністю «Економічна та соціальна географія». - Харків, 2016 - 73 с.
15. Світовий досвід формування та реалізації державної регіональної політики. - Режим доступу : <http://ved.odessa.gov.ua/transkordonne-spivrobotnitstvo/stati-transgranichnoe-sotrudnichestvo/svtovij-dosvd-fbrmuvannya-ta-realzac-derzhavno-regonalno-poltiki>
16. Качний О. С. Зарубіжний досвід формування механізмів державного управління соціально-економічним розвитком регіонів // Публічне управління та митне адміністрування. - 2017.- №2 (17).- С. 170-174.
17. Давимука С. А. Тенденції розвитку нової регіональної політики країн-членів Європейського Союзу / С. А. Давимука, В. С. Куйбіда, Л. І. Федулова // Регіональна економіка. - 2019. - № 1. - С. 76 - 85.
18. Іжа М. Трансформація регіональної політики ЄС: висновки для України / М.Іжа // Теоретичні та прикладні питання державотворення. - 2013. - Вип. 12. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2013_12_3.
19. Нова регіональна політика для нової України : аналіт. доп. / за заг. ред. Я. А. Жаліла. - Київ : Ін-т сусп.-екон. дослідж., 2017. - 76 с.
20. Архипенко І. Зарубіжний досвід формування й реалізації регіональної економічної політики // Державне управління та місцеве самоврядування. Вип. 2 (41). - С. 32-42.

21. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996. - №30, ст. 141). - Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
22. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» - Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
23. Машлій Г. Б., Корчак С. М. Проблеми та напрями вдосконалення управління органами місцевого самоврядування розвитком регіонів // Матеріали міжнародної наукової інтернет-конференції економічного спрямування «Світ економічної науки. Випуск 18» (28.11.2019). – Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/3281/>.
24. Гордей О.Д. Вплив економічного розвитку на фінансове забезпечення рівня життя населення / О.Д. Гордей. - [Електронний ресурс]/ Режим доступу:
25. Гришова І.Ю. Удосконалення механізму формування фінансових потоків АПК / І.Ю. Гришова, О.М. Галицький// Облік і фінанси АПК. - 2011. - №3. - С. 139-143.
26. Козій І.С. Місце і значення фінансового забезпечення в структурі фінансового механізму / І.С. Козій // Науковий вісник НЛТУ України. - 2008. - вип. 18.9. - С. 223-229.
27. Кравченко С.О. Сутність фінансового забезпечення державної регіональної політики / С.О. Кравченко, С.С. Марковський [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Kravchenko.pdf>
28. Міщук О.В. Фінансове забезпечення економічного зростання: теоретичний аспект / О.В. Міщук // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. - 2011. - №2. - С. 9-12.
29. Керецман В. Ю. Державне регулювання розвитку регіонів в Україні: теорія і практика : авторе. дис. ... д-ра наук держ. упр. : спец. 25.00.02 “Механізми державного управління” / Керецман В. Ю. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : referatu.com.ua/referats/7569/159577/?page=1
30. Романюк С. А. Розвиток регіонів у відкритій економіці: теорія, політика, практика : монографія / С. А. Романюк. – К. : НАДУ, 2013. – 408 с.

31. Дацишин М. Інституційне забезпечення регіональної політики та практика взаємодії органів влади в Україні / М. Дацишин, В. Керецман. – К. : К.І.С., 2007. – 102 с.
32. Машлій Г. Стан та проблеми активізації інвестиційних процесів у Тернопільській області [Електронний ресурс] / Галина Машлій // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2017. — Вип. 2 (17). — С. 84-93. — Режим доступу до журналу:
<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17mhbuto.pdf>
33. Машлій Г. Регіональний аспект процесів інвестування в Україні: стан та проблеми вдосконалення управління [Електронний ресурс] / Галина Машлій // Соціально-економічні проблеми і держава. - 2018. - Вип. 1 (18). - С. 102-111. — Режим доступу до журн.:
<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18mhbpvu.pdf>.
34. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / за ред. З. С. Варналія. – К. : [б.в.], 2007. – 768 с.
16. Держава та регіони: від патерналізму до партнерства : аналіт. доп. / С. О. Біла, О. В. Шевченко, В. І. Жук та ін. ; за ред. С. О. Білої. – К. : НІСД, 2010. – 64с.
35. Основи регіонального управління в Україні : підручник / авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін. ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 703 с.
36. Дегтярьова І. О. Синергетичне бачення конкурентоспроможності регіону / І. О. Дегтярьова // Демократичне врядування: наука, освіта, практика : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 29 трав. 2009 р. : у 4 т. / за заг. ред. В. П. Приходька, С. В. Загороднюка. – К. : НАДУ, 2009. – Т. 1. – С. 217–219.
37. Соціальна інфраструктура регіону : навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2010. – 257 с.
38. Левін П. Б. Економічний механізм соціальної інфраструктури: стан і перспективи розвитку : монографія / П. Б. Левін ; Ін-т демографії та соціал.

дослідж. НАН України. – К. : [б. в.], 2008. – 313 с.

38. Колот А. М. Соціальна політика в умовах глобалізації та лібералізації економічних відносин: здобутки, втрати, тенденції / А. М. Колот // Демографія та соціальна економіка. – 2008. – № 1(9). – С. 23–41.

39. Слава С. Інституційне забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку територій: зарубіжний та український досвід / С. Слава, П. Сегварі, Р. Моркунайте ; Проект партнерства Канада – Україна “Регіон. врядування та розвиток”. – К. : К.І.С., 2008. – 108 с.

40. Васильєва О. І. Регіональне управління в умовах реформування владних відносин : монографія / О. І. Васильєва. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 436 с.

41. Визгалов Д. Брендинг города / Д. Визгалов. – М. : Фонд “Ин-т экономики города”, 2011. – 156 с.

42. Динни Кейт. Брендинг территорий / Динни Кейт // Лучшие мировые практики : пер. с англ. В. Сечной. – М. : Изд-во Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 336 с.

43. Машлій Г.Б Інноваційний шлях розвитку як передумова економічного зростання /Г.Б. Машлій // Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції: Фінансова система України в умовах економічної та фінансової глобалізації світу. – Том 1. – Київ, 15 грудня 2017 року / За редакцією професора В. М. Фурмана. Київський інститут банківської справи, 2017. - с. 75-77. - Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/25771>

44. Інструменти регіонального розвитку в Україні : навч. посіб. / О.В.Берданова, Н. М. Гринчук та ін. ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, О. В. Берданової. – К. : НАДУ, 2013. – 286 с.

45. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: Виклики та пріоритети України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. редактор В. С. Кравців. – Львів, 2018. – 157 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

46. Машлій Г.Б., Кульчинська З.О. Менеджмент у публічному управлінні // Двадцять п'яті економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-

практичної інтернет-конференції. - Львів, 2018.- с. 26-28. - Режим доступу:
<http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/25699>

47. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. – 776 с.

48. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контексти: у 2 ч. / Міжнар. рада з науки (ICSU) [та ін.]; наук. кер. М.З.Згуровський. – К.: НТУУ «КПІ», 2009. - Ч. 2.

49. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку / Герман Дейлі; пер. з англ.; Ін-т сталого розвитку. – К.: Інтелсфера, 2002. – 312 с.

50. Жук П. В. Економічні підйоми у забезпеченні сталого розвитку гірських територій України П. В. Жук // Економіст. – 2011. – № 5. – С. 37–40.

51. Згуровский М. З. Глобальное моделирование процессов устойчивого развития в контексте качества и безопасности жизни людей (2005–2007/2008 годы) / М. З. Згуровский, А. Д. Гвишиани. – К. : Политехника, 2008. – 331 с. 726

52. Карпатський регіон: актуальні проблеми та перспективи розвитку: у 8 томах / наук. ред. В. С. Кравців; НАН України, Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2013. Том 1. Екологічна безпека та природно-ресурсний потенціал / відп. ред. В. С. Кравців. – 2013. – 336 с.

53. Концепція переходу України до сталого розвитку // Вісник НАН України. – 2007. – № 2. – С. 15–44.

54. Кравців В. С. Актуальные вопросы формирования политики устойчивого развития горных территорий в Украине / В. С. Кравців // Экономическое возрождение России. – 2010. – № 1(23). – С. 118–125.

55. Кравців В. С. Гірська політика: міжнародні акти та світовий досвід / В. С. Кравців, Ю. І. Стадницький. – Львів: ІРД НАН України, 2005. – 50 с.

56. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо стимулювання міжрегіональної співпраці, кооперації та інтеграції» № 896-р від 21 вересня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

57. Програма дій «Порядок денний на XXI століття»: ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Саміт «Планета Земля», 1992 р.): пер. з англ. – 2-ге вид. – К.: Інтелсфера, 2000. – 360с.
58. Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
59. Стадник А. П. Формування критеріїв та показників для екологоекономічного оцінювання сільськогосподарського землекористування / А. П. Стадник, В. В. Лукіша // Агроекологічний журнал. – 2001. – № 3. – С. 5–12.
60. Сталий розвиток гірських регіонів і досвід карпатських гір. Рекомендація 296 (2010) Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи // Новини Закарпаття. – 2010. – № 126 (3695).
61. Наукові засади сталого розвитку землекористування: індикація соціального стану та індикаційна модель / А. Г. Тихонов, Н. В. Гребенюк, О. В. Землев, В. П. Феденко // Землевпорядкування. – 2003. – № 2. – С. 8–18.
62. Ганущак Ю. І. Територіальна організація влади: напрямки змін / Ю. І. Ганущак; за заг. ред. д.держ.упр., проф. Куйбіди В. С. – Л. : Астролябія, 2013. – 166 с.
63. Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rv.gov.ua/sitenew/data/upload/files/1/proj.doc.
64. Куценко В. І. Сталий розвиток: стратегія і тактика формування через призму соціогуманітарної сфери / В. І. Куценко; за наук. ред. д.г.-м.н., проф. С. О. Лизуна; Державна установа «Інститут техніки природокористування та сталого розвитку національної академії наук України». – К. : ДУ ІЕПСР НАН України. 2012. – 168 с.
65. С. М. Юрійчук Особливості управління соціально-економічним розвитком регіонів у сучасних умовах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2011/14.pdf
66. Стеченко Д. М. Управління регіональним розвитком: Навч. посіб. / Д. М. Стеченко – К. : В.шк., 2000. – 223 с.

67. Управління регіональним розвитком: Навч. посіб. для студентів екон. та екон.-геогр. спец. вищ. навч. закладів / [Ред. Н. А. Серебрякова]. – К. : Вища шк., 2000. – 222, [1] с.
68. Грищенко І. М. Зарубіжний досвід управління регіональним розвитком / І. М. Грищенко // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2018. – №5. – Режим доступу : http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/5_2018/5.pdf.
69. Давимука С. А. Тенденції розвитку нової регіональної політики країн-членів Європейського Союзу / С. А. Давимука, В. С. Куйбіда, Л. І. Федулова // Регіональна економіка. – 2019. – № 1. – С. 76 – 85.
70. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / за ред. З. С. Варналія. – Київ : НІСД, 2007. – 820 с.
71. Дунаєв І. В. Механізми модернізації регіональної економічної політики в Україні в умовах інтеграційних процесів : дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 / Дунаєв Ігор Володимирович. – Харків, 2018. – 440 с.
72. Іжа М. Трансформація регіональної політики ЄС: висновки для України / М. Іжа // Теоретичні та прикладні питання державотворення. – 2013. – Вип. 12. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2013_12_3.
73. Качний О. С. Зарубіжний досвід формування механізмів державного управління соціально-економічним розвитком регіонів / О. С. Качний // Публічне управління та митне адміністрування. – 2017. – № 2. – С. 170 – 174.
74. Куйбіда В. С. Регіональна політика: правове регулювання. Світовий та український досвід / В. Куйбіда, А. Ткачук, Т. Забуковець-Ковачич. – Київ : Леста, 2010. – 224 с.
75. Нова регіональна політика для нової України : аналіт. доп. / за заг. ред. Я. А. Жаліла. – Київ : Ін-т сусп.-екон. дослідж., 2017. – 76 с.
76. Полікарпова О. Регіональна політика ЄС: практичний досвід для України / О. Полікарпова // Вісн. Терноп. нац. екон. ун-ту. – 2015. – Вип. 3. – С. 101 – 110.
77. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.

78. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка [та ін.]. – Київ : НАДУ, 2014. – 512 с.
79. Машлій Г. Вирішення проблем збитковості підприємств в Україні як засіб активізації регіональної інвестиційної діяльності [Електронний ресурс]/Галина Машлій// Соціально-економічні проблеми і держава. – 2017. - Випуск 1(16). – С. 129-138. - Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17mhbrid.pdf>..
80. Ярошенко І. В. Результативність управління соціально-економічним регіональним розвитком у країнах Європейського Союзу: динаміка, тенденції, аналіз соціально-економічних показників ефективності регіональної політики / І. В. Ярошенко, І. Б. Семигуліна // Бізнес Інформ. – 2016. – № 6. – С. 56 – 65.
81. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики : монографія / О. В. Батанов. - К. : Юрид. думка, 2010. - 656 с.
82. Гладкий, О. В. Менеджмент регіонального розвитку : навчальний посібник [Текст]/ О. В. Гладкий. - К.: Академвидав, 2013. – 246 с.
83. Мезенцев, К.В. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: Монографія [Текст] / К.В. Мезенцев, Г.П. Підгрушний, Н.І. Мезенцева – К.: ДП «Прінт Сервіс», 2014. – 132 с.
84. Пістун, М.Д. Сучасні проблеми регіонального розвитку України [Текст] / М.Д. Пістун, А.Л. Мельничук. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2013. – 290 с.